EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 6. 11. 2025
COM(2025) 668 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Správa o pokroku týkajúca sa opatrení v oblasti klímy v EÚ za rok 2025

{SWD(2025) 347 final}

Obsah

1. Opatrenia v oblasti klímy: pokroky a výzvy 4
1.1. Vplyvy zmeny klímy a emisie skleníkových plynov: najnovší vývoj 4
1.2. Na ceste k splneniu cieľov v oblasti klímy 9
1.3. Pokrok v politikách a právnych predpisoch v oblasti klímy 14
1.4. Pokrok dosiahnutý v členských štátoch 16
1.5. Verejná mienka o zmene klímy 22
2. Systém EÚ na obchodovanie s emisiami 23
2.1. Strop emisií v rámci systému EU ETS 23
2.2. Vývoj v oblasti emisií 24
2.3. Príjmy z aukcií 25
2.4. Letecká doprava 26
2.5. Námorná doprava 27
2.6. Budovy, doprava a priemyselná malovýroba 28
3. Emisie v oblasti spoločného úsilia 30
3.1. Ciele v oblasti spoločného úsilia 31
3.2. Pokrok pri dosahovaní cieľov v oblasti spoločného úsilia 32
3.3. Trendy emisií podľa typu plynu 34
3.4. Cestná doprava 36
4. Sektor využívania pôdy 41
4.1. Cieľ týkajúci sa sektora LULUCF 42
4.2. Posúdenie pokroku 43
4.3. Opatrenia na zintenzívnenie monitorovania pôdy 44
4.4. Súvisiace iniciatívy relevantné pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo ... 45
4.5. Stimuly na odstraňovanie uhlíka a udržateľné postupy 45
5. Priemyselné riadenie uhlíka 46
6. Odolnosť proti zmene klímy a adaptácia na ňu 48
6.1. Klimatické nebezpečenstvá a hospodárske straty 48
6.2. Opatrenia EÚ na zvýšenie odolnosti proti zmene klímy 51
6.3. Pokrok členských štátov v oblasti politík a právnych predpisov týkajúcich sa odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu 53
6.4. Regionálne a miestne opatrenia 55

7. Investície do opatrení v oblasti klímy 57
7.1. Investičné potreby 57
7.2. Mobilizovanie investícií súkromného sektora 60
7.3. Financovanie zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami 63
7.4. Výdavky na oblasť klímy v rozpočte EÚ 66
8. Medzinárodné opatrenie v oblasti klímy 72
8.1. Multilaterálna spolupráca 72
8.2. Bilaterálna spolupráca 75
8.3. Financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy a medzinárodná spolupráca 77

Prečo zverejňujeme túto správu?

Európska komisia monitoruje a hodnotí pokrok v plnení cieľov v oblasti klímy, ako sa to vyžaduje v právnych predpisoch EÚ. Podľa článku 29 ods. 1 a článku 29 ods. 5 nariadenia o riadení musí od roku 2021 každoročne posúdiť pokrok a podať o ňom správu do konca októbra. Táto správa o pokroku týkajúca sa opatrení v oblasti klímy slúži ako toto posúdenie.

1. Opatrenia v oblasti klímy: pokroky a výzvy

Najvýznamnejšie udalosti

- V roku 2024 Európa opäť pocítila ničivý vplyv zmeny klímy, keď rekordné teploty a extrémne prejavy počasia ovplyvnili tisíce životov, hospodárstvo a zdôraznili naliehavú potrebu opatrení v oblasti klímy.
- EÚ dosiahla pokrok znížením čistej bilancie emisií skleníkových plynov o 2,5 % od roku 2023.
- To znamená, že EÚ je na dobrej ceste k dosiahnutiu svojho cieľa znížiť emisie do roku 2030 o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 za predpokladu, že EÚ a členské štáty budú plne realizovať existujúce a plánované politické opatrenia.
- EÚ a členské štáty takisto zintenzívňujú svoje úsilie v oblasti odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu.
- Európania naďalej vyjadrujú obavy týkajúce sa zmeny klímy a neustále výrazne podporujú ciele a politiky EÚ v oblasti klímy.
- Globálne emisie skleníkových plynov v roku 2024 naďalej rástli a dosiahli 53,2 miliardy ton ekvivalentu CO_2.

1.1. Vplyvy zmeny klímy a emisie skleníkových plynov: najnovší vývoj

Rok 2024 bol celosvetovo najteplejším zaznamenaným rokom a prvým, v ktorom priemerná teplota prekročila 1,5 °C nad úroveň pred nástupom priemyslu[1]. Európa je aj naďalej najrýchlejšie sa otepľujúcim kontinentom a rok 2024 sa vyznačoval jasným rozdielom medzi východom a západom. Východná Európa bola prevažne teplá, s mnohými rekordnými teplotami, zatiaľ čo teploty v západnej Európe boli premenlivejšie a niektoré mesiace boli chladnejšie alebo blízke priemeru.

V roku 2024 došlo v dôsledku zintenzívnenia zmeny klímy k nárastu extrémnych poveternostných javov s vážnymi a rozsiahlymi následkami[2]. Juhovýchodná Európa čelila najdlhšej vlne horúčav, aká bola kedy zaznamenaná. Prírodné požiare postihli viac ako 40 000 ľudí. V júli vypukol rozsiahly požiar vo východnej časti gréckej Attiky, pri ktorom zhorelo približne 110 km^2, a v septembri vypuklo v krátkom čase niekoľko veľkých prírodných požiarov v Portugalsku. Bulharsko a Rumunsko zaznamenali v lete nadpriemerný počet požiarov. Bol to takisto jeden z desiatich najvlhších rokov v západnej Európe od roku 1950. Búrky a záplavy postihli viac ako 400 000 ľudí, čo malo za následok najmenej 335 úmrtí. Séria májových búrok spôsobila rozsiahle záplavy vo východnom Francúzsku, v západnom Nemecku, Belgicku a Holandsku. V septembri sa strednou a východnou Európou prehnala búrka Boris a rekordné zrážky

[1] Svetová meteorologická organizácia (WMO), *Global Climate 2024, 2025* (Stav globálnej klímy v rokoch 2024, 2025). https://wmo.int/publication-series/state-of-global-climate-2024.

[2] Copernicus Climate Change Service (C3S) a Svetová meteorologická organizácia (WMO), 2025: *European State of the Climate 2024* (Európsky stav klímy v roku 2024). https://climate.copernicus.eu/esotc/2024.

v juhovýchodnom Španielsku spôsobili v októbri katastrofálne záplavy, ktoré si vyžiadali množstvo obetí a viedli k vážnym hospodárskym stratám. Ľadovce v celej Európe sa naďalej topia, pričom ľadovce v Alpách patria k najrýchlejšie sa zmenšujúcim na svete.

Tieto udalosti a prognózy svedčia o naliehavej potrebe pokračujúcich, ambicióznych a koordinovaných opatrení v oblasti klímy s cieľom znížiť riziká, chrániť ľudí a hospodárstvo a budovať odolnosť proti rastúcim vplyvom zmeny klímy.

Ak sa neprijmú prísne zmierňujúce a adaptačné opatrenia, bude mať zmena klímy podľa predpokladov v Európe za následok viac úmrtí súvisiacich s teplotou, a to najmä v Stredomorí a vo východnej Európe[3]. Taktiež sa predpokladá, že v dôsledku zvyšovania globálnych teplôt bude čoraz väčšia časť obyvateľstva počas života vystavená bezprecedentným klimatickým extrémom[4].

Trendy týkajúce sa emisií v EÚ

Z predbežných údajov za rok 2024 vyplýva, že v EÚ sa celková čistá bilancia emisií skleníkových plynov vrátane medzinárodných emisií z námornej a leteckej dopravy v rámci cieľového rozsahu EÚ **znížili o 2,5 % v porovnaní s rokom 2023**. Po výnimočnom poklese dosiahnutom v roku 2023 emisie naďalej klesajú. Emisie boli o 37,2 % nižšie ako v roku 1990 (alebo o 39 %, ak sa berie do úvahy len domáca čistá bilancia emisií), zatiaľ čo HDP bol o 71 % vyšší, čo znamená, že hospodársky rast sa naďalej oddeľuje od emisií[5].

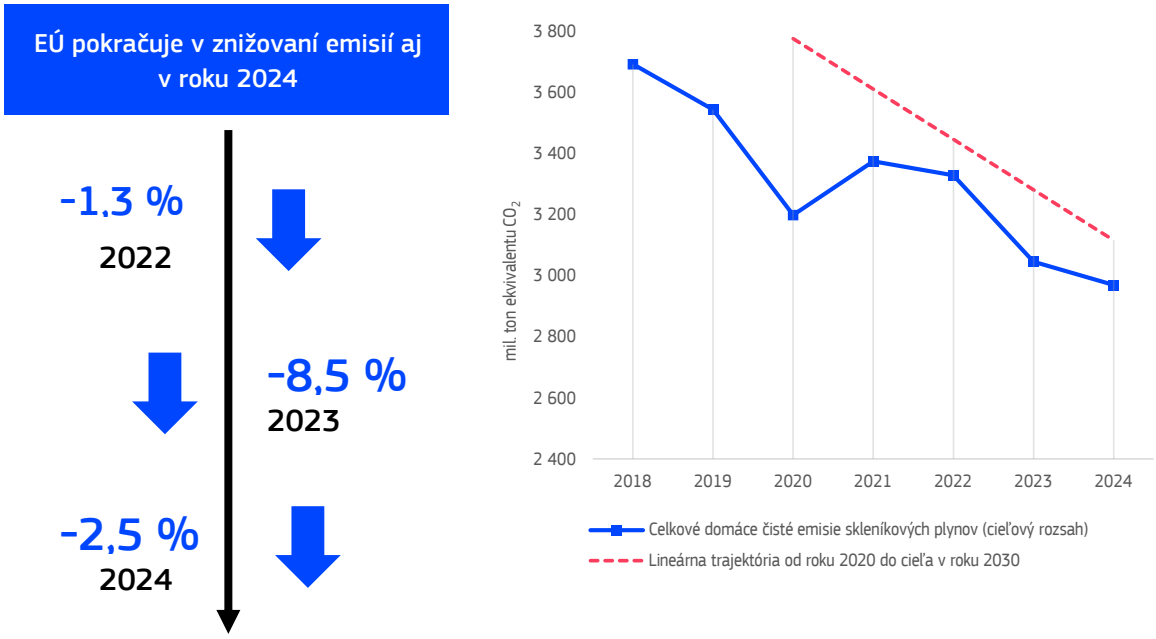
---

[3] Masselot a kol., *Estimating future heat-related and cold-related mortality under climate change, demographic and adaptation scenarios in 854 European cities* (Odhad budúcej úmrtnosti spôsobenej teplom a chladom podľa scenárov zmeny klímy, demografických a adaptačných scenárov v 854 európskych mestách), *Nature Medicine*, 2025, https://doi.org/10.1038/s41591-024-03452-2.

[4] Grant a kol., *Global emergence of unprecedented lifetime exposure to climate extremes* (Globálny vznik bezprecedentného vystavenia sa klimatickým extrémom počas života), *Nature*, 2025, https://doi.org/10.1038/s41586-025-08907-1.

[5] Zdá sa, že údaj o celkovej zmene emisií v porovnaní s východiskovým rokom 1990 pre emisie v roku 2024, ktorý je uvedený v tejto správe, je veľmi podobný údaju v minuloročnej správe o pokroku týkajúcej sa opatrení v oblasti klímy, aj keď emisie v rokoch 2023 až 2024 klesli o 2,5 %. Je to spôsobené najmä revíziou údajov z inventúry skleníkových plynov EÚ v roku 2025, v rámci ktorej sa východisková hodnota čistej bilancie emisií z roku 1990 znížila (približne o 15 miliónov ton ekvivalentu CO_2) a čistá bilancia emisií za posledné roky sa zvýšila (až o 60 miliónov ton ekvivalentu CO_2) v porovnaní s inventúrou skleníkových plynov z roku 2024 použitou v správe o pokroku týkajúcej sa opatrení v oblasti klím z roku 2024. Je to spôsobené najmä významnými úpravami historických údajov o sektore LULUCF v inventúre skleníkových plynov z roku 2025 (viac informácií nájdete v rámčeku o revíziách údajov z inventúry skleníkových plynov z roku 2025 v kapitole 3 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie). Všimnite si, že ak by sa ako základ použila predchádzajúca inventúra skleníkových plynov z roku 2024 (t. j. ako v prípade minuloročnej správy o pokroku týkajúcej sa opatrení v oblasti klímy), zníženie medzi rokmi 2023 a 2024 by viedlo k celkovému zníženiu čistej bilancie emisií v rozsahu cieľa EÚ o 38,5 % v porovnaní s rokom 1990.

Graf 1: Čistá bilancia emisií skleníkových plynov v EÚ (2018 – 2024)

Poznámka: Tieto údaje vychádzajú z najnovšej inventúry emisií skleníkových plynov vrátane približných hodnôt za rok 2024, ako ich nahlásili členské štáty EÚ. Emisie z medzinárodnej leteckej a námornej dopravy, ako ich upravujú právne predpisy EÚ, odhaduje Európska komisia (pozri kapitolu 2 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Najvýraznejšie zníženie emisií sa dosiahlo v **odvetví energetiky**, kde sa emisie v porovnaní s rokom 2023 znížili o 8,6 % (čo zodpovedá 66 miliónom ton ekvivalentu CO_2) (graf 2). Kľúčovým faktorom tohto poklesu bolo **odvetvie výroby elektriny**, kde emisie z výroby elektriny klesli o 10,7 % v porovnaní s úrovňami v roku 2023 [6]. Je to spôsobené najmä nárastom výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie o 8 % a nárastom výroby jadrovej energie o 5 % spolu s poklesom spotreby plynu o 8 % a uhlia o 12 %. V rámci obnoviteľných zdrojov energie zaznamenala solárna energia výrazný nárast o 19 %, zatiaľ čo v prípade vodnej energie došlo k nárastu o 12 %[7]. Množstvo energie vyrobenej vetrom sa zvýšilo miernejšie, a to približne o 2 %. Celkovo sa výroba elektriny v roku 2024 zvýšila o 2 %.

Celkové **priemyselné emisie** zostali v roku 2024 celkovo stabilné v porovnaní s rokom 2023. Priemyselné odvetvie má dva hlavné zdroje emisií: emisie zo spaľovania paliva na výrobu tepla, pary a elektrickej energie na mieste; a emisie z priemyselných procesov, ktoré nesúvisia s energiou (napr. kalcinácia cementového slinku, výroba vápna a výroba kovov alebo chemikálií). Zatiaľ čo emisie zo spaľovania palív sa mierne zvýšili o 0,4 %, emisie z procesov nesúvisiacich s energetikou sa znížili o 0,5 %. To odráža vzájomné pôsobenie medzi ročnými trendmi v jednotlivých odvetviach, trendmi priemyselnej

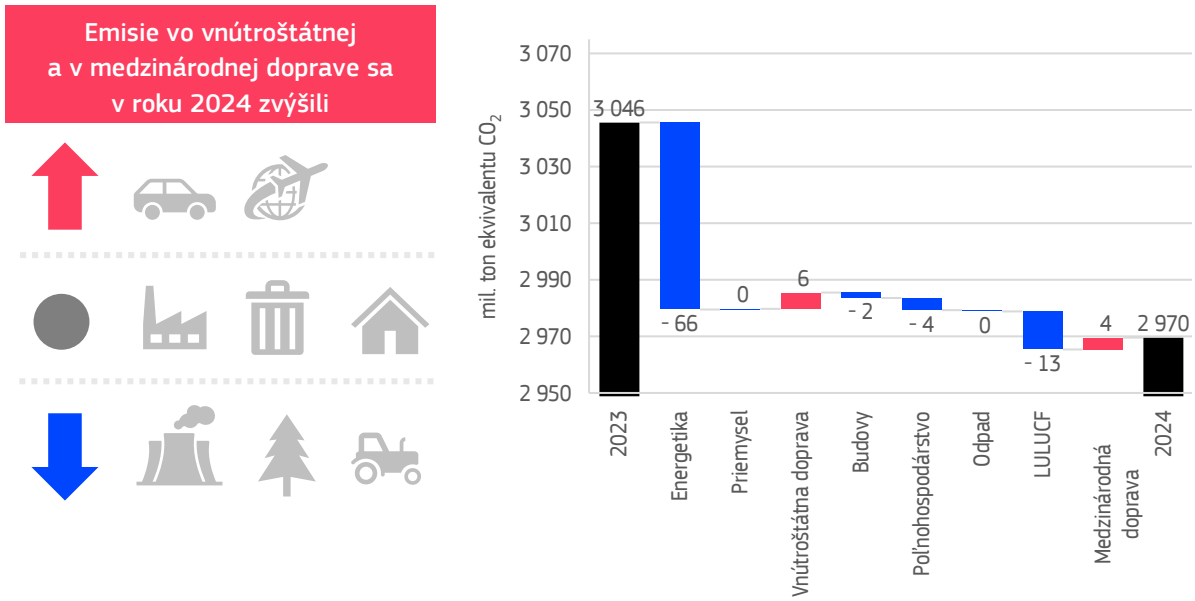
[6] Na základe emisií z výroby elektriny a tepla v rámci systému EU ETS (údaje získané z registra Únie k 30. septembru 2025). Tento pokles o 2 % je takisto odôvodnený nekonzistentnosťou údajov, ktorá ovplyvňuje rozdelenie medzi emisie z energetiky a priemyselné emisie, a nie trhovými trendmi. Podrobnosti nájdete v správe o trhu s uhlíkom z roku 2025.

[7] Na základe súboru údajov Eurostatu Čistá výroba elektriny podľa druhu paliva – mesačné údaje, [nrg_cb_pem].

produkcie (pokles o 2,6 % v porovnaní s rokom 2023[8]) a zvýšením energetickej efektívnosti. Emisie z energeticky náročných priemyselných odvetví sa vo všeobecnosti udržali na rovnakej úrovni, aj keď s rozdielmi medzi jednotlivými odvetviami. Napríklad emisie z priemyselných procesov v chemickom odvetví vzrástli o 8,2 %, zatiaľ čo emisie v odvetví nerastných surovín vrátane cementu klesli o 2,5 %, čo do veľkej miery odráža zmeny v objeme výroby.

K celkovému poklesu emisií v roku 2024 prispelo aj odvetvie **poľnohospodárstva**, ktoré v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenalo zníženie o 1,2 % (približne 4 milióny ton ekvivalentu CO_2), zatiaľ čo emisie z **budov** a **odpadu** zostali v podstate nezmenené. Emisie z odvetvia **dopravy** naopak naďalej rástli, pričom vo vnútroštátnej doprave došlo k nárastu o 0,7 % a v medzinárodnej námornej a leteckej doprave o 3 %. V dôsledku toho je doprava v súčasnosti najväčším zdrojom emisií v Európe.

Graf 2: Zmena emisií skleníkových plynov v EÚ v roku 2024 podľa odvetví

Poznámky: 1. Odvetvie energetiky sa týka výroby elektriny a tepla a spracovania ropy (kód inventúry skleníkových plynov 1.A.1). Zahŕňa aj nepriame emisie CO_2, emisie z iných odvetví (kód inventúry skleníkových plynov 1.A.5) a fugitívne emisie (kód inventúry skleníkových plynov 1.B). Priemysel zahŕňa spaľovanie paliva vo výrobe a v stavebníctve (1.A.2) a emisie z priemyselných procesov a používania výrobkov. 3. Budovy zahŕňajú emisie zo spotreby energie v obytných budovách a budovách terciárneho sektora a zo spotreby energie v odvetví poľnohospodárstva a rybolovu (kód inventúry skleníkových plynov 1.A.4).

V roku 2024 sa v rámci **systému EÚ na obchodovanie s emisiami** (EU ETS) dosiahlo ďalšie zníženie emisií z energetických a priemyselných zariadení, a to o 5,8 % v porovnaní s úrovňami v roku 2023. Tým sa tieto emisie dostali približne o 50 % pod úroveň z roku 2005. Emisie z **leteckej dopravy**, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, sa v porovnaní s rokom 2023 zvýšili približne o 15 %, hoci približne polovica tohto nárastu bola spôsobená rozšíreným geografickým rozsahom[9].

[8] Na základe súboru údajov Eurostatu Výroba v priemysle – ročné údaje [sts_inpr_a].

[9] Opätovné zahrnutie iných ako vnútroštátnych letov na letiská a z letísk v najvzdialenejších regiónoch.

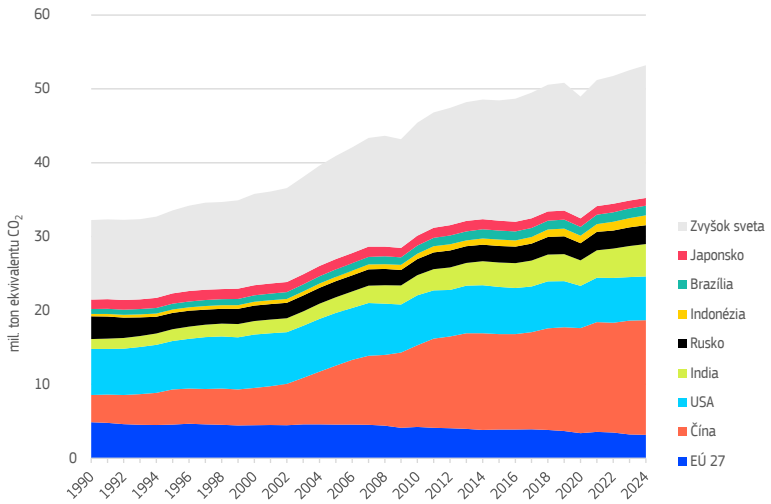
V **odvetviach spoločného úsilia** zostali emisie na podobnej úrovni ako v roku 2023. Predbežné údaje za rok 2024 o emisiách skleníkových plynov a ich odstraňovaní zo sektora využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (ďalej len **„LULUCF“**) ukazujú nárast čistých záchytov uhlíka približne o 7 % (alebo 15 miliónov ton ekvivalentu CO_2) v porovnaní s rokom 2023, hoci približné údaje zostávajú predmetom revízií.

Celosvetové trendy

Podľa správy EDGAR 2025, ktorú vydala Komisia, **globálne emisie skleníkových plynov v roku 2024 naďalej rástli** a dosiahli 53,2 miliardy ton ekvivalentu CO_2 (graf 3). To je o 1,3 % viac ako v roku 2023 a o 4,7 % viac ako v roku 2019 pred pandémiou.

V roku 2024 bolo odvetvie výroby elektriny hlavným zdrojom globálnych emisií (+1,5 % alebo 235 miliónov ton ekvivalentu CO_2) v dôsledku vyššieho dopytu po chladení, rastúcej spotreby energie v priemysle, prechodu na elektrickú dopravu a rastu dátových centier[10]. Druhým najväčším zdrojom vyšších emisií bolo spaľovanie palív v priemysle (+2,1 % alebo 131 miliónov ton ekvivalentu CO_2) a potom doprava (+1,2 % alebo 99 miliónov ton ekvivalentu CO_2).

Graf 3: Globálne emisie skleníkových plynov (1990 – 2024)

Odhady emisií skleníkových plynov sa v správe **EDGAR líšia** od oficiálne nahlásených emisií skleníkových plynov (t. j. inventúr skleníkových plynov predložených zmluvnými stranami dohovoru UNFCCC) z rôznych dôvodov:

- zdroj údajov;
- metodika odhadu.

Je potrebné poznamenať, že na hodnotenie pokroku EÚ v oblasti klímy by sa mali používať len **oficiálne nahlásené údaje** predložené v rámci dohovoru UNFCCC.

Podrobnejšie informácie nájdete v porovnávacej analýze správy EDGAR a inventúr emisií skleníkových plynov v rámci dohovoru UNFCCC.

[10] IEA (2025), *Global Energy Review 2025* (Globálny prehľad odvetvia energetiky z roku 2025).

Tabuľka 1: Ročná zmena globálnych emisií (%, 2023 – 2024)

Krajina	Emisie skleníkových plynov Zmena vyjadrená v % (2023 – 2024)
EÚ27	-1,8 %
Čína	+0,8 %
Spojené štáty	+0,4 %
India	+3,9 %
Rusko	+2,5 %
Indonézia	+5,0 %
Brazília	+0,2 %
Japonsko	-2,8 %
Zvyšok sveta	*+1,8 %*
Globálny súčet	**+1,3 %**

Najväčšími producentmi emisií sú Čína s 29 % celosvetových emisií, Spojené štáty (11 %), India (8 %), EÚ (6 %), Rusko (5 %) a Indonézia, Brazília a Japonsko (všetky s 2 %). V roku 2024 spolu vyprodukovali 66 % globálnych emisií.

Spomedzi týchto producentov emisií znížili svoje emisie skleníkových plynov iba EÚ a Japonsko, zatiaľ čo Indonézia a India zaznamenali najrýchlejší nárast emisií. Emisie vyprodukované v Číne a v Spojených štátoch sa takisto zvýšili, ale pomalším tempom ako v posledných rokoch (tabuľka 1).

1.2. Na ceste k splneniu cieľov v oblasti klímy

Ako sa uvádza v európskom právnom predpise v oblasti klímy, EÚ sa chce stať **klimaticky neutrálnou do roku 2050**. To znamená, že EÚ už vtedy nebude do atmosféry pridávať žiadne ďalšie skleníkové plyny, pretože emisie sa buď znížia na nulu, alebo sa vyrovnajú ich odstraňovaním.

Na dosiahnutie tohto cieľa stanovila EÚ priebežný cieľ znížiť emisie do roku 2030 a Komisia navrhla ďalší cieľ na rok 2040, ktorý má byť zakotvený v európskom právnom predpise v oblasti klímy. Cieľ do roku 2030 si vyžaduje zníženie celkovej čistej bilancie emisií skleníkových plynov v EÚ do **roku 2030** aspoň o **55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990.** Európska komisia navrhla cieľ do roku 2040, ktorý je zameraný na zníženie čistej bilancie emisií skleníkových plynov o **90 % do roku 2040** (pozri graf 4). Európsky parlament a Rada v súčasnosti tento návrh posudzujú (Rada dosiahla všeobecné smerovanie 5. novembra 2025).

Troma hlavnými politikami sa zabezpečuje, aby EÚ splnila svoj cieľ znížiť emisie o 55 % do roku 2030:

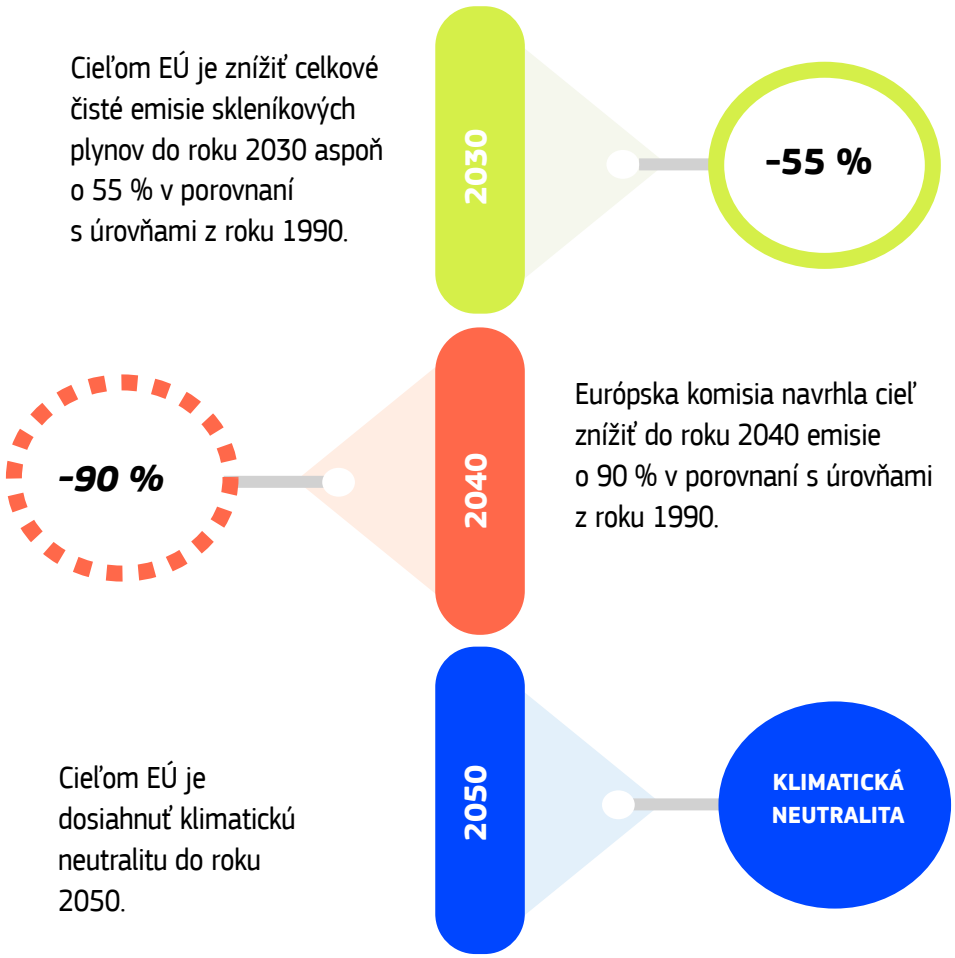
- Cieľom **systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS)** je znížiť emisie o **62 %** v porovnaní s úrovňami z roku 2005 (pozri kapitolu 2).
- V **nariadení o spoločnom úsilí** sa stanovuje cieľ **40 %** zníženia v porovnaní s úrovňami z roku 2005 (pozri kapitolu 3).

- V **nariadení o využívaní pôdy, zmenách vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (LULUCF)** sa v porovnaní s priemerom za roky 2016 – 2018 stanovuje dodatočné čisté odstránenie 42 miliónov ton ekvivalentu CO_2 z LULUCF. V európskom právnom predpise v oblasti klímy sa však stanovuje maximálny príspevok k cieľu EÚ pre celé hospodárstvo do roku 2030 vo výške 225 miliónov ton ekvivalentu CO_2 pre odstraňovanie z LULUCF (pozri kapitolu 4).

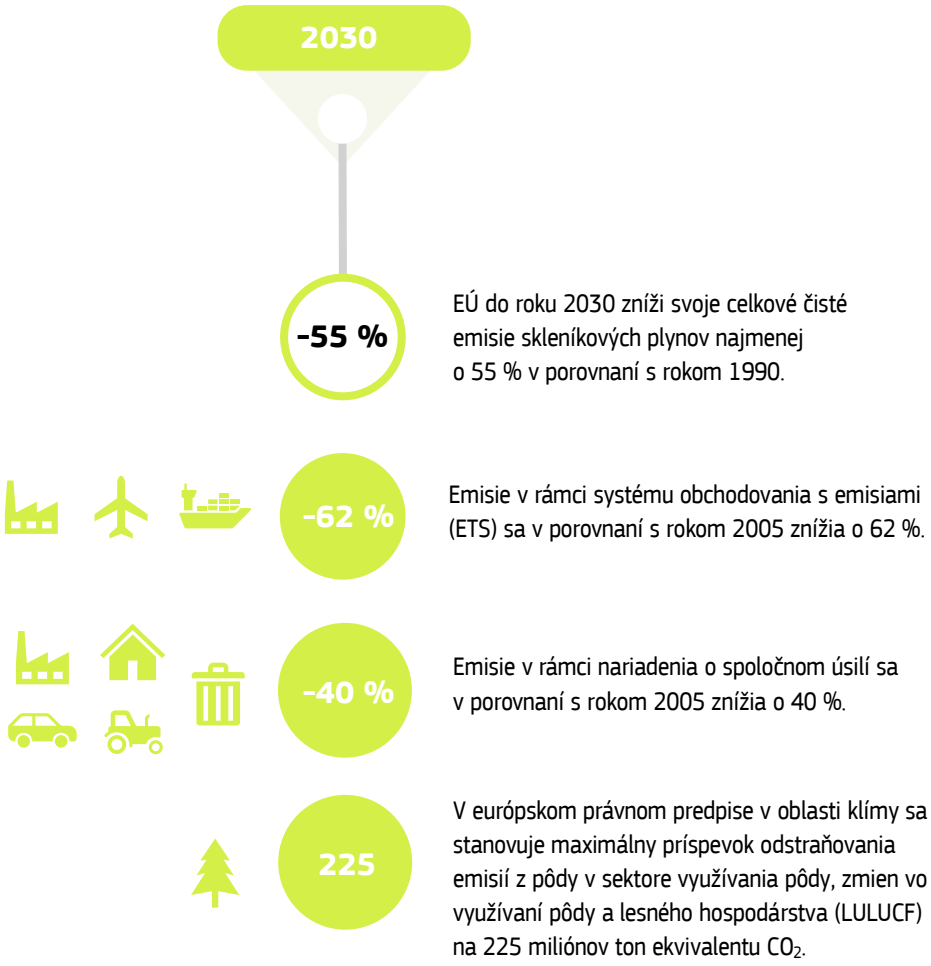
Klimatickú neutralitu a priebežné ciele podporujú aj ďalšie politiky:

- Cieľom **systému obchodovania s emisiami pre budovy a cestnú dopravu (ETS2)**, je okrem iných politík znížiť emisie o 42 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005 (pozri kapitolu 2).
- Politiky na zníženie emisií **neúplne fluórovaných uhľovodíkov** približne o 95 % v porovnaní s úrovňami z roku 2015 (pozri kapitolu 3).
- **Cieľová kapacita geologického vtláčania a ukladania CO_2** v objeme najmenej 50 miliónov ton ročne do roku 2030 (pozri kapitolu 5).

Graf 4: Hlavné ciele EÚ v oblasti klímy

Graf 5: Ciele EÚ do roku 2030

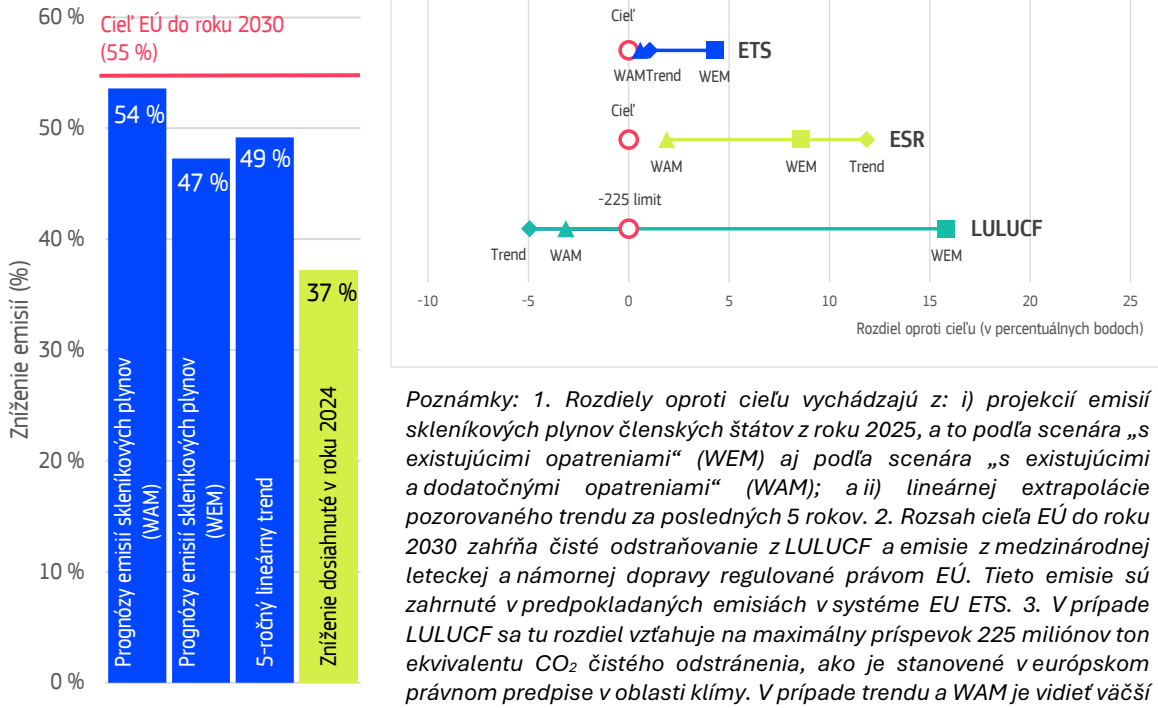

Na ceste k splneniu cieľa EÚ 2030

Celkovo **je EÚ na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa do roku 2030**. Najnovšie projekcie členských štátov z marca 2025 ukazujú rozdiel takmer 1 percentuálny bod oproti cieľu EÚ, čo je v súlade s nedávnym posúdením národných energetických a klimatických plánov.

Na dosiahnutie cieľa EÚ je potrebné, aby EÚ a členské štáty v plnej miere realizovali súčasné aj dodatočné politiky a opatrenia.

Projekcie založené len na existujúcich politikách a opatreniach naďalej zaostávajú približne o 8 percentuálnych bodov. Extrapolácia trendu za posledných päť rokov do roku 2030 poukazuje na rozdiel 6 percentuálnych bodov. Vzhľadom na to, že do splnenia priebežného cieľa klimatickej neutrality zostáva už len päť rokov, týmito zisteniami sa zdôrazňuje rozhodujúci význam dôkladného monitorovania, trvalých opatrení a dostatočných investícií, aby EÚ splnila cieľ do roku 2030 (graf 6).

Graf 6: Predpokladané zníženie emisií v rokoch 1990 – 2030 a rozdiel oproti cieľu v rámci hlavných politík

Poznámky: 1. Rozdiely oproti cieľu vychádzajú z: i) projekcií emisií skleníkových plynov členských štátov z roku 2025, a to podľa scenára „s existujúcimi opatreniami“ (WEM) aj podľa scenára „s existujúcimi a dodatočnými opatreniami“ (WAM); a ii) lineárnej extrapolácie pozorovaného trendu za posledných 5 rokov. 2. Rozsah cieľa EÚ do roku 2030 zahŕňa čisté odstraňovanie z LULUCF a emisie z medzinárodnej leteckej a námornej dopravy regulované právom EÚ. Tieto emisie sú zahrnuté v predpokladaných emisiách v systéme EU ETS. 3. V prípade LULUCF sa tu rozdiel vzťahuje na maximálny príspevok 225 miliónov ton ekvivalentu CO_2 čistého odstránenia, ako je stanovené v európskom právnom predpise v oblasti klímy. V prípade trendu a WAM je vidieť väčší záchyt ako pri WEM. 4. Rozdiely oproti politickým cieľom sú prezentované ako rozsah predpokladaných hodnôt na základe prognóz emisií skleníkových plynov, ako aj lineárnych trendov.

V jednotlivých odvetviach a politikách je vidieť rozdiely. Keďže záchyt v sektore LULUCF prispieva v obmedzenej miere, teda 225 miliónov ton ekvivalentu CO_2 podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy[11], predpokladaný rozdiel oproti cieľu EÚ do roku 2030 sa vysvetľuje najmä výzvami a nedostatočnými ambíciami pri znižovaní emisií v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o spoločnom úsilí, napr. vnútroštátna doprava, budovy, poľnohospodárstvo a odpad. Predpokladaný rozdiel sa pohybuje v rozmedzí od 2 do 9 percentuálnych bodov, pričom sa berie do úvahy vplyv existujúcich a dodatočných politík a opatrení, resp. súčasných politík. Realizácia plánovaných opatrení má zásadný význam, pretože extrapolácia trendu pozorovaného za posledných päť rokov by naznačovala ešte vyšší rozdiel oproti nariadeniu o spoločnom úsilí (12 percentuálnych bodov). Emisie z medzinárodnej leteckej a námornej dopravy, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, predstavujú ďalšiu naliehavú výzvu, keďže emisie z týchto odvetví rastú a je ťažké ich znížiť (viac informácií nájdete v kapitole 3 pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Na ceste k dosiahnutiu klimatickej neutrality EÚ a jej odolnosti proti zmene klímy

Dňa 15. marca 2025 členské štáty EÚ oznámili svoj pokrok pri plnení cieľov stanovených v národných energetických a klimatických plánoch (integrované národné energetické a klimatické správy o pokroku)[12]. **Čoraz viac krajín EÚ sa zaviazalo dosiahnuť**

[11] Článok 4 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy [nariadenie (EÚ) 2021/1119].

[12] Viac informácií nájdete v pracovnom dokumente útvarov Komisie o posúdení pokroku pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorý sprevádza správu o stave energetickej únie z roku 2025.

klimatickú neutralitu do roku 2050 alebo skôr[13]**.** Členské štáty takisto stanovili alebo aktualizovali národné ciele na zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2050[14]. Ak sa tieto národné ciele zhrnú pre celú EÚ[15], chýba šesť percentuálnych bodov do cieľa nulovej bilancie emisií skleníkových plynov stanoveného na rok 2050.

V decembri 2023 Európska komisia odporučila 10 členským štátom, aby upravili svoje opatrenia tak, aby boli v súlade s cieľom klimatickej neutrality. Komisia vydáva takéto odporúčania vtedy, keď opatrenia členského štátu nie sú v súlade s cieľom klimatickej neutrality.

V odporúčaniach sa členské štáty predovšetkým vyzývajú, aby zintenzívnili opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a zosúladili svoje politiky s cieľom klimatickej neutrality. V niektorých krajinách boli zdôraznené špecifické odvetvia ako doprava, poľnohospodárstvo a využívanie pôdy (LULUCF), v ktorých je potrebné dosiahnuť zlepšenie. Všetky členské štáty vo svojich nasledujúcich integrovaných národných energetických a klimatických správach o pokroku oznámili Komisii, ako zohľadnili tieto odporúčania. Niektoré členské štáty zaviedli nové opatrenia zamerané najmä na energiu z obnoviteľných zdrojov; ostatné predstavili celý rad plánov a stratégií. Niekoľko členských štátov uviedlo, že práve revidujú svoje dlhodobé stratégie, aby ich zosúladili s cieľmi EÚ (viac informácií nájdete v kapitole 3 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Okrem odporúčaní týkajúcich sa klimatickej neutrality vydala Komisia v rámci toho istého balíka aj odporúčania pre 26 členských štátov týkajúce sa odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu. Tie zahŕňajú celé spektrum aspektov politiky adaptácie, a to od legislatívy, hodnotenia rizík a zraniteľnosti a využívania riešení založených na prírode až po koordináciu politík, financovanie a transparentnosť.

Následne väčšina členských štátov potvrdila, že tieto výzvy budú riešiť v rámci svojho pokračujúceho úsilia o zvýšenie svojej odolnosti a plánovania a vykonávania politiky adaptácie. Mnohé z nich v rokoch 2023 – 2025 aktualizovali svoje hodnotenia rizík a čoraz viac z nich pripravilo tematické a odvetvové hodnotenia. Napriek tomu sú potrebné lepšie rámce monitorovania, podávania správ a hodnotenia na všetkých úrovniach, aby bolo možné presnejšie posúdiť efektívnosť a účinnosť politík odolnosti a adaptácie a ich vykonávanie na úrovni členských štátov (pozri kapitolu 11 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

---

[13] Bulharsko, Cyprus, Holandsko, Malta a Rumunsko po prvýkrát oficiálne oznámili cieľový rok na dosiahnutie klimatickej neutrality. Rumunsko si stanovilo skorý cieľ, a to rok 2045.

[14] Ako sa uvádza v tabuľke 1 prílohy I k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) 2022/2299 z 15. november 2022. Pozri pracovný dokument útvarov Komisie o posúdení pokroku pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorý sprevádza správu o stave energetickej únie z roku 2025.

[15] Chýbajúce hodnoty integrovanej národnej energetickej a klimatickej správy o pokroku boli v prípade dostupnosti nahradené národnými cieľmi v oblasti skleníkových plynov, ktoré členské štáty predložili Komisii v minulosti (napr. v integrovanej národnej energetickej a klimatickej správe o pokroku za rok 2023 alebo v dlhodobých stratégiách).

1.3. Pokrok v politikách a právnych predpisoch v oblasti klímy

Prijatím **európskeho právneho predpisu v oblasti klímy** v roku 2021 sa cieľ EÚ dosiahnuť do roku 2050 nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov stal právne záväzným, rovnako ako cieľ EÚ do roku 2030 znížiť čistú bilanciu emisií skleníkových plynov aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. V právnom predpise sa takisto vyžaduje, aby inštitúcie EÚ a členské štáty dosahovali neustály pokrok pri adaptácii na zmenu klímy, posilňovaní odolnosti a znižovaní zraniteľnosti.

V rokoch 2024 a 2025 sa pozornosť sústredila na **opatrenia na splnenie cieľa do roku 2030** na úrovni členských štátov, na **stanovenie celoeurópskeho cieľa do roku 2040** ako ďalšieho kroku na ceste ku klimatickej neutralite a na zabezpečenie toho, aby dekarbonizácia bola **silnou hnacou silou konkurencieschopnejšej** a **odolnejšej Európy**.

V júli 2025 Komisia prijala návrh na zmenu európskeho právneho predpisu v oblasti klímy, v rámci ktorej sa stanovil **cieľ do roku 2040** znížiť čistú bilanciu emisií skleníkových plynov v EÚ o 90 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 vrátane možného použitia medzinárodných kreditov. Tento cieľ poskytne ľuďom, podnikom a investorom väčšiu predvídateľnosť pri plánovaní do budúcnosti. O návrhu teraz diskutujú spoluzákonodarcovia. V novembri 2025 sa ministri na zasadnutí Rady pre životné prostredie dohodli na právne záväznom priebežnom cieli do roku 2040 vo výške 90 %, pričom domáci cieľ je 85 % a až 5 % medzinárodných uhlíkových kreditov.

Začali sa práce na novom **integrovanom rámci pre odolnosť proti zmene klímy**, pričom koncom júla 2025 bola zverejnená výzva na predkladanie podkladov. Pokračovalo vykonávanie stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, v ktorej sa odrážajú zistenia prvého európskeho posúdenia klimatických rizík a oznámenia o riadení klimatických rizík z roku 2024, ktoré sú podporované údajmi a nástrojmi platformy Climate-ADAPT a Európskeho strediska pre monitorovanie klímy a zdravia.

V januári 2025 Komisia predstavila **Kompas konkurencieschopnosti**, v ktorom zdôraznila, ako plánuje podporiť prechod na dekarbonizované konkurencieschopné a odolné hospodárstvo. Komisia preto vo februári 2025 predstavila **Dohodu o čistom priemysle**, spoločný plán pre konkurencieschopnosť a dekarbonizáciu a transformačný podnikateľský plán na podporu priemyslu v EÚ. Jej cieľom je urýchliť proces dekarbonizácie a zároveň zabezpečiť budúcnosť výroby v Európe. V dohode sa kladie dôraz najmä na dve úzko prepojené odvetvia: energeticky náročné odvetvia a čisté technológie. Jedným z už dokončených opatrení je rámec štátnej pomoci pre Dohodu o čistom priemysle zverejnený v júni 2025. Dôležitým prvkom dohody o čistom priemysle je **akčný plán pre cenovo dostupnú energiu**, ktorý obsahuje konkrétne opatrenia na zníženie nákladov na energiu v EÚ. Táto iniciatíva bude mať významný vplyv na konkurencieschopnosť priemyslu aj na životné náklady. Okrem toho **Úniou zručností**, ktorá bola spustená v marci, sa posilňujú ciele Dohody o čistom priemysle tým, že sa ňou podporuje rozvoj a investície do zručností s cieľom riešiť nedostatok

zručností a zabezpečiť, aby sa v súvislosti s prechodom na čistú energiu na nikoho nezabudlo.

Komisia v rámci **balíka Fit for 55** pokračovala v príprave **vykonávacích právnych predpisov** vyplývajúcich z revízie právnych predpisov EÚ v oblasti klímy.

Patria sem aj akty na vykonávanie:

- nariadenia o spoločnom úsilí;
- nariadenia o poľnohospodárstve, využívaní pôdy, zmene vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (LULUCF):
- nariadenia, ktorým sa stanovujú emisné normy CO_2 pre osobné automobily a dodávkové vozidlá;
- systému EU ETS (vrátane revidovaných pravidiel pre leteckú dopravu) a rozšírenie systému na odvetvie námornej dopravy, čím by sa EÚ stala prvou jurisdikciou na svete, ktorá by stanovila konkrétnu cenu uhlíka na emisie z odvetvia námornej dopravy;
- ETS 2 pre budovy a cestnú dopravu; a
- Sociálno-klimatického fondu.

Nové nariadenia o fluórovaných skleníkových plynoch a látkach poškodzujúcich ozónovú vrstvu nadobudli účinnosť v marci 2024. Zaviedli sa nimi nové opatrenia, ktorými sa do roku 2050 odstráni ďalších 500 miliónov ton ekvivalentu emisií CO_2 v porovnaní s predtým prijatými opatreniami týkajúcimi sa týchto chemických látok. V roku 2025 Európska komisia prijala sekundárne právne predpisy na vykonávanie nových pravidiel týkajúcich sa týchto látok, ktoré sú ešte ambicióznejšie ako záväzky prijaté v rámci Montrealského protokolu.

Európska komisia v rámci svojho širšieho programu zameraného na zjednodušenie predložila v máji 2025 návrh na zjednodušenie okrem iného aj nariadenia o fluórovaných skleníkových plynoch. Návrhom sa zníži administratívne zaťaženie dovozcov a vývozcov tým, že sa požiadavky na registráciu obmedzia na dovozcov výrobkov a zariadení obsahujúcich fluórované skleníkové plyny nad určité ročné prahové hodnoty a na tých vývozcov, ktorí vyvážajú stacionárne zariadenia s relatívne vysoko hrejivými fluórovanými skleníkovými plynmi[16].

Komisia 1. apríla 2025 v rámci svojho priemyselného akčného plánu pre európsky automobilový priemysel a v nadväznosti na strategický dialóg o budúcnosti automobilového priemyslu navrhla zmeniť nariadenie, ktorým sa stanovujú **výkonnostné normy emisií CO_2 pre nové osobné automobily a dodávkové vozidlá.** Táto zmena prináša jednorazovú dodatočnú flexibilitu pri dosahovaní cieľov týkajúcich sa CO_2 v rokoch 2025 – 2027, pričom sa zachováva celková úroveň ambícií cieľov. V júni Parlament a Rada túto zmenu prijali a uverejnili.

[16] Na tie by sa zvyčajne vzťahoval zákaz vývozu, na ktorý sa uplatňuje výnimka z tohto zákazu.

1.4. Pokrok dosiahnutý v členských štátoch

Národné energetické a klimatické plány

Národné energetické a klimatické plány (NEKP) sú 10-ročné strategické dokumenty, v ktorých členské štáty stanovujú národné ciele, príspevky a politiky a opatrenia potrebné na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti klímy. V máji 2025 Komisia zverejnila svoje celoúnijné posúdenie plánov NEKP po ich aktualizácii **s** cieľom zohľadniť ciele do roku 2030. **K** posúdeniu bol priložený pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý obsahuje individuálne posúdenie prvých 23 predložených plánov. Komisia následne v októbri 2025 uverejnila svoje posúdenie konečných plánov NEKP od Estónska a Slovenska. Belgicko predložilo svoj konečný plán NEKP v októbri 2025 a Poľsko je posledným členským štátom, ktorý svoj plán ešte nepredložil.

Z posúdenia plánov vyplýva, že ich úplným vykonaním by sa EÚ priblížila k dosiahnutiu jej cieľov, čo dokazuje, že EÚ je na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa znížiť čisté emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. Celkovo sa členské štáty vyzývajú, aby zaviedli dodatočné opatrenia v odvetví dopravy a stavebníctva na splnenie svojich cieľov vyplývajúcich z nariadenia o spoločnom úsilí a aby pokračovali v zintenzívňovaní opatrení na zníženie emisií z leteckej dopravy, námornej dopravy a na zvýšenie odstraňovania alebo zníženie emisií v sektore LULUCF. Na zabezpečenie spravodlivej transformácie a riešenie sociálnych vplyvov je potrebné ďalšie úsilie. V plánoch často chýbajú komplexné stratégie na mobilizáciu verejných a súkromných financií na požadované investície. Pokiaľ ide o adaptáciu na zmenu klímy, len v niektorých plánoch je dostatočne pokrytá pripravenosť na vplyvy zmeny klímy a odolnosť proti nim. Niekoľko plánov obsahuje opatrenia týkajúce sa odolnosti v oblasti vody (pozri kapitolu 6).

Európsky semester

V júni 2025 Európska komisia zverejnila svoj jarný balík v rámci **európskeho semestra**, ktorý obsahuje správy o jednotlivých krajinách a odporúčania pre každý členský štát. Komisia vyzvala krajiny, aby podporovali vedúce trhy s čistými dekarbonizovanými výrobkami a zaviedli plány pre emisne neutrálnu infraštruktúru, najmä v oblastiach, ako sú energetické siete, zachytávanie a ukladanie CO_2 a vodík. Takisto zdôrazňuje naliehavú potrebu dekarbonizácie priemyslu a dopravy a ich ekologizácie, ako aj zintenzívnenia opatrení na postupné zrušenie dotácií na fosílne palivá. Vodné hospodárstvo ako súčasť adaptácie na zmenu klímy zostáva pre mnohé členské štáty kľúčovou prioritou. V tabuľke 2 sú zhrnuté odporúčania pre jednotlivé krajiny.

Tabuľka 2: Odporúčania pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra 2025 podľa členských štátov

Členský štát	odporúčania pre jednotlivé krajiny (Country-specific recommendations)							
	Obnoviteľné zdroje energie, energetické siete	Fosílne palivá	Energetická efektívnosť	Doprava	Priemysel, čisté technológie	Adaptácia a voda	Poľnohospodárstvo	Iné
Belgicko	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Bulharsko	✓	✓	✓	✓				✓
Česko	✓	✓	✓	✓	✓			
Dánsko	✓	✓	✓				✓	✓
Nemecko	✓	✓		✓				✓
Estónsko	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Írsko	✓	✓	✓	✓		✓		✓
Grécko	✓	✓		✓		✓		✓
Španielsko	✓					✓		✓
Francúzsko	✓	✓	✓	✓				
Chorvátsko	✓	✓	✓	✓				✓
Taliansko	✓	✓				✓		✓
Cyprus	✓	✓	✓	✓		✓		✓
Lotyšsko	✓	✓	✓	✓				✓
Litva	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Luxembursko	✓	✓	✓	✓				✓
Maďarsko	✓	✓				✓		✓
Malta	✓	✓	✓	✓				✓
Holandsko	✓	✓	✓					
Rakúsko	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Poľsko	✓	✓	✓			✓		✓
Portugalsko	✓	✓	✓	✓		✓		✓
Rumunsko	✓	✓	✓					✓
Slovinsko	✓		✓	✓		✓		✓
Slovensko	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Fínsko	✓	✓		✓	✓			
Švédsko	✓	✓	✓	✓				

Poznámka: Kategória „iné“ zahŕňa núdzovú podporu, obehovosť a odpad, podporu uhoľných regiónov, sociálnu podporu, zelené zručnosti, dane a strategické plánovanie.

Technická podpora

V roku 2024 Komisia podporovala členské štáty prostredníctvom Nástroja technickej podpory a poskytovala odbornú pomoc pri navrhovaní a vykonávaní reforiem. Projekty sa zameriavali na riešenia adaptácie na zmenu klímy a zmiernenia zmeny klímy, rýchlejšie povoľovanie energie z obnoviteľných zdrojov, uplatňovanie zásady „výrazne nenarušiť“ a obnovu budov. Komisia takisto pomohla členským štátom vykonávať

revidovaný systém EÚ na obchodovanie s emisiami a pripravovať národné sociálno-klimatické plány v rámci Sociálneho-klimatického fondu.

V roku 2025 Komisia naďalej podporuje prácu na odolnosti prírodných zdrojov, mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach a modernizácii energetických systémov. Komisia pomáha aj pri ekologizácii a zvyšovaní úrovne zručností zamestnancov verejnej správy, zlepšovaní vykazovania informácií o udržateľnosti podnikov a pokrokoch v oblasti zachytávania, využívania a ukladania oxidu uhličitého. Podpora sa vzťahuje aj na vykonávanie aktu o emisne neutrálnom priemysle a nariadenia EÚ o obnove prírody.

Informačné prehľady o jednotlivých krajinách obsahujú prehľad o ukončených a prebiehajúcich reformných projektoch v každom členskom štáte.

Politiky a opatrenia

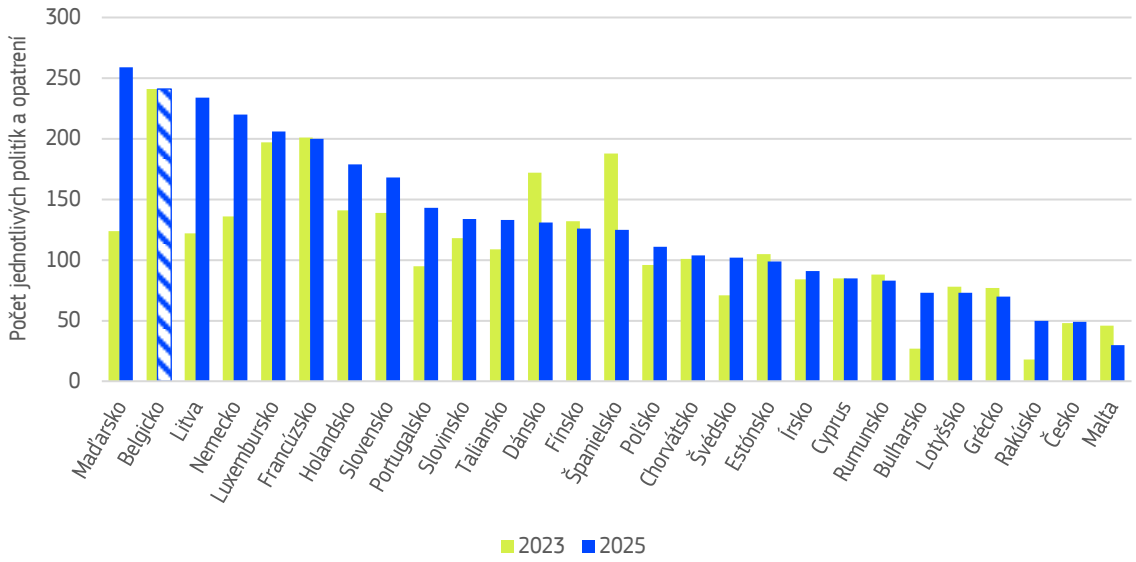
Na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy **je potrebné sa viac zamerať na celoúnijné, ako aj vnútroštátne politiky a opatrenia**. Je dôležité pochopiť, ako tieto politiky fungujú jednotlivo a spoločne. V roku 2025 členské štáty EÚ v rámci podávania integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku oznámili pokrok vo viac ako 3 500 jednotlivých politík a opatrení v piatich rozmeroch energetickej únie[17]. V porovnaní s posledným rokom nahlasovania 2023 ide o 16 % nárast. Počet nahlásených opatrení sa vo väčšine krajín zvýšil. Najvyšší nárast nahlásili Bulharsko, Litva, Maďarsko a Rakúsko. V niektorých prípadoch je to spôsobené prijatím nových opatrení medzi dvoma rokmi nahlasovania, ale môže to byť spôsobené aj zmenami alebo úpravami návrhu existujúcich opatrení (graf 7). Malta, Španielsko a Dánsko naopak nahlásili v porovnaní s rokom 2023 výrazne nižší počet opatrení. Počet jednotlivých politík a opatrení však nemusí byť dobrým ukazovateľom minulých, súčasných a budúcich ambícií členských štátov. Belgicko je jedinou krajinou, ktorá do vypracovania tejto správy nepredložila žiadne návrhy. V prípade tohto členského štátu sa v správe používajú doplnené informácie z roku nahlasovania 2023.

Približne tretina všetkých nahlásených politík a opatrení bola vykonávaná nanovo alebo plánovaná od roku 2023. Tento vysoký počet môže odrážať zvýšené ambície EÚ v oblasti klímy a úsilie členských štátov splniť svoje ciele v oblasti klímy a energetiky do roku 2030[18]. Väčšina nahlásených politík a opatrení má za cieľ dekarbonizáciu, čo znamená, že sa zameriavajú na zníženie emisií skleníkových plynov, zvýšenie odstraňovania uhlíka alebo zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie.

[17] Tento graf zahŕňa 241 politík a opatrení, ktoré Belgicko predložilo v roku 2023, teda v predchádzajúcom roku nahlasovania.

[18] Viac informácií nájdete v pracovnom dokumente útvarov Komisie o posúdení pokroku pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorý sprevádza správu o stave energetickej únie z roku 2025.

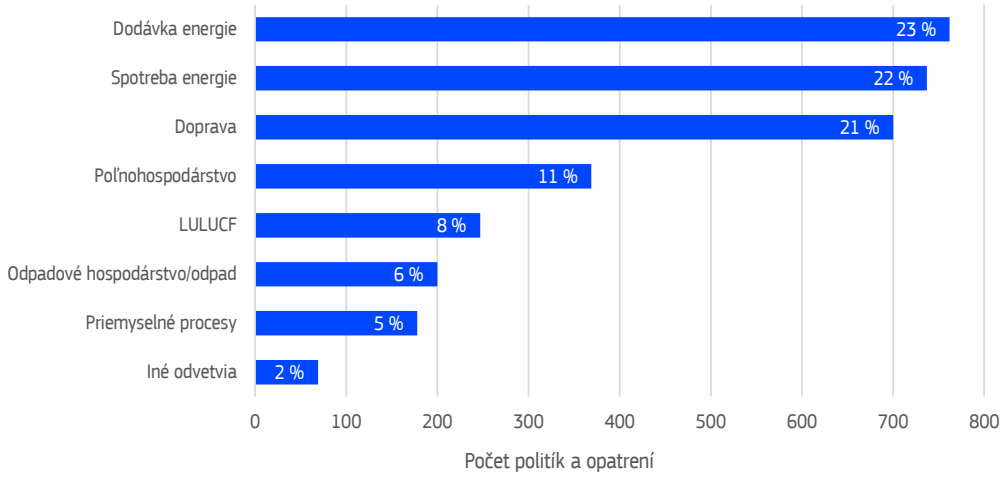
Graf 7: Celkový počet jednotlivých politík a opatrení (všetky rozmery), roky nahlasovania 2025 a 2023

Poznámka: údaje o politikách a opatreniach vychádzajú z predbežného súboru údajov z integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku z roku 2025 (príloha IX). Z dôvodu oneskoreného predloženia pochádzajú údaje za Belgicko z integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku z roku 2023.

Z týchto opatrení súvisiacich s dekarbonizáciou je najviac opatrení v odvetviach dodávky energie (23 %), spotreby energie (22 %) a dopravy (21 %), čo odráža skutočnosť, že tieto odvetvia predstavujú významné výzvy a priority pre opatrenia (graf 8). Mnohé opatrenia sa týkajú aj odvetví poľnohospodárstva, využívania pôdy a lesného hospodárstva (19 %). Situácia sa v jednotlivých členských štátoch líši. Cyprus, Taliansko, Bulharsko, Portugalsko a Poľsko uvádzajú najvyšší podiel politík a opatrení ovplyvňujúcich odvetvie dodávok energie. Spotreba energie je predmetom osobitného zamerania v Írsku a Nemecku, zatiaľ čo v Španielsku a vo Francúzsku sa pozornosť sústreďuje skôr na odvetvie dopravy. Ostatné členské štáty uviedli relatívne vysoký počet politík a opatrení pre odvetvia poľnohospodárstva a využívania pôdy (napr. Lotyšsko, Litva a Slovensko).

Graf 8: Počet jednotlivých politík a opatrení podľa dotknutých odvetví (cieľ dekarbonizácie)

Poznámka: údaje o politikách a opatreniach vychádzajú z predbežného súboru údajov z integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku z roku 2025 (príloha IX). Zahŕňajú politiky a opatrenia predložené Belgickom v integrovaných národných energetických a klimatických správach o pokroku z roku 2023.

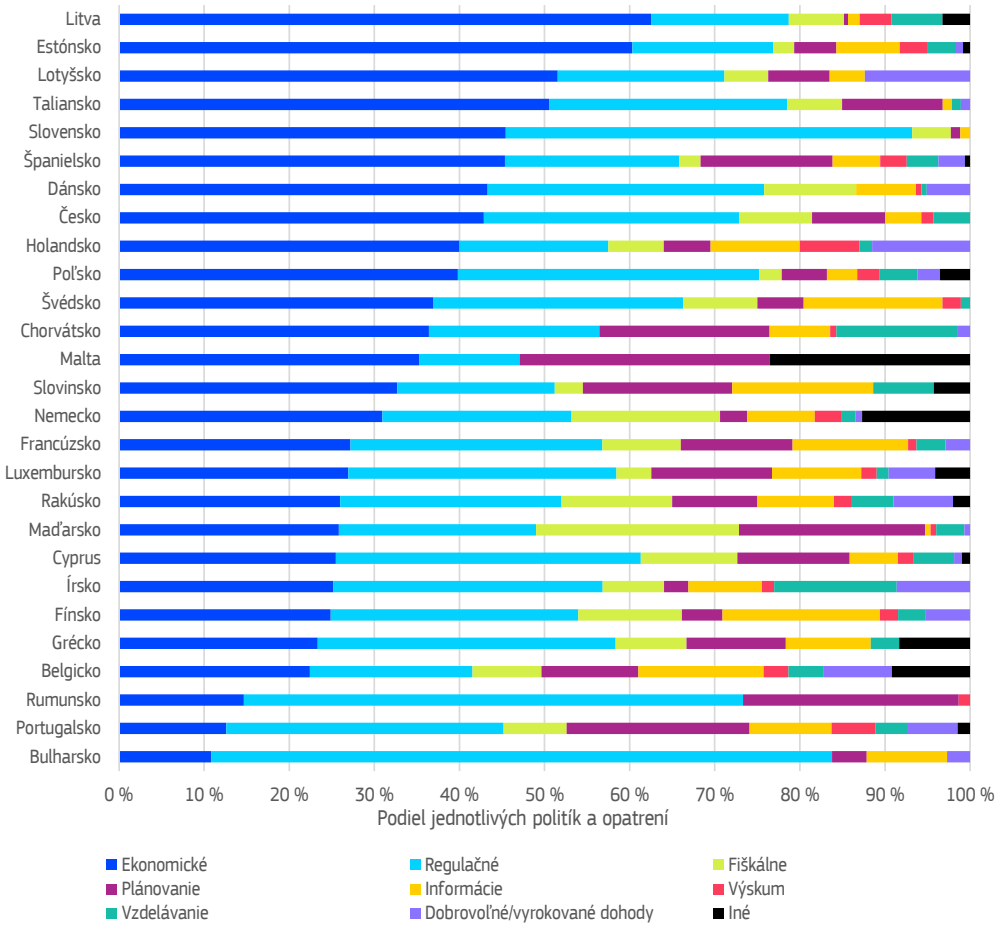
Pokiaľ ide o politické nástroje, viac ako 34 % politík a opatrení s cieľom dekarbonizácie je ekonomických (napr. dotácie, výkupné ceny, aukcie, poplatky za odpad, poplatky za preťaženie atď.) a 27 % regulačných (napr. požiadavky na účinnosť, predpisy týkajúce sa budov, normy pre ekodizajn, postupy kontroly atď.). Relatívne menej opatrení je plánovacích (10 %) (napr. mestské plánovanie atď.), informačných (9 %) (napr. označovanie, zvyšovanie povedomia atď.) alebo daňových (7 %). Medzi členskými štátmi však existujú výrazné rozdiely. Napríklad pobaltské krajiny prijali pomerne veľký počet ekonomických opatrení, zatiaľ čo v Rumunsku a Bulharsku je väčšina opatrení regulačných (graf 9).

Úplnosť nahlásených informácií o vnútroštátnych politikách a opatreniach sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi celkovo zlepšila. Toto zlepšenie sa pripisuje intenzívnejšiemu dialógu s členskými štátmi, odbornej príprave hlavných spravodajcov a úsiliu o zvýšenie zrozumiteľnosti usmernení aj tabuliek na vykazovanie vrátane aktualizácie existujúcich kontrol varovaní a chýb na blokátory v nástroji na nahlasovanie (automatické kontroly kvality v nástroji, ktoré vyžadujú vyriešenie problému pred zverejnením toku údajov).

Je však jednoznačne potrebné zlepšiť kvantifikáciu vplyvu politík a opatrení. To zahŕňa dosiahnuté a očakávané účinky na emisie skleníkových plynov, ako aj ich náklady a prínosy. Napríklad rovnako ako v roku 2023 sa len v pätine nahlásených politík a opatrení špecifikuje očakávané zníženie emisií do roku 2030. Okrem toho len vo veľmi málo prípadoch (Chorvátsko, Írsko, Poľsko, Lotyšsko) existuje široký súlad medzi očakávaným znížením emisií z nahlásených opatrení a projekciami emisií skleníkových plynov (so scenárom dodatočných opatrení), ktoré predložili členské štáty. Tento nedostatok údajov sťažuje posúdenie celkového vplyvu zavedených opatrení, čo zdôrazňuje potrebu systematickejšieho hodnotenia účinnosti politiky pred jej

zavedením aj po ňom (viac informácií nájdete v pracovnom dokumente útvarov Komisie o posúdení pokroku pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorý sprevádza správu o stave energetickej únie z roku 2025).

Graf 9: Celkový počet politík a opatrení podľa typu nástroja politiky (rozmer dekarbonizácie)

Poznámka: údaje o politikách a opatreniach vychádzajú z predbežného súboru údajov z integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku z roku 2025 (príloha IX). Údaje za Belgicko sa týkajú politík a opatrení uvedených v integrovaných národných energetických a klimatických správach o pokroku z roku 2023. Krajiny sú zoradené podľa podielu politík a opatrení založených na ekonomickom nástroji.

1.5. Verejná mienka o zmene klímy

Podľa najnovšieho prieskumu Eurobarometra z roku 2025 ľudia v celej Európe vyjadrili veľké obavy zo zmeny klímy a širokú podporu opatreniam v oblasti klímy. **Výrazná väčšina (85 %) občanov EÚ sa domnieva, že zmena klímy je vážny problém**, čo svedčí o vysokej úrovni informovanosti a jasnom pocite naliehavosti. Obavy sú výrazné najmä u žien a mladších ľudí (vo veku 15 – 24 rokov).

Z prieskumu takisto vyplynulo, že 84 % Európanov pripisuje zmenu klímy predovšetkým ľudskej činnosti, čo svedčí o spoločnom chápaní hlavných príčin tohto problému.

Podpora rozhodných politík v oblasti klímy je naďalej silná. Celkovo **81 % respondentov podporuje cieľ EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050**. Úroveň podpory sa však v jednotlivých krajinách líši, pričom Estónsko je jediným členským štátom, v ktorom tento cieľ podporuje menej ako polovica (46 %) občanov.

Z prieskumu vyplynul výrazný súhlas (88 %) s tým, že EÚ by mala aktívne podporovať energiu z obnoviteľných zdrojov a zvyšovať energetickú účinnosť a že lepšou prípravou na dôsledky zmeny klímy sa zlepší každodenný život (83 %).

2. Systém EÚ na obchodovanie s emisiami

Najvýznamnejšie udalosti

- Do konca roka 2024 systém EU ETS pomohol znížiť emisie z odvetví výroby elektriny a tepla a priemyselnej výroby o 50 % v porovnaní s úrovňami v roku 2005.
- Emisie z výroby elektriny a tepla v roku 2024 naďalej medziročne klesali, najmä vďaka výraznému zvýšeniu podielu obnoviteľných zdrojov energie a jadrovej energie v energetickom mixe, čo sa odrazilo v znížení závislosti od hlavných fosílnych palív, ako je zemný plyn a uhlie.
- Systém ETS priniesol príjmy vo výške viac ako 245 miliárd EUR, pričom len v roku 2024 to bolo takmer 39 miliárd EUR. Z týchto príjmov sa v súlade s plánom RepowerEU financovali najmä opatrenia v oblasti klímy a energetiky prostredníctvom vnútroštátnych rozpočtov, ale aj prostredníctvom Inovačného fondu, Modernizačného fondu a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.
- V roku 2024 boli emisie z námornej dopravy prvýkrát zahrnuté do systému EU ETS. V porovnaní s rokom 2023 sa nahlásené emisie zvýšili o 13 %, najmä v dôsledku vplyvu krízy v Červenom mori a následnej zmeny trás.
- Na dekarbonizáciu odvetvia leteckej dopravy sú potrebné naliehavé opatrenia. Na jej podporu sa od roku 2024 zaviedol osobitný systém na urýchlenie zavádzania udržateľných leteckých palív.
- Súlad v rámci systému EU ETS bol v prvom cykle hodnotenia súladu veľmi vysoký, a to aj v odvetví námornej dopravy.

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) je základným kameňom činnosti EÚ v oblasti zmeny klímy. Zavádza sa ním strop pre emisie z odvetví výroby elektriny a tepla, priemyselnej výroby, leteckej dopravy v Európe a námornej dopravy, čo vedie k stanoveniu ceny za emisie v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“. Cena motivuje spoločnosti v týchto odvetviach, aby časom zavádzali riešenia a investovali do znižovania emisií. Systém EÚ na obchodovanie s emisiami takisto získava finančné prostriedky, ktoré pomáhajú financovať tieto opatrenia.

2.1. Strop emisií v rámci systému EU ETS

EU ETS je trhový nástroj. Stanovuje sa v ňom strop emisií z odvetví, na ktoré sa systém vzťahuje, a každý rok sa tento strop znižuje, pričom cieľom je znížiť emisie do roku 2030 o 62 % v porovnaní s úrovňami emisií v roku 2005. Strop je vyjadrený v emisných kvótach, ktoré musia spoločnosti každoročne odovzdať, aby pokryli svoje emisie. Spoločnosti nakupujú emisné kvóty predovšetkým v aukciách, ktoré prinášajú členským štátom príjmy na financovanie ďalších opatrení v oblasti klímy a energetickej transformácie. Keďže cenu kvót určuje trh, systém EU ETS motivuje k znižovaniu emisií tam, kde to stojí najmenej, technologicky neutrálnym spôsobom.

Hoci je obchodovanie formou aukcie hlavnou metódou prideľovania kvót v systéme EU ETS, významný objem kvót sa zariadeniam prideľuje bezodplatne na účely riešenie rizika úniku uhlíka[19]. V niektorých priemyselných odvetviach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS (cement, hliník, hnojivá, vodík, železo a oceľ), sa mechanizmom uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (CBAM) od roku 2026 postupne nahradí bezodplatné prideľovanie kvót. Tieto odvetvia predstavujú približne 54 % celkového objemu bezodplatného prideľovania kvót v rokoch 2021 – 2025.

Viac informácií o fungovaní systému EU ETS nájdete v správe o trhu s uhlíkom z roku 2025.

2.2. Vývoj v oblasti emisií

Do konca roka 2024 systém EU ETS pomohol **znížiť emisie** z odvetví výroby elektriny a tepla a priemyselnej výroby o **50 %** v porovnaní s úrovňami v roku 2005. Vďaka tomuto pokroku je systém na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa znížiť emisie do roku 2030 o 62 %.

Po rekordnom ročnom poklese v roku 2023 sa v roku 2024 naďalej znižovali emisie z odvetví energetiky a priemyslu. Emisie z výroby elektriny a tepla klesli o 10,7 %[20], a to najmä vďaka výraznému zvýšeniu podielu obnoviteľných zdrojov energie a jadrovej energie v energetickom mixe spolu so zníženou závislosťou od hlavných fosílnych palív, ako je zemný plyn a uhlie. V roku 2024 boli obnoviteľné zdroje energie a biopalivá hlavným zdrojom elektriny v EÚ, pričom ich podiel predstavoval 47,2 % a celková výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie sa v roku 2024 zvýšila o 7,6 %. Pokles emisií z energie v roku 2024 predstavuje 30 % zníženie od roku 2021.

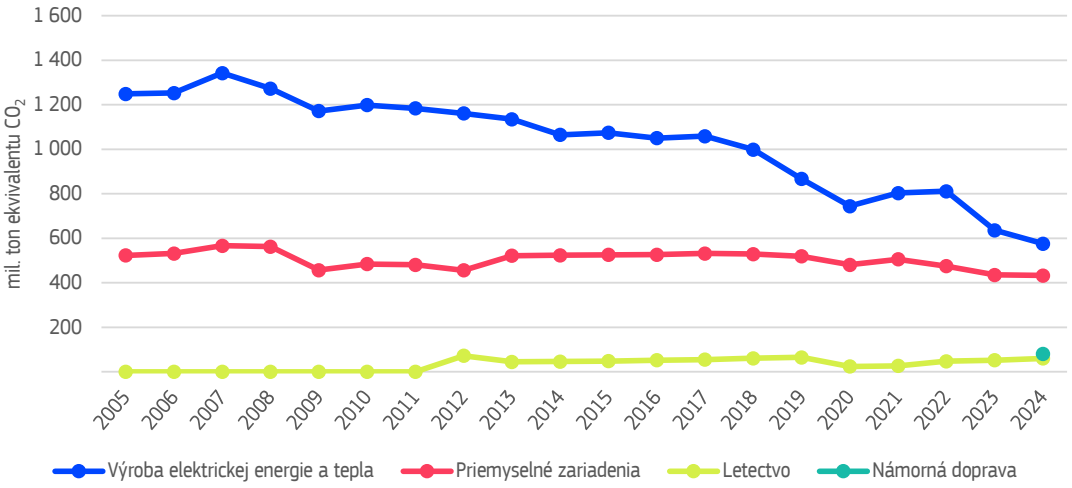
Emisie z priemyselných zariadení v roku 2024 klesli o 0,8 % v porovnaní s rokom 2023[21]. Bolo zaznamenaných niekoľko trendov (okrem dekarbonizácie dodávok elektrickej energie) – zníženie produkcie v priemyselnej výrobe v niektorých odvetviach, oživenie výroby v energeticky náročných odvetviach, ako je oceliarstvo, výroba hnojív a chemikálií, a zlepšenie energetickej účinnosti.

[19] V období 2021 – 2030 sa bude dražiť až 57 % všeobecných kvót, zatiaľ čo zvyšné kvóty sa budú prideľovať bezplatne.

[20] Na základe emisií z výroby elektriny a tepla v rámci systému EU ETS (údaje získané z registra Únie k 30. septembru 2025). Tento pokles o 2 % je takisto odôvodnený nekonzistentnosťou údajov, ktorá ovplyvňuje rozdelenie medzi emisie z energetiky a priemyselné emisie, a nie trhovými trendmi. Podrobnosti nájdete v správe o trhu s uhlíkom z roku 2025.

[21] Na základe emisií z priemyselnej výroby v rámci systému EU ETS (údaje získané z registra Únie k 30. septembru 2025). Podrobnosti nájdete v správe o trhu s uhlíkom z roku 2025.

Graf 10: Emisie v rámci systému EU ETS v EÚ podľa odvetví

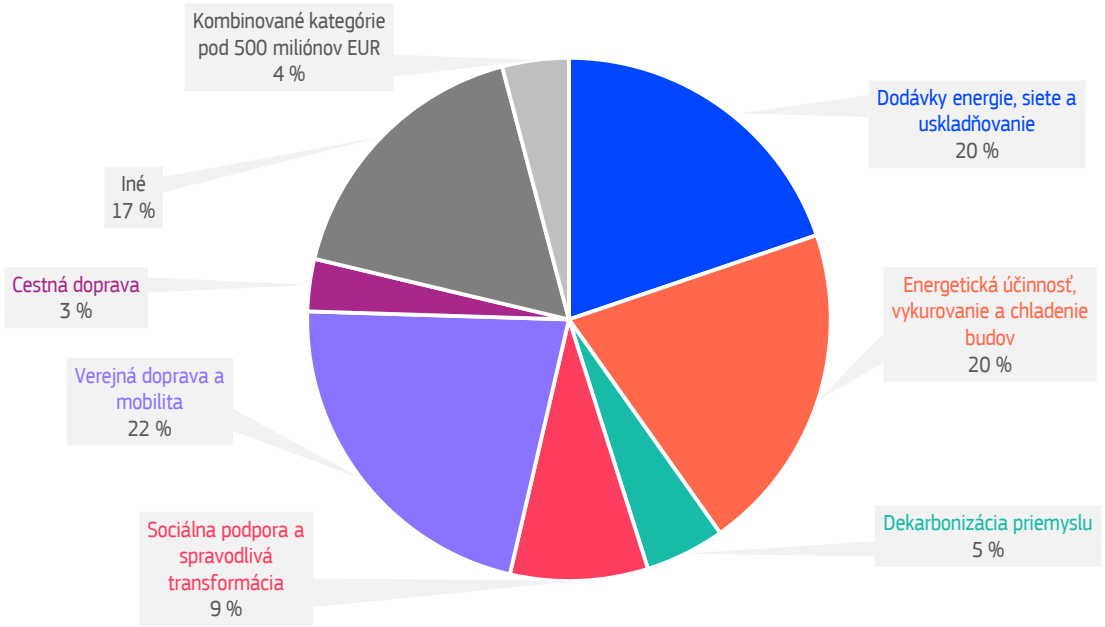

Zdroj: EHP

2.3. Príjmy z aukcií

Do polovice roka 2025 sa v rámci systému EU ETS predajom emisných kvót **získalo viac ako 245 miliárd EUR**. V roku 2024 dosiahli príjmy v systéme ETS takmer 39 miliárd EUR. Tieto prostriedky smerovali predovšetkým do vnútroštátnych rozpočtov (24,4 mld. EUR), ale financovali sa z nich aj programy ETS týkajúce sa prechodu na čistú energiu (t. j. Inovačný fond a Modernizačný fond), ako aj časť Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v súlade s plánom RepowerEU. V roku 2025 sa časť kvót zo systému EU ETS začala predávať v aukciách aj s cieľom financovať Sociálno-klimatický fond (pozri kapitolu 6).

Graf 11: Využitie príjmov v rámci systému ETS členskými štátmi podľa rôznych účelov, ako sa uvádza v správach za rok 2024 (vzhľadom na vyplatené príjmy)

Členské štáty musia použiť všetky svoje príjmy v rámci systému ETS (alebo ekvivalentnú sumu) na financovanie opatrení v oblasti klímy a energetickej transformácie vrátane opatrení na riešenie sociálnych aspektov. Jedinou výnimkou z tohto pravidla je možnosť, aby členské štáty použili príjmy v rámci systému ETS na poskytnutie pomoci energeticky náročným odvetviam na pokrytie nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého. V roku 2024 využilo svoje príjmy na tento účel 15 členských štátov. Z 24,4 miliardy EUR vybraných v roku 2024 použili členské štáty 3,2 miliardy EUR na kompenzáciu nepriamych nákladov pre energeticky náročné odvetvia. Zvyšných 21,2 miliardy EUR sa musí použiť na opatrenia v oblasti klímy a energetickú transformáciu, ale nemusia sa minúť v jednom roku[22].

Členské štáty každoročne podávajú Komisii správu o tom, ako využili svoje príjmy v rámci systému ETS. Členské štáty smerovali väčšinu svojich príjmov v rámci systému ETS z roku 2024 do projektov v oblasti zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, sietí a skladovania energie (20 %), zvyšovania energetickej účinnosti v priemysle a budovách (20 %) a rozvoja ekologickej verejnej dopravy a mobility (22 %). Príkladom sú granty na veternú energiu na mori a modernizáciu bioplynu v Dánsku, projekty hĺbkovej modernizácie minimálne so 40 % znížením spotreby tepla v obytných budovách v Litve a investície do železničnej dopravy a cyklistických ciest v Slovinsku.

Viac informácií o tom, ako jednotlivé členské štáty využili svoje príjmy v rámci systému ETS z roku 2024, nájdete v kapitole 8 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie. Analýzu EÚ27 nájdete v správe o trhu s uhlíkom z roku 2025.

2.4. Letecká doprava

V roku 2024 emisie z leteckej dopravy v rámci systému ETS naďalej rástli a dosiahli 62,6 milióna ton CO_2[23]. To je približne o 15 % viac ako v roku 2023[24].

Dekarbonizácia odvetvia leteckej dopravy je preto naliehavo potrebná. Cena uhlíka v rámci systému ETS už poskytuje stimul vo výške približne 200 EUR za tonu [25] použitého udržateľného leteckého paliva v porovnaní s fosílnym kerozínom. V roku 2024 však Komisia zaviedla dodatočný podporný mechanizmus v rámci systému EU ETS na podporu používania udržateľných leteckých palív, ktorého vplyv sa v tejto správe zatiaľ neodráža. Na túto podporu je vyhradených celkovo 20 miliónov kvót (v hodnote približne 1,5 miliardy EUR) a letecké spoločnosti môžu požiadať o podporu vo výške približne 500 EUR až 7 000 EUR za každú tonu oprávneného udržateľného paliva použitého na trase

22 Za rok 2024 bola výška vykázaných vyplatených prostriedkov 16,4 miliardy EUR.

23 Patria sem lety v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) (vnútroštátne lety a lety medzi krajinami EHP) a odlety z EHP do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva. Patria sem iné ako vnútroštátne lety z krajiny EHP do najvzdialenejšieho regiónu a z neho (napr. Fínsko – Kanárske ostrovy).

24 V roku 2023 vyprodukovalo toto odvetvie emisie v celkovej výške 54,4 milióna ton CO_2. Údaje získané z registra Únie a švajčiarskeho registra 30. septembra 2025.

25 V systéme ETS majú tieto palivá nulovú sadzbu, čo znamená, že neplatia žiadnu cenu uhlíka. Emisný faktor kerozínu je na porovnanie 3,16 ton CO_2/tonu: Cena v rámci systému ETS x 3,16 = cenový stimul, takže pri cene uhlíka v rámci systému ETS vo výške 70 EUR ide o cenový stimul vo výške 221 EUR na tonu použitého paliva.

v rámci systému ETS[26]. V roku 2025 Komisia rozdelila približne 100 miliónov EUR medzi 53 prevádzkovateľov lietadiel z členských štátov EÚ a dvoch prevádzkovateľov z Nórska.

Komisia prijala nové pravidlá monitorovania, nahlasovania a overovania emisií v prípade letov leteckých spoločností z EÚ, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti systému EU ETS[27]. Prijatím týchto pravidiel sa zdôrazňuje záväzok EÚ uplatňovať systém kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve (CORSIA). EÚ je jednou z prvých jurisdikcií na svete, ktorá zaviedla systém CORSIA do právnych predpisov. Cieľom systému CORSIA je kompenzovať emisie z medzinárodných letov prekračujúce určitú úroveň[28]. Všeobecne sa očakáva, že táto úroveň bola dosiahnutá v roku 2024, takže leteckým spoločnostiam by v rámci systému CORSIA po prvýkrát mali vzniknúť kompenzačné povinnosti za podiel emisií v roku 2024 nad východiskovou úrovňou.

Hoci sa systém EU ETS v súčasnosti vzťahuje len na emisie CO_2, celkový vplyv leteckej dopravy na klímu sa v súčasnosti odhaduje na dva až štyrikrát vyšší kvôli emisiám iných plynov ako CO_2 vrátane oxidov dusíka (NOx) a oxidov síry (SOx)[29]. EÚ je prvou jurisdikciou, ktorá zaviedla rámec monitorovania, nahlasovania a overovania (MRV) pre vplyvy leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s CO_2. Od 1. januára 2025 sa od prevádzkovateľov lietadiel vyžaduje, aby monitorovali a ročne nahlasovali vplyv emisií iných plynov ako CO_2 za každý let[30]. Do 31. decembra 2027 Komisia na základe výsledkov z rámca monitorovania emisií iných plynov ako CO_2 predloží správu a prípadne legislatívny návrh s cieľom zmierniť vplyvy iných plynov ako CO_2 v letectve.

2.5. Námorná doprava

Námorná doprava sa na emisiách CO_2 v EÚ podieľa približne 3 – 4 %. Rok 2024 bol prvým rokom, keď bola námorná doprava zahrnutá do systému EU ETS. Celkové emisie z námornej dopravy v rámci systému MRV predstavovali 148,7 milióna ton ekvivalentu CO_2[31], ak sa vezmú do úvahy všetky emisie z plavieb zahŕňajúcich prístavy v EÚ, na Islande a v Nórsku. Z toho 89,8 milióna ton ekvivalentu CO_2 bolo pokrytých systémom

---

26 Tento systém podpory pokrýva celý zostávajúci cenový rozdiel (alebo jeho časť) medzi fosílnym kerozínom a oprávnenými leteckými palivami, ktoré používajú jednotliví prevádzkovatelia komerčných lietadiel na svojich letoch, na ktoré sa vzťahuje účinné stanovovanie cien uhlíka prostredníctvom systému EU ETS, čím sa títo prevádzkovatelia lietadiel podporujú v používaní ekologickejších palív.

27 EU ETS sa vzťahuje na lety v rámci EHP (EÚ27, Nórsko, Island) a na lety do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva. To znamená, že nové pravidlá sa vzťahujú na lety leteckých spoločností z EÚ z EHP do krajín mimo EHP a na ich lety medzi dvoma krajinami mimo EHP.

28 Úroveň, nad ktorou by mali letecké spoločnosti začať kompenzovať emisie, je stanovená na hodnote 85 % emisií CO_2 z roku 2019 na roky 2024 – 2035 (pričom rok 2019 bol rokom s najvyššími emisiami v medzinárodnej leteckej doprave v histórii).

29 *Aviation and the Global Atmosphere* (Letectvo a svetová atmosféra), IPCC, 1999, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/av-en-1.pdf.

30 Systém monitorovania, nahlasovania a overovania sa vzťahuje na lety do Európy, z Európy a v rámci Európy. Na uľahčenie začiatku je nahlasovanie povinné pre lety v rámci Európy. v rokoch 2025 a 2026 sa však podporuje dobrovoľné nahlasovanie v prípade všetkých trás. Od roku 2027 sa nahlasovacia povinnosť automaticky vzťahuje na všetky lety. Návrh vykonávacích právnych Vykonávacie právne predpisy: Zmena nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní v rámci systému obchodovania s emisiami (ETS) v reakcii na revíziu tohto systému (europa.eu).

31 Na celkové emisie z námornej dopravy sa vzťahuje nariadenie (EÚ) 2015/757.

ETS, pričom sa zohľadnilo len 50 % emisií z plavieb začínajúcich alebo končiacich mimo EÚ, Islandu a Nórska[32].

Emisie metánu a oxidu dusného boli nahlásené za prvý rok v roku 2024 v rámci systému MRV vo výške 1,6 milióna ton ekvivalentu CO_2 (pre metán), resp. 2,2 milióna ton ekvivalentu CO_2(pre oxid dusný)[33].

Ak sa pozrieme len na oxid uhličitý, emisie na základe MRV za rok 2024 sú o 13 % vyššie ako v roku 2023, najmä v dôsledku zvýšenej aktivity plavidiel v dôsledku presmerovania, ktoré bolo spôsobené krízou v Červenom mori v roku 2024.

Po prvom roku uplatňovania systému ETS na námornú dopravu bol súlad vysoký, keďže lodné spoločnosti odovzdali emisné kvóty za viac ako 99 % svojich emisií v rámci rozsahu pôsobnosti.

Na medzinárodnej úrovni EÚ v apríli 2025 privítala schválenie rámca emisnej neutrálnosti na zníženie emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy v Medzinárodnej námornej organizácii (IMO), ktorý zahŕňa globálnu normu na postupné znižovanie intenzity skleníkových plynov z lodných palív a prvok stanovovania cien emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy. Dohoda je až do jej prijatia významným krokom k dosiahnutiu cieľa emisnej neutrálnosti z námornej dopravy do roku 2050 alebo okolo roku 2050, t. j. takmer do roku 2050, ako je stanovené v stratégia IMO na zníženie emisií skleníkových plynov z lodí z roku 2023. Rokovania o prijatí dohody boli odložené na október 2026.

2.6. Budovy, doprava a priemyselná malovýroba

V roku 2023 bol schválený nový systém obchodovania s emisiami (ETS2), ktorý sa má vzťahovať na emisie zo spaľovania palív v budovách, doprave a priemyselnej malovýrobe, na ktoré sa súčasný systém EÚ ETS nevzťahoval. Hoci ide tiež o systém „stropov a obchodovania“, je oddelený od súčasného systému EU ETS. Pomôže členským štátom dosiahnuť ich ciele zníženia emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí (pozri kapitolu 3).

V spojení s ďalšími opatreniami pre tieto odvetvia má strop v rámci systému ETS2 znížiť emisie o 42 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami z roku 2005. Všetky emisné kvóty sa budú predávať v aukciách a príjmy z nich pôjdu do štátnych rozpočtov a Sociálno-klimatického fondu. Cena uhlíka bude stimulom na investovanie do riešení energetickej účinnosti, do renovácie budov a do mobility s nulovými emisiami vrátane verejnej dopravy. Sociálno-klimatický fond bude podporovať zraniteľné domácnosti,

[32] Rozsah pôsobnosti systému EU ETS pre námornú dopravu má niekoľko ďalších výnimiek a odlišností od rozsahu pôsobnosti systému MRV pre námornú dopravu. Viac informácií o príslušnom vymedzení rozsahu pôsobnosti nájdete v časti 2.3 všeobecného usmernenia pre lodné spoločnosti: https://climate.ec.europa.eu/document/download/31875b4f-39b9-4cde-a4e2-fbb8f65ee703_en?filename=policy_transport_shipping_gd1_maritime_en.pdf.

[33] Emisie oxidu dusného a metánu budú zahrnuté do rozsahu pôsobnosti systému EU ETS pre námornú dopravu od roku 2026.

používateľov dopravy a mikropodniky, pričom sa zameria na pomoc pri financovaní týchto investícií.

ETS2 sa bude vzťahovať na emisie v dodávateľskom sektore. To znamená, že nie spotrebitelia, dodávatelia palív musia sledovať emisie z palív, ktoré uvádzajú na trh, a kupovať kvóty na ich pokrytie. Monitorovanie a nahlasovanie emisií sa začalo v roku 2025 a systém bude plne funkčný v nadchádzajúcich rokoch.

3. Emisie v oblasti spoločného úsilia

Najvýznamnejšie udalosti

- V súlade s posúdením národných energetických a klimatických plánov sa očakáva, že súhrnné predpokladané emisie podľa nariadenia o spoločnom úsilí na základe plánovaných opatrení klesnú v roku 2030 približne o 38 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005, čo je stále málo na dosiahnutie celoúnijného cieľa zníženia emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí o 40 %.
- Napriek tomu bolo nariadenie o spoločnom úsilí navrhnuté tak, aby poskytovalo flexibilitu, ktorou sa zabezpečí, že cieľ bude možné dosiahnuť nákladovo efektívne.
- Niektoré členské štáty s plánovanými politikami očakávajú, že v období 2021 – 2030 vytvoria prebytok približne 125 až 175 miliónov ton ekvivalentu CO_2 pridelených emisných kvót, čo by umožnilo všetkým členským štátom splniť požiadavky s využitím dostupných nástrojov flexibility. Teraz je nevyhnutné, aby členské štáty tieto opatrenia v plnej miere vykonávali.
- V roku 2024 zostali predbežné emisie z odvetví, na ktoré sa vzťahuje spoločné úsilie v porovnaní s rokom 2023 relatívne stabilné a boli približne o 20 % nižšie ako v roku 2005.
- Emisie sa zvýšili o 1 % v doprave, ktorá je odvetvím s najväčšou mierou spoločného úsilia. Emisie v oblasti budov a odpadu zostali na približne rovnakej úrovni a v poľnohospodárstve a priemyselnej malovýrobe klesli o 1 %.
- Jednu tretinu emisií v oblasti spoločného úsilia tvoria emisie iných plynov ako CO_2, ktoré sa v rokoch 2005 až 2023 znížili o 23 %.
- V roku 2024 sa priemerné emisie CO_2 nových osobných automobilov a dodávkových vozidiel mierne zvýšili, ale stále boli o 28 %, resp. 8 % nižšie ako v roku 2019, a to najmä v dôsledku rozšírenia používania vozidiel s nulovými emisiami.
- V nahlasovacom období 2023 priemerné emisie CO_2 nových ťažkých úžitkových vozidiel naďalej klesali, pričom emisie boli o 11,4 % nižšie ako v roku 2019. Požiadavkami smernice o kvalite palív sa zabezpečilo, aby sa v EÚ predávali vysokokvalitné palivá.

Nariadenie o spoločnom úsilí sa vzťahuje na emisie skleníkových plynov z vnútroštátnej dopravy, budov, poľnohospodárstva, priemyselnej malovýroby a odpadu. Tieto emisie spolu tvoria 66 % domácich emisií EÚ.

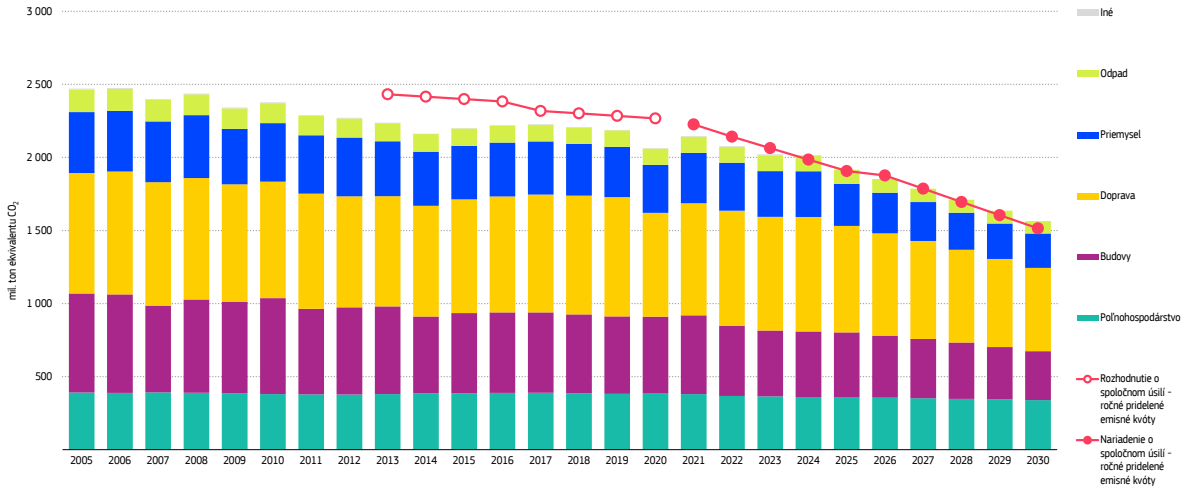
V roku 2024 zostanú na základe približných údajov emisie z týchto odvetví na podobnej úrovni ako v roku 2023, čo je o 20 % menej ako v roku 2005[34]. Rok 2024 je prvým rokom,

[34] Emisie podľa nariadenia o spoločnom úsilí za rok 2024 sú približné a sú o 19,9 % nižšie ako v roku 2005. Emisie podľa nariadenia o spoločnom úsilí za rok 2023 boli stanovené v roku 2025 po komplexnom preskúmaní a sú o 19,8 % nižšie ako úrovne z roku 2005. V správe o pokroku opatrení v oblasti klímy z roku

v ktorom sú emisie na úrovni EÚ vyššie ako súhrnný emisný limit EÚ a prekračujú ho o 1,6 %.

Zatiaľ čo na úrovni EÚ sa v rokoch 2023 až 2024 emisie v oblasti spoločného úsilia podstate nezmenili, na úrovni jednotlivých odvetví sa emisie z dopravy zvýšili o 1 % a emisie z poľnohospodárstva a priemyselnej malovýroby klesli o 1 %. Emisie z budov a odpadu boli relatívne stabilné. V roku 2024 bola najväčším odvetvím v oblasti spoločného úsilia doprava, ktorá predstavovala 39 % emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí v EÚ, nasledovali budovy (22 %), poľnohospodárstvo (18 %), priemyselná malovýroba (16 %) a odpad (5 %).

Graf 12: Emisie v odvetviach, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy o spoločnom úsilí na roky 2005 – 2030, a ročne pridelené emisné kvóty, EÚ27

Poznámka: údaje o emisiách rozdelené medzi odvetvia podľa nariadenia o spoločnom úsilí za roky 2021 – 2023 pochádzajú z inventúry skleníkových plynov z roku 2025, za rok 2024 z aproximovaných inventúr a na roky 2025 – 2030 z projekcií nahlásených členskými štátmi v roku 2025 podľa článku 18 nariadenia o riadení. Ročné pridelené emisné kvóty sú ročné limity emisných kvót stanovené v nariadení o spoločnom úsilí a v rozhodnutí o spoločnom úsilí (ESD), ktoré predchádza nariadeniu o spoločnom úsilí. Na grafe je znázornené rozdelenie historických a predpokladaných emisií EÚ v oblasti spoločného úsilia medzi jednotlivé odvetvia a ich porovnanie s ročnými emisnými limitmi.

3.1. Ciele v oblasti spoločného úsilia

V nariadení o spoločnom úsilí sa stanovuje cieľ EÚ znížiť do roku 2030 emisie v odvetviach spoločného úsilia o 40 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005. Tento celkový cieľ sa premieta do národných cieľov na rok 2030 znížiť emisie skleníkových plynov v rozsahu od 10 % do 50 % a limitov emisií skleníkových plynov na roky 2021 až 2030 vyjadrených v ročných emisných kvótach. Komisia bude kontrolovať, či členské štáty splnili svoje emisné limity v dvoch kolách – najprv v roku 2027 (pre roky 2021 – 2025) a potom v roku 2032 (pre roky 2026 – 2030).

Členské štáty môžu v obmedzenej miere využívať nástroje flexibility, aby sa udržali v rámci svojich ročných emisných limitov a splnili svoje ciele na rok 2030. Tieto nástroje

2024 z aproximovaných údajov o emisiách za rok 2023 podľa nariadenia o spoločnom úsilí vyplynulo menšie zníženie o 19,2 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005.

flexibility zahŕňajú prenos, požičiavanie, nákup a predaj pridelených emisných kvót použitím prebytkov (úverov) z odvetvia využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF) a pre niektoré členské štáty možnosť zrušenia emisných kvót zo systému EU ETS pre pridelené emisné kvóty podľa nariadenia o spoločnom úsilí (viac informácií nájdete v kapitole 9 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Island a Nórsko sa dohodli, že budú s niekoľkými úpravami uplatňovať nariadenie o spoločnom úsilí prijaté v roku 2018[35]. Ich pokrok a vývoj sa opisuje vo výročnej klimatickej správe o pokroku vypracovanej Dozorným úradom EZVO.

3.2. Pokrok pri dosahovaní cieľov v oblasti spoločného úsilia

Ciele zníženia emisií do roku 2030

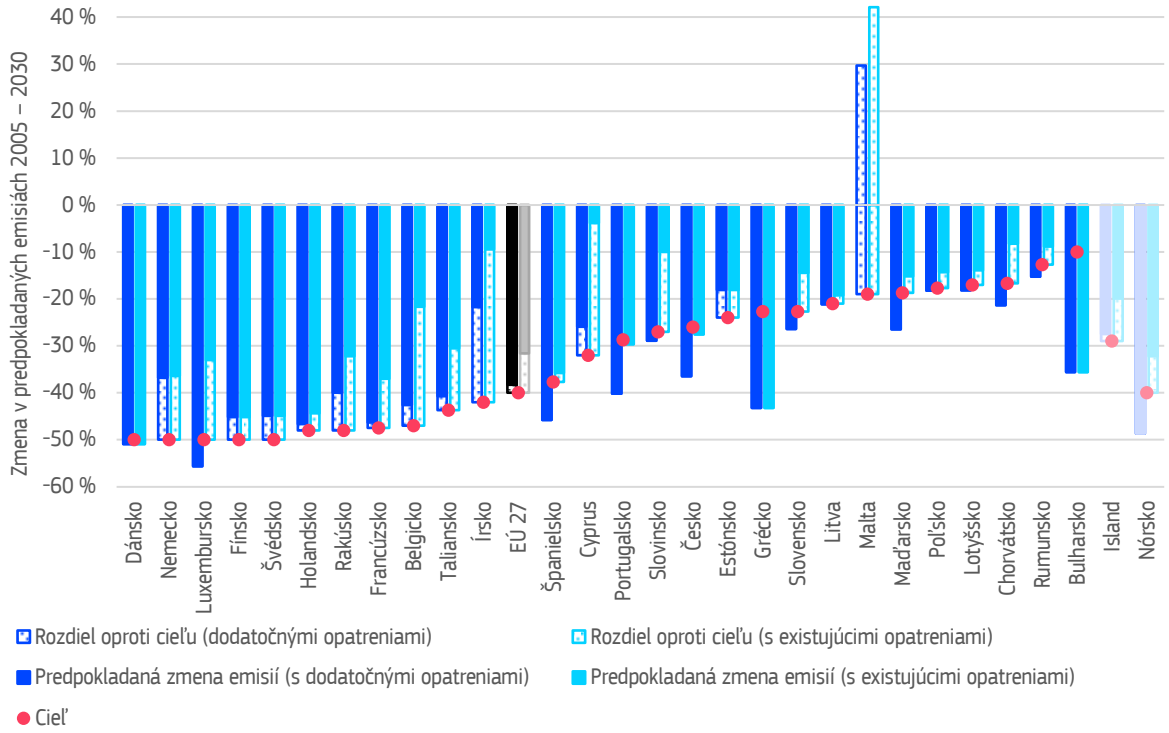
V nariadení o spoločnom úsilí sa stanovuje cieľ zníženia emisií do roku 2030 pre EÚ a každý členský štát (v porovnaní s úrovňami z roku 2005). Z posúdenia konečných aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov (NEKP), ktoré Komisia zverejnila v máji 2025, vyplýva, že v roku 2030 by sa emisie v oblasti spoločného úsilia mali znížiť približne o 38 % v porovnaní s rokom 2005, čo je približne o dva percentuálne body menej ako cieľ EÚ. To predstavuje podstatné zlepšenie v porovnaní s celoúnijným rozdielom viac ako šesť percentuálnych bodov, ktorý Komisia uviedla v posúdení návrhu aktualizovaných plánov NEKP. Je veľmi dôležité, aby sa ambiciózne politiky stanovené v plánoch NEKP realizovali v plnom rozsahu a aby členské štáty zachovali dynamiku a opatrenia na dosiahnutie cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí. Komisia vo svojom posúdení poskytla členským štátom cielené usmernenia na uľahčenie rýchlej implementácie plánov.

Uvedené zistenia sú potvrdené aj v najnovších projekciách členských štátov z marca 2025 (pozri graf 13). Pred akýmkoľvek využitím nástrojov flexibility nariadenia o spoločnom úsilí členskými štátmi na splnenie ich cieľov vykazujú najväčšie predpokladané rozdiely v roku 2030 Nemecko, Írsko a Malta, zatiaľ čo Bulharsko, Grécko a Portugalsko vykazujú najväčšie prekročenie svojich cieľov na rok 2030.

Na odstránenie týchto rozdielov musia členské štáty okrem úplnej implementácie všetkých súčasných a plánovaných politík v oblasti klímy zintenzívniť svoju činnosť alebo využiť rozsah dostupných nástrojov flexibility.

[35] Island a Nórsko zatiaľ nezapracovali zmeny vyplývajúce z revízie nariadenia o spoločnom úsilí v roku 2023.

Graf 13: Predpokladaná zmena emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí a rozdiel oproti cieľu v roku 2030 (%)

Poznámka: Rozdiel oproti cieľu v prípade Malty je 49 a 61 percentuálnych bodov, čím Malta prekračuje svoj cieľ zníženia o 19 %. To znamená, že Malta bude v roku 2030 vypúšťať viac emisií ako v roku 2005.

Zníženie emisií v rokoch 2021 – 2030

V nariadení o spoločnom úsilí sa pre členské štáty stanovujú aj emisné limity na každý rok v období 2021 až 2030, pričom sa stanovujú nástroje flexibility na splnenie týchto emisných limitov. Komisia posúdila pokrok členských štátov pri plnení ich záväzkov vyplývajúcich z nariadenia o spoločnom úsilí porovnaním emisií a pridelených emisných kvót pre každý rok v období 2021 – 2030 na základe najnovších informácií a možného využitia niektorých nástrojov flexibility, ktoré sú k dispozícii v rámci nariadenia o spoločnom úsilí.

Komisia predpokladá, že členské štáty budú realizovať svoje dodatočné opatrenia tak, ako sú zahrnuté v ich projekciách „s dodatočnými opatreniami“ (WAM). Pokiaľ ide o využívanie nástrojov flexibility, Komisia predpokladá, že členské štáty použijú pridelené emisné kvóty ušetrené v jednom roku na dosiahnutie súladu v budúcich rokoch (prenos) a použijú emisné kvóty z budúceho roka, ak budú potrebné v predchádzajúcom roku (požičiavanie). Predpokladá tiež, že členské štáty, ktoré oznámili svoj zámer využiť flexibilitu systému ETS, tak v prípade potreby aj urobia.

Komisia zistila, že 10 členských štátov bude v období 2021 – 2030 stále prekračovať svoje limity aspoň v jednom roku. Cyprus, Chorvátsko, Taliansko a Rumunsko by mali mať nadmerné emisie už v prvom období hodnotenia súladu (2021 – 2025), zatiaľ čo Rakúsko, Estónsko, Nemecko, Malta, Írsko a Švédsko by mali mať nadmerné emisie v druhom období hodnotenia súladu (2026 – 2030). Sedemnásť členských štátov, ktoré

nemajú žiadny rozdiel v celkovom období 2021 – 2030, vytvára väčší prebytok, ako by 10 členských štátov potrebovalo na pokrytie svojich rozdielov. Aj keď všetky členské štáty získajú v prípade potreby pridelené emisné kvóty od iných štátov, na úrovni EÚ sa v období 2021 – 2030 očakáva prebytok v objeme približne 125 až 175 miliónov ton ekvivalentu CO_2 pridelených emisných kvót.

Predpokladaný prebytok pridelených emisných kvót podľa nariadenia o spoločnom úsilí z niektorých členských štátov je dostatočný na vyrovnanie rozdielov z iných členských štátov. Presuny pridelených emisných kvót medzi členskými štátmi zvyšujú nákladovú efektívnosť pri dosahovaní cieľa EÚ v súlade so štruktúrou nariadenia o spoločnom úsilí. Vzhľadom na veľkosť predpokladaného prebytku podľa nariadenia o spoločnom úsilí a možnosti obchodovania s prebytkami podľa nariadenia o spoločnom úsilí a nariadenia o LULUCF nemôže Komisia v tejto fáze dospieť k záveru, že členské štáty nedosahujú dostatočný pokrok pri plnení svojich záväzkov podľa nariadenia o spoločnom úsilí.

Okrem toho ďalšie flexibilné opatrenie na pomoc členským štátom pri dodržiavaní nariadenia o spoločnom úsilí zahŕňa prevod nadmerného množstva emisií v sektore LULUCF na pokrytie obmedzeného množstva emisií v odvetviach spoločného úsilia[36]. Niektoré členské štáty už oznámili svoj zámer využiť tieto nástroje flexibility[37]. Doteraz dostupné obmedzené a predbežné údaje o trendoch v odvetví využívania pôdy však naznačujú, že niektoré členské štáty budú mať problémy s dosiahnutím svojich cieľov v oblasti LULUCF (pozri kapitolu 4). Tieto členské štáty by mohli kompenzovať nedostatok v sektore LULUCF využitím pridelených emisných kvót podľa nariadenia o spoločnom úsilí (článok 12 nariadenia o LULUCF), ktoré budú automatické na obdobie 2021 – 2025 (článok 9 nariadenia o spoločnom úsilí).

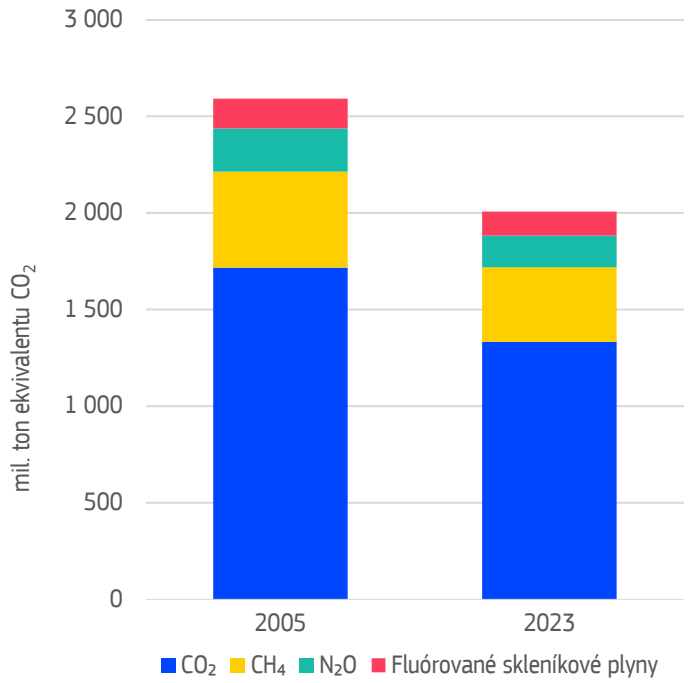
3.3. Trendy emisií podľa typu plynu

Dve tretiny všetkých emisií z odvetví spoločného úsilia predstavujú emisie CO_2 a zvyšnú tretinu tvoria emisie iné než emisie CO_2 (graf 14). Od roku 2005 do roku 2023 **sa emisie iných plynov ako CO_2 v odvetviach spoločného úsilia znížili** o **23 %**. Medzi skleníkové plyny iné ako CO_2 patrí metán (CH_4), oxid dusný (N_2O) a fluórované plyny [fluorid dusitý (NF_3), neúplne fluórované uhľovodíky, úplne fluórované uhľovodíky, fluorid sírový (SF_6)]. Zatiaľ čo na väčšinu emisií v odvetví energetiky sa vzťahuje EU ETS, emisie metánu v tomto odvetví patria pod nariadenie o spoločnom úsilí.

[36] Viac informácií o nástrojoch flexibility, ktoré sú k dispozícii v rámci nariadenia o spoločnom úsilí, nájdete v kapitole 9 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

[37] Dánsko, Litva a Poľsko oznámili zámer využiť flexibilitu LULUCF a Chorvátsko oznámilo zámer obchodovať s pridelenými emisnými kvótami. Fínsko takisto oznámilo, že možno podľa potreby využije nástroje flexibility nariadenia o spoločnom úsilí vrátane obchodovania s pridelenými emisnými kvótami. Ide o zámery, ktoré nie sú pre členské štáty záväzné.

Graf 14: Emisie podľa nariadenia o spoločnom úsilí v rokoch 2005 a 2023 podľa druhov plynov

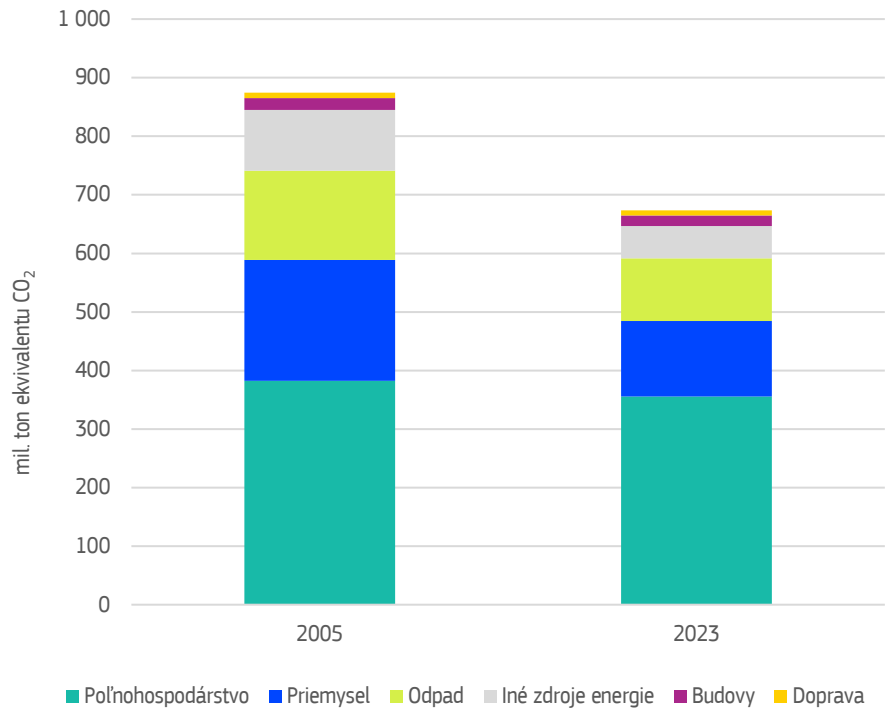

Tieto plyny iné než CO_2 sú emitované z rôznych odvetví a procesov a všetky majú oveľa vyšší potenciál globálneho otepľovania ako CO_2, a to 10-násobne až 10 000-násobne v závislosti od druhu plynu. V dôsledku toho majú emisie plynov iných než CO_2 významný vplyv na zmenu klímy a sú kľúčovým zdrojom možného znižovania emisií vo viacerých odvetviach. Znižovanie emisie iných plynov ako CO_2 je dôležité aj na dosiahnutie našich cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí.

Viac ako polovica emisií iných plynov ako CO_2 pochádza z poľnohospodárstva. Od roku 2005 do roku 2023 sa znížili emisie iných plynov ako CO_2 vo všetkých odvetviach, ale najvýraznejšie zníženie sa dosiahlo v odvetví energetiky, na ktoré sa nevzťahuje ETS („ostatná energia“), v odvetví priemyselnej malovýroby a v odvetví odpadového hospodárstva. Za rovnaké obdobie emisie iných plynov ako CO_2 pochádzajúce z poľnohospodárstva, dopravy a odvetvia budov len mierne klesli. Najviac sa znížili emisie oxidu dusného z priemyslu, ktorý nie je súčasťou systému ETS, a metánu v odvetví odpadu a v energetike, ktorá nie je súčasťou systému ETS. Úroveň emisií fluórovaných skleníkových plynov klesla, ale v menšej miere (graf 15).

Stratégia EÚ pre metán sa zameriava na zníženie emisií metánu v odvetví energetiky, v poľnohospodárstve a odvetví odpadového hospodárstva, a tým podporuje aj dosiahnutie cieľov nariadenia o spoločnom úsilí.

Graf 15: Emisie iných plynov ako CO_2 podľa nariadenia o spoločnom úsilí v rokoch 2005 a 2023 podľa odvetví

Fluórované plyny

Fluórované skleníkové plyny majú spomedzi všetkých skleníkových plynov najvyšší potenciál globálneho otepľovania, čo znamená, že najviac poškodzujú klímu. Kľúčovú úlohu medzi nimi zohrávajú neúplne fluórované uhľovodíky. Neúplne fluórované uhľovodíky sa používajú v každodenných výrobkoch, zariadeniach a procesoch, ako je chladenie, klimatizácia, tepelné čerpadlá, izolácia, protipožiarna ochrana, elektrické vedenia alebo priemyselné procesy, a predstavujú približne 90 % všetkých emisií fluórovaných skleníkových plynov.

Od roku 2015 celkové emisie fluórovaných skleníkových plynov v EÚ klesajú, najmä preto, že v danom roku vstúpili nadobudli účinnosť nové pravidlá na postupné znižovanie emisií neúplne fluórovaných uhľovodíkov. Do roku 2030 sa množstvo neúplne fluórovaných uhľovodíkov musí znížiť približne o 95 % v porovnaní s rokom 2015, pričom ich postupné vyradenie sa plánuje do roku 2050.

V rokoch 2015 až 2023 klesli celkové emisie fluórovaných skleníkových plynov v EÚ o 32,8 % a emisie neúplne fluórovaných uhľovodíkov o 31,4 %. Len od roku 2022 do roku 2023 klesli emisie všetkých fluórovaných skleníkových plynov o 7,4 % a neúplne fluórovaných uhľovodíkov o 5,5 %. Tieto zníženia pomáhajú členským štátom plniť ich ciele podľa nariadenia o spoločnom úsilí.

3.4. Cestná doprava

Emisie z dopravy predstavujú štvrtinu všetkých emisií skleníkových plynov v EÚ a 39 % emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí. Doprava je jediným významným odvetvím

hospodárstva EÚ, v ktorom sú emisie stále vyššie ako v roku 1990 (+18 %) a od roku 2005 klesli len nepatrne (viac informácií nájdete v kapitole 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie). **Dekarbonizácia odvetvia dopravy sa musí urýchliť, aby sa dosiahli ciele EÚ v oblasti klímy na roky 2030 a 2050.**

Cestná doprava je hlavným prispievateľom k emisiám skleníkových plynov v tomto odvetví, pretože produkuje približne 95 % emisií, resp. 73 % emisií, ak sa do tohto počtu zahrnú emisie z medzinárodnej leteckej a námornej dopravy. Viac ako 70 % emisií z cestnej dopravy pochádza z osobných automobilov a ľahkých úžitkových vozidiel (dodávkových vozidiel). Od roku 2005 do roku 2023 klesli emisie z cestnej dopravy o menej ako 5 %. To naznačuje, že zvýšenie efektívnosti vozidiel a nárast počtu registrovaných vozidiel s nulovými emisiami boli takmer úplne kompenzované pokračujúcim nárastom aktivity cestnej dopravy.

Normy EÚ **týkajúce sa emisií CO_2 pre nové osobné automobily, dodávkové vozidlá** a **ťažké úžitkové vozidlá** (t. j. nákladné vozidlá, autobusy, autokary a prívesy) **sú kľúčovými politikami na postupné znižovanie emisií CO_2 v cestnej doprave**. Stanovujú sa v nich ciele zníženia emisií pre celý vozový park EÚ, z ktorých sa vypočítavajú ročné ciele špecifických emisií CO_2 pre každého jednotlivého výrobcu alebo združenie. Dodržiavanie špecifických cieľov sa posudzuje na úrovni vozového parku registrovaného v danom kalendárnom roku výrobcom alebo združením (nie na úrovni jednotlivých vozidiel).

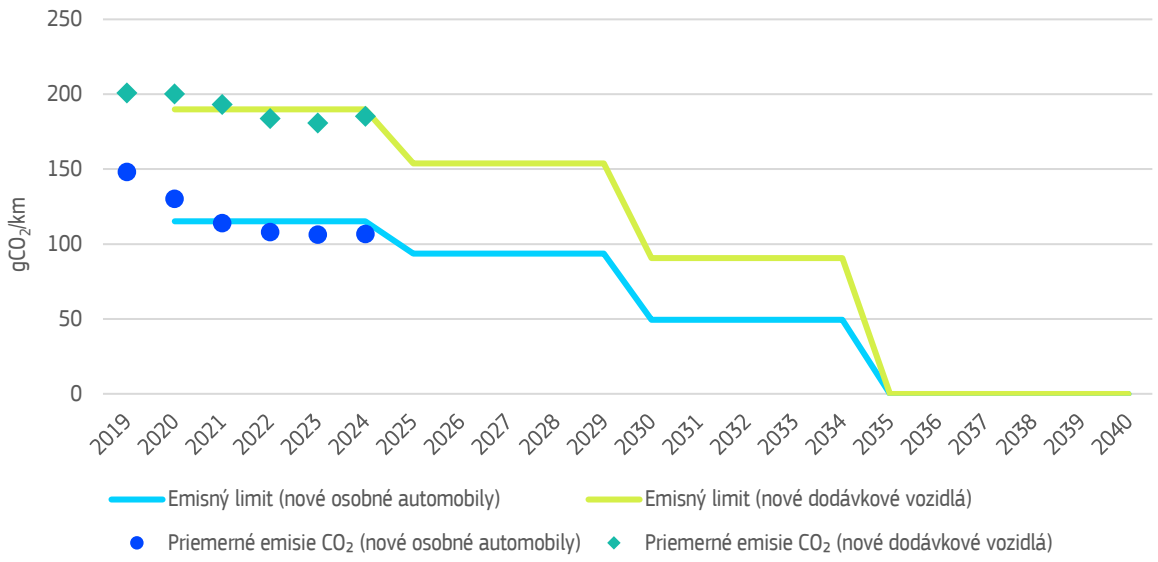
Podľa predbežných údajov z monitorovania sa priemerné emisie CO_2 z nových osobných automobilov a nových dodávkových vozidiel registrovaných v EÚ, na Islande a v Nórsku v roku 2024 mierne zvýšili, a to v prípade osobných automobilov na 106,8 g CO_2/km zo 106,4 g CO_2/km v roku 2023 a v prípade dodávok na 185,4 g CO_2/km zo 180,8 g CO_2/km v roku 2023.

Mierny medziročný nárast emisií je malou zmenou strmého klesajúceho trendu emisií CO_2 v prípade nových osobných automobilov a dodávkových vozidiel pozorovaného od roku 2020, keď vstúpili do platnosti prísnejšie ciele zníženia emisií CO_2. K tomuto nárastu došlo v poslednom kalendárnom roku pred začiatkom uplatňovania prísnejších cieľov z roku 2025. Podobný nárast emisií bol zaznamenaný aj v rokoch pred nadobudnutím účinnosti prísnejších cieľov z roku 2020.

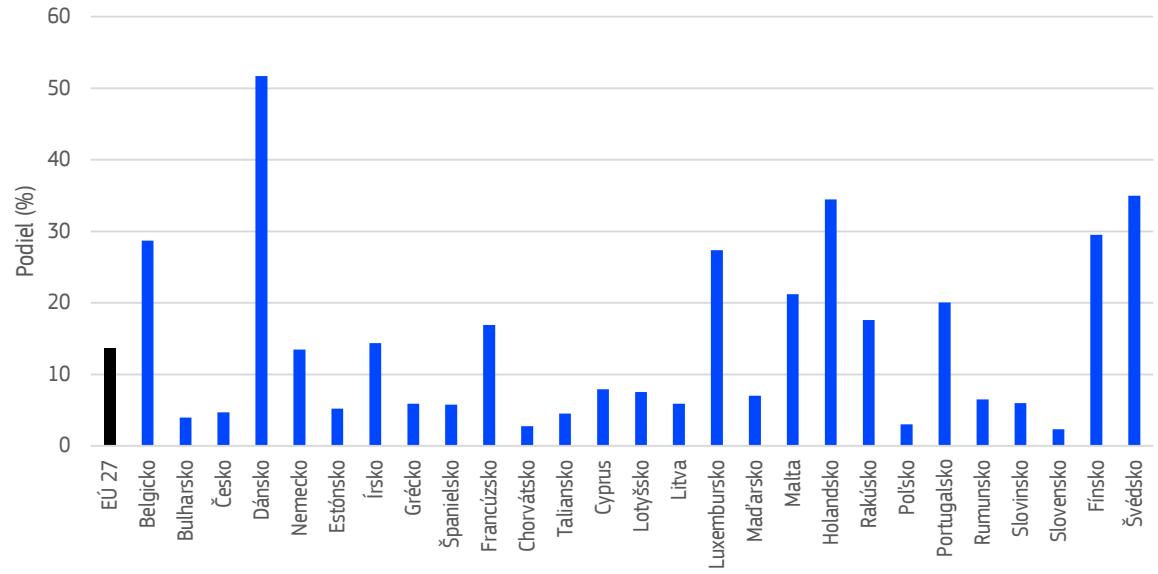
V roku 2024 boli priemerné emisie CO_2 nižšie ako ciele EÚ (pozri graf 16), čo v porovnaní s rokom 2019 predstavuje pokles o 28 % v prípade osobných automobilov a o 8 % v prípade dodávkových vozidiel. Tento pokrok je spôsobený najmä rastúcim počtom vozidiel s nulovými emisiami. V roku 2024 predstavovali vozidlá bez výfukových emisií 14,5 % nových osobných automobilov a 7,2 % nových dodávkových vozidiel, čo predstavuje prudký nárast z len 2,2 % a 1,4 % v roku 2019. Miera využívania vozidiel s nulovými emisiami sa však v jednotlivých členských štátoch značne líši (pozri graf 17). V Dánsku bolo v roku 2024 takmer 52 % nových osobných automobilov s nulovými

emisiami. Vo viacerých krajinách zostal tento podiel naopak veľmi nízky, napríklad na Slovensku len 2,3 %, v Chorvátsku 2,8 % a v Poľsku 3 %.

Graf 16: Priemerné emisie CO_2 (bodky) a cieľové hodnoty pre celý vozový park EÚ (čiary), pokiaľ ide o osobné automobily a dodávkové vozidlá

Graf 17: Podiel osobných vozidiel s nulovými emisiami z nových registrácií osobných vozidiel (v %, 2024)

Zdroj: Monitorovacie stredisko pre alternatívne palivá

Napriek značnému pokroku dosiahnutému v posledných rokoch je potrebné ďalšie zníženie emisií, aby EÚ splnila budúce ciele. Do roku 2030 musia priemerné emisie klesnúť o 55 % v porovnaní s východiskovým rokom 2021 v prípade nových osobných automobilov (na 49,5 g CO_2/km) a o 50 % v prípade nových dodávkových vozidiel (na 90,6 g CO_2/km).

Ťažké úžitkové vozidlá, ako sú nákladné vozidlá, autobusy, autokary a prívesy, sa podieľajú na celkových emisiách CO_2 v cestnej doprave približne na úrovni 30 %. EÚ

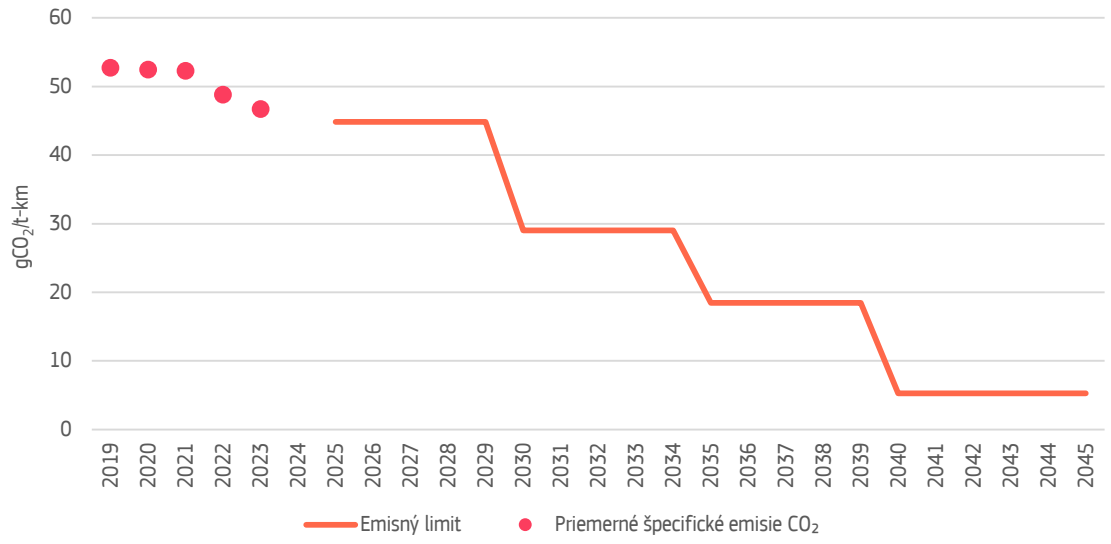
v roku 2024 nedávno prijala revidované normy CO_2 pre nové ťažké úžitkové vozidlá, ktorými sa ešte viac sprísňujú existujúce normy a rozširuje sa rozsah pôsobnosti na stredne veľké nákladné vozidlá, mestské autobusy, autokary a prípojné vozidlá. V revidovanom nariadení sa požaduje znížiť emisie CO_2 o 15 % do roku 2025 (hodnota sa revíziou nezmenila), 45 % od roku 2030, o 65 % od roku 2035 a o 90 % od roku 2040 v porovnaní s východiskovým rokom 2019. Stanovuje sa v ňom takisto cieľ 100 % nulových emisií pre nové mestské autobusy od roku 2035.

V nahlasovacom období 2023, ktoré v skutočnosti zahŕňa obdobie od júna 2023 do júla 2024, priemerné špecifické **emisie CO_2 nových ťažkých úžitkových vozidiel**[38] zaregistrovaných v EÚ **klesli o 4,3 %**. To naznačuje, že trend výraznejšieho poklesu, ktorý sa začal v nahlasovacom období 2022 (–6,6 %) po len nepatrných zníženiach v predchádzajúcich dvoch nahlasovacích obdobiach pokračuje (graf 18)[39].

Celkovo boli emisie v nahlasovacom období 2023 o 11,4 % nižšie ako v roku 2019. Hoci to znamená, že cieľ znížiť emisie v rámci celého vozového parku o 15 % do roku 2025 je už dosiahnuteľný, v nasledujúcich nahlasovacích obdobiach bude potrebné ďalšie zníženie emisií, najmä vzhľadom na ambicióznejšie ciele po roku 2030.

Počet nových nákladných vozidiel s nulovými emisiami registrovaných v nahlasovacom období 2023 sa v porovnaní s predchádzajúcim sledovaným obdobím **takmer zdvojnásobil**, ich podiel na pôvodne regulovaných skupinách vozidiel však zostáva stále nízky, a to 1,1 %.

Graf 18: Priemerné špecifické emisie CO_2 (bodky) a cieľové hodnoty pre celý vozový park EÚ (čiary) pre nové ťažké úžitkové vozidlá pôvodne regulovaných skupín vozidiel

[38] Skupiny vozidiel 4, 5, 9 a 10 v rozsahu pôsobnosti pôvodných noriem CO_2 pred uvedenou revíziou zahŕňajú určité typy ťažkých nákladných vozidiel. Nasledujúca analýza sa týka týchto v súčasnosti regulovaných skupín vozidiel.

[39] V dôsledku zmeny metódy simulácie na určenie emisií nových ťažkých úžitkových vozidiel je pokles v nahlasovacom období 2022 mierne nadhodnotený, pričom skutočný pokles sa odhaduje približne na 4 %. Tento vplyv je oveľa menej relevantný pre nahlasovacie obdobie 2023.

Smernica o kvalite palív prispieva k znižovaniu emisií z dopravy tým, že sa v nej stanovujú požiadavky na kvalitu palív pre cestnú dopravu. Limity kvality palív sa v EÚ dodržiavajú vo veľkej miere. Takmer všetky základné parametre paliva vo vzorkách odobratých v roku 2023 boli podľa správ v rámci tolerančných limitov (vrátane maximálneho obsahu síry) a členské štáty oznámili opatrenia, ktoré prijali v prípade zistenia nevyhovujúcich vzoriek. To potvrdzuje, že vďaka súčasnému systému monitorovania kvality palív sa v EÚ predávajú palivá vysokej kvality a že sú v súlade s požiadavkami smernice o kvalite palív.

Do roku 2023 sa od členských štátov takisto vyžadovalo, aby podávali správy o cieli intenzity emisií skleníkových plynov počas životného cyklu na úrovni 6 % v prípade palív v cestnej doprave (meranej v porovnaní s úrovňami z roku 2010). Od roku 2023 sú ciele dekarbonizácie zahrnuté do revidovanej smernice o energii z obnoviteľných zdrojov. Priemerná intenzita emisií skleníkových plynov palív dodaných v roku 2023 bola o 6,3 % nižšia ako v roku 2010.

Viac informácií o kvalite paliva sa uvádza v kapitole 6 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

Aj spaľovanie palív bude v cestnej doprave podliehať **novému systému obchodovania s emisiami** (ETS2). Cieľom tejto zmeny je znížiť emisie do roku 2030 o 42 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005 (viac informácií nájdete v kapitole 2).

4. Sektor využívania pôdy

Najvýznamnejšie udalosti

- Odstraňovanie uhlíka v sektore využívania pôdy klesá, pričom v poslednom čase sa mierne zlepšilo, čoho výsledkom je čistý záchyt uhlíka vo výške –198 miliónov ton ekvivalentu CO_2 v roku 2023.
- Najnovšie dostupné projekcie členských štátov stále ukazujú, že na úrovni EÚ je rozdiel 40 – 55 miliónov ton ekvivalentu CO_2 oproti cieľu EÚ do roku 2030.
- Na dosiahnutie cieľa v oblasti klímy v sektore využívania pôdy a zabezpečenie odolných hodnotových reťazcov biohospodárstva sú potrebné väčšie investície do sektora využívania pôdy a lepší systém monitorovania.

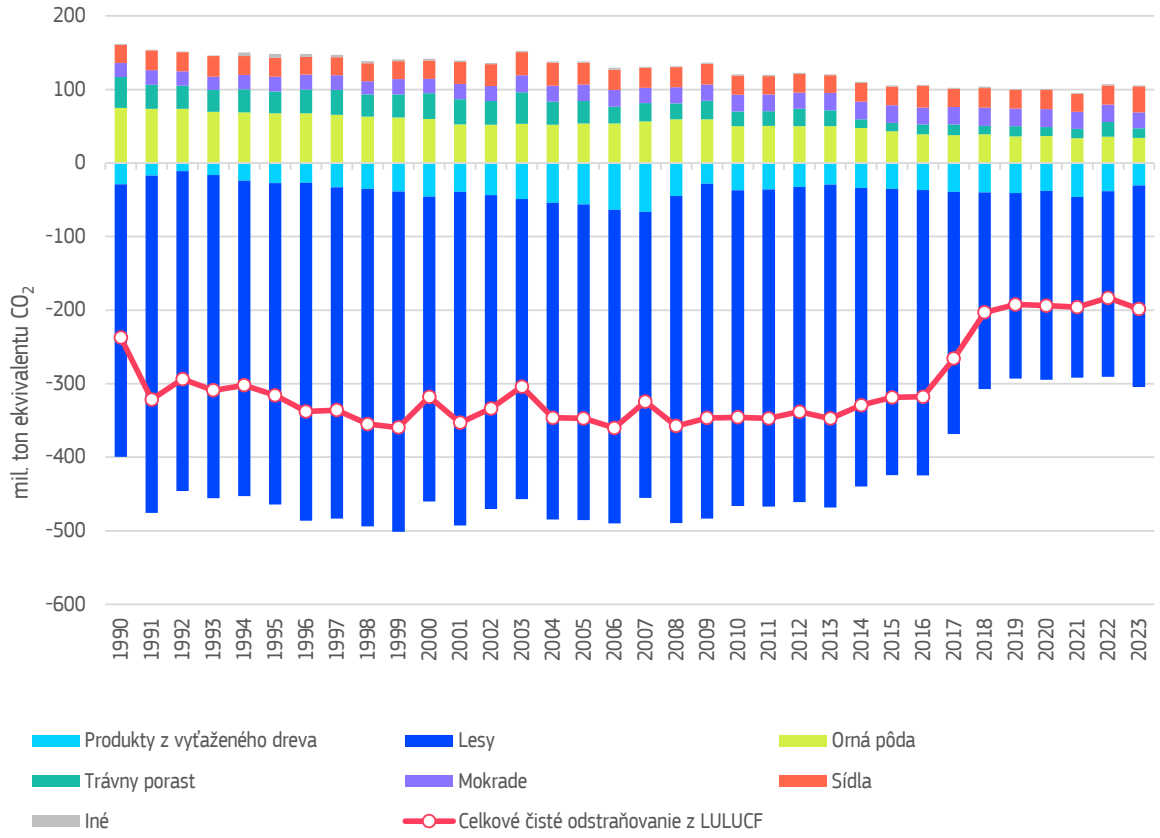
V EÚ sektor využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF) absorbuje viac skleníkových plynov, než vypúšťa, čím z atmosféry odstraňuje značné množstvo uhlíka. Tento sektor preto zohráva významnú úlohu pri dosahovaní cieľov politiky EÚ v oblasti klímy, pretože pomáha zvyšovať odstraňovanie emisií a posilňuje odolnosť poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

Ako kľúčový pilier biohospodárstva EÚ zohráva tento sektor rovnako dôležitú úlohu pri prechode na klimaticky neutrálne a odolné hospodárstvo, napríklad pri poskytovaní potravín a materiálov, ktoré nahrádzajú fosílne alebo uhlíkovo náročné materiály.

Čisté odstraňovanie sa v roku 2023 zvýšilo o 15 miliónov ton v porovnaní s rokom 2022, čo viedlo k celkovému čistému záchytu –198 miliónov ton ekvivalentu CO_2 v roku 2023. Napriek tomuto zlepšeniu sa však v poslednom desaťročí záchyt uhlíka znepokojujúcim tempom znižuje. Tento trend je spôsobený najmä zvýšenou ťažbou a pomalším rastom lesov. Dôvodom je zmena klímy, ktorá má čoraz väčší vplyv. Častejšie a silnejšie lesné požiare, škody spôsobené vetrom, sucho a výskyty hmyzu a húb znižujú schopnosť lesov absorbovať uhlík. V niektorých prípadoch je faktorom aj starnutie lesov. Budúca schopnosť lesov v EÚ odstraňovať uhlík je preto neistá a EÚ môže byť vystavená riziku straty schopnosti vyrovnávať emisie uhlíka z iných zdrojov.

V súčasnosti sú hlavnými zdrojmi emisií v sektore LULUCF pôda využívaná na osídlenie, orná pôda, mokrade a trávnaté plochy (pozri graf 19).

Graf 19: Emisie v sektore využívania pôdy a odstraňovanie z tohto sektora v rokoch 1990 – 2023 podľa hlavných kategórií využívania pôdy (EÚ27)

4.1. Cieľ týkajúci sa sektora LULUCF

Cieľom týkajúcim sa sektora LULUCF je do roku 2030 zvýšiť čisté odstraňovanie uhlíka v EÚ o ďalších –42 miliónov ton ekvivalentu CO_2 v porovnaní s referenčným obdobím 2016 – 2018[40].

Na obdobie 2021 – 2025 sa pre rôzne kategórie započítavania pôdy uplatňujú osobitné pravidlá započítavania, v ktorých sa zohľadňujú špecifické historické referenčné hodnoty (napríklad referenčnú úroveň lesov). Členské štáty musia dodržiavať pravidlo nulového dlhu, čo znamená, že „účtované“ emisie nesmú prekročiť „započítané“ odstraňovanie.

Na obdobie 2026 – 2030 sa nahlasovanie zjednodušuje, pravidlá započítavania a príslušné referenčné hodnoty sa rušia. Dodatočný cieľ –42 miliónov ton ekvivalentu CO_2 sa vzťahuje na všetky kategórie nahlasovania v sektore LULUCF a je rozdelený medzi členské štáty prostredníctvom individuálnych cieľov na základe ich podielu na celkovej obhospodarovanej ploche pôdy. Vo vnútroštátnych cieľoch do roku 2030 sa

[40] Priemerné ročné čisté odstraňovanie za roky 2016, 2017 a 2018, ako sa uvádza v inventúre skleníkových plynov predloženej za rok 2020, plus dodatočné čisté odstraňovanie vo výške 42 miliónov ton ekvivalentu CO_2 dosahuje na úrovni EÚ celkové čisté odstraňovanie vo výške 310 miliónov ton ekvivalentu CO_2. Pri kontrole súladu s cieľom do roku 2030 sa zohľadnia akékoľvek metodické úpravy z dôvodu zlepšenia v nahlasovaní inventarizačných údajov.

vyžaduje, aby každý členský štát zvýšil svoje ambície v oblasti klímy a zaviedol dodatočné politiky v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Viac informácií nájdete v kapitole 10 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

4.2. Posúdenie pokroku

Negatívny trend poklesu čistého odstraňovania pozorovaný v posledných rokoch pretrváva. Z predbežných údajov za obdobie hodnotenia súladu 2021 – 2025, ako aj z projekcií členských štátov na obdobie hodnotenia súladu 2026 – 2030 vyplýva rozdiel oproti cieľu.

Na základe predložených inventúr skleníkových plynov za rok 2025 vyplýva z predbežnej „započítanej“ bilancie za roky 2021 až 2023 celkové zaťaženie EÚ na úrovni 52 miliónov ton ekvivalentu CO_2. Podľa aktuálne dostupných údajov sa preto predpokladá, že záväzok nulového dlhu nebude na úrovni EÚ splnený. Táto situácia sa však môže v nasledujúcich rokoch zmeniť v dôsledku očakávaných metodických zlepšení inventúr skleníkových plynov. Tieto zmeny a všetky nástroje flexibility, ktoré majú členské štáty k dispozícii, sa potom zohľadnia pred kontrolou súladu za roky 2021 – 2025, ktorá sa uskutoční v roku 2027 [41].

Na základe údajov za tri roky v rámci obdobia hodnotenia súladu (2021 – 2023) a bez zohľadnenia nástrojov flexibility vykázalo 11 členských štátov účtovné debety. Preto môžu čeliť problémom pri plnení záväzku v roku 2025, pričom Nemecko, Fínsko a Portugalsko zaznamenali najväčší čistý debet[42]. Na druhej strane 16 členských štátov plní záväzok nulového dlhu, keďže započítané odstránenia sú vyššie ako započítané emisie. Najväčší čistý kredit vykazujú Taliansko, Rumunsko a Španielsko[43]. Opäť je dôležité poznamenať, že tieto údaje sa môžu zmeniť v dôsledku očakávaných metodických zlepšení.

Z najnovších projekcií poskytnutých členskými štátmi vyplýva, že EÚ ako celok nie je na dobrej ceste k dosiahnutiu svojho cieľa v oblasti čistého odstraňovania vo výške dodatočných 42 miliónov ton ekvivalentu CO_2 do roku 2030, čo znamená rozdiel približne 40 – 55 miliónov ton ekvivalentu CO_2. Švédsko, Fínsko a Španielsko predpokladajú najväčší rozdiel oproti svojim národným cieľom do roku 2030, zatiaľ čo Francúzsko, Slovinsko a Portugalsko predpokladajú najväčší prebytok v porovnaní so svojimi príslušnými cieľmi na do roku 2030 (graf 20).

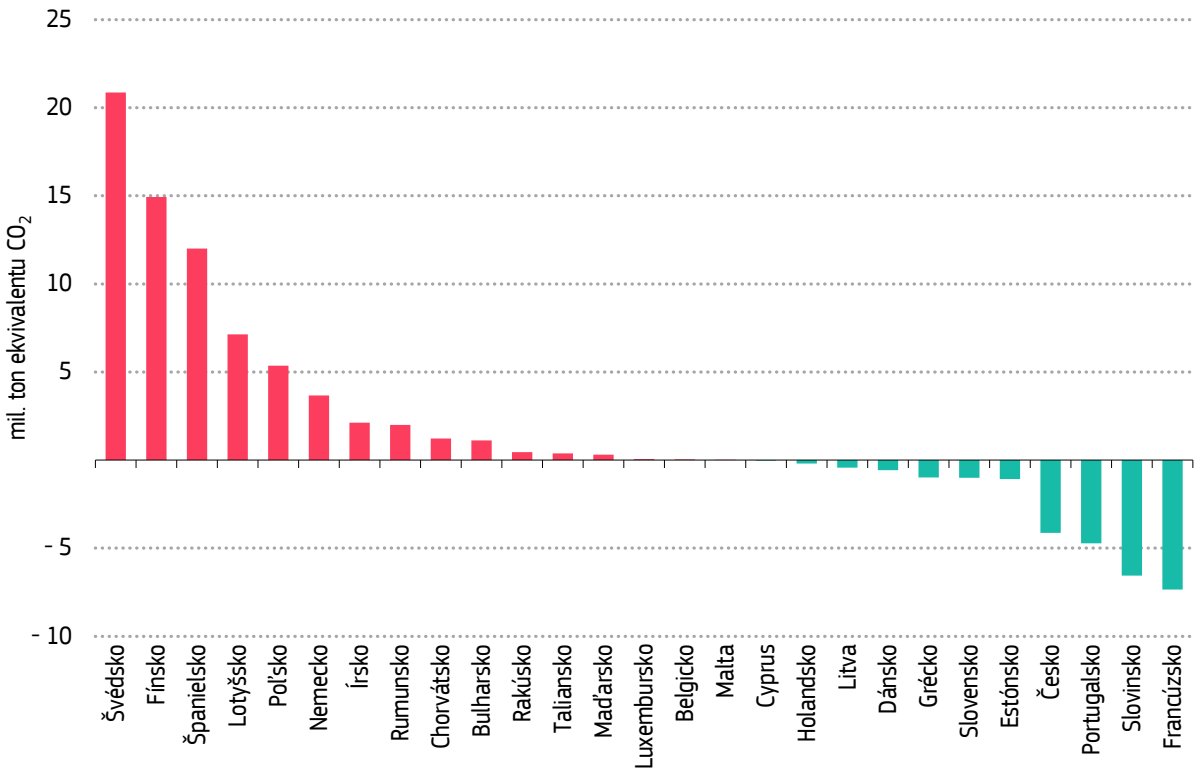
---

41 Členské štáty neustále zdokonaľujú svoje metodiky podávania správ o inventúre skleníkových plynov, pokiaľ ide o presnosť údajov. Prepočty založené na lepších údajoch sa časom premietnu do inventúr. V dôsledku toho bude potrebné zodpovedajúcim spôsobom aktualizovať niektoré historické referenčné hodnoty používané na započítavanie, ako napríklad lesné referenčné úrovne. Okrem toho sú v nariadení o LULUCF k dispozícii osobitné nástroje flexibility, ako napríklad v prípade prírodných škodlivých činiteľov, ktoré môžu členské štáty využiť. Tieto aspekty sa budú musieť zohľadniť pred kontrolou splnenia záväzku nulového dlhu za obdobie hodnotenia súladu 2021 – 2025. Komisia zaviedla postup, ktorý má členským štátom pomôcť a uľahčiť prípravu týchto aktualizácií v nadchádzajúcich mesiacoch.

42 Členské štáty s debetmi v zostupnom poradí: Nemecko, Fínsko, Portugalsko, Francúzsko, Česko, Rakúsko, Švédsko, Estónsko, Lotyšsko, Belgicko, Cyprus.

43 Členské štáty s kreditmi vo vzostupnom poradí: Malta, Luxembursko, Slovinsko, Litva, Holandsko, Grécko, Chorvátsko, Slovensko, Bulharsko, Írsko, Poľsko, Maďarsko, Dánsko, Španielsko, Rumunsko, Taliansko.

Graf 20: Predpokladaný rozdiel oproti národným cieľom do roku 2030 s dodatočnými opatreniami na základe projekcií členských štátov do roku 2030 (v miliónoch ton ekvivalentu CO_2)

Poznámka: Rozdiely v plnení cieľa LULUCF do roku 2030 boli vypočítané s prihliadnutím na najnovšie údaje a prognózy inventúr skleníkových plynov členských štátov (obe predložené v roku 2025) vrátane opätovnej úpravy s cieľom zohľadniť možné rozdiely medzi údajmi z inventúr a prognózami. Keďže členské štáty neustále zlepšujú svoje metodiky inventarizácie údajov a prognóz skleníkových plynov z hľadiska presnosti, výpočty rozdielov sú v budúcnosti náchylné na zmeny.

Je mimoriadne dôležité, aby členské štáty urýchlene navrhli a zaviedli primerané politiky, ktoré ich pevne nasmerujú k dosiahnutiu svojich cieľov v oblasti klímy. Mali by sem patriť opatrenia na pomoc poľnohospodárom, lesníkom a iným dotknutým skupinám pri vytváraní udržateľných obchodných modelov v súlade s týmito cieľmi.

4.3. Opatrenia na zintenzívnenie monitorovania pôdy

V nariadení o LULUCF sa vyžaduje, aby všetky členské štáty okrem iného zaviedli systémy monitorovania zásob uhlíka v pôde a biomase.

Inventúry skleníkových plynov členských štátov sú základom opatrení v oblasti klímy a takisto sa neustále vyvíjajú. Presnejšie a včasné údaje o krajine, pôde a lesoch pomôžu identifikovať opatrenia, ktoré majú najväčší prínos pre klímu. Komplexné a porovnateľné systémy monitorovania pôdy, ktoré využívajú výhody moderných technológií, ako je modelovanie a satelity, sú kľúčom k nákladovo efektívnemu rozhodovaniu a investíciám do sektora pôdy v členských štátoch, ako aj v hodnotových reťazcoch biohospodárstva. Komisia pomáha členským štátom v tomto úsilí, napríklad prostredníctvom programu Horizont Európa a satelitného programu Copernicus.

4.4. Súvisiace iniciatívy relevantné pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Cieľom nariadenia EÚ o odstraňovaní uhlíka a uhlíkovom pôdohospodárstve prijatého v roku 2024 je **uľahčiť a urýchliť zavádzanie vysokokvalitného odstraňovania uhlíka a znižovania emisií**. Rámec zahŕňa tri rôzne typy činností:

- trvalé odstraňovanie;
- uhlíkové pôdohospodárstvo a
- ukladanie uhlíka do výrobkov s dlhou životnosťou.

Certifikáciou výrobkov na ukladanie uhlíka, ako sú napríklad drevené konštrukcie, sa nariadením zároveň správcom pôdy poskytnú nové obchodné príležitosti a podporí sa rast udržateľného obehového biohospodárstva. To podporí členské štáty pri plnení ich cieľov týkajúcich sa sektora LULUCF.

4.5. Stimuly na odstraňovanie uhlíka a udržateľné postupy

Na podporu odstraňovania uhlíka sú k dispozícii alebo sa pripravujú mnohé mechanizmy financovania a stimuly z verejných alebo zo súkromných zdrojov.

EÚ poskytuje finančné prostriedky v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, fondov kohéznej politiky a iných programov EÚ, ako sú LIFE alebo Horizont Európa (najmä Misia pôda). V roku 2023 Komisia prijala usmernenia o príležitostiach na financovanie EÚ v záujme zdravej pôdy.

Členské štáty môžu takisto podporovať zavádzanie postupov udržateľného obhospodarovania v súlade s pravidlami štátnej pomoci, ktoré boli revidované a umožňujú podporu služieb lesného ekosystému, ako je regulácia klímy a obnova biodiverzity. Ďalšie informácie pre zainteresované skupiny poskytuje usmernenie Komisie k režimom platieb za lesné ekosystémové služby. Spoločná poľnohospodárska politika a štátna pomoc takisto pokrývajú financovanie investícií a opatrení ako odborná príprava, poradenstvo alebo spolupráca, ktoré pomáhajú maximalizovať účinky.

Zavádzanie uhlíkového pôdohospodárstva vo veľkom možno doplniť a ďalej podporovať súkromnými iniciatívami spojenými s dobrovoľnými trhmi s uhlíkom alebo kombinovaním rôznych možností financovania.

5. Priemyselné riadenie uhlíka

Najvýznamnejšie udalosti

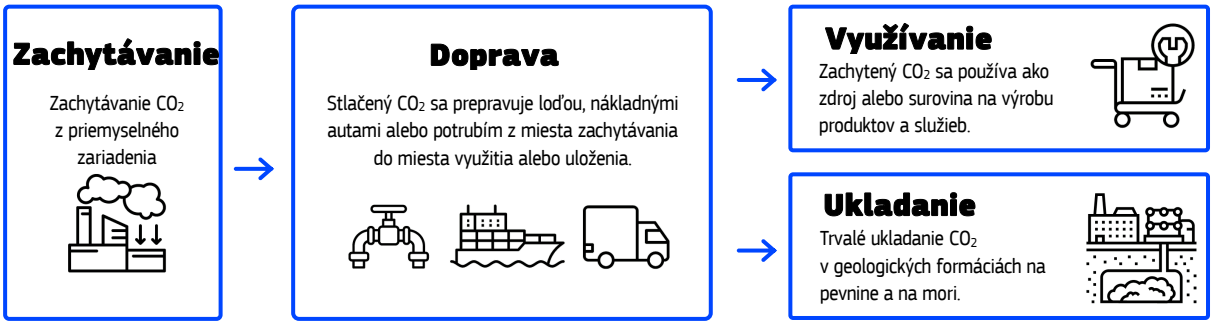
- Zachytávanie a trvalé ukladanie emisií CO_2 je nevyhnutné na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050.
- V roku 2024 Európska komisia vypracovala stratégiu, ktorá má umožniť priemyselné riadenie uhlíka.
- EÚ stanovila cieľ pre kapacitu vtláčania CO_2 do roku 2030 a od ropných a plynárenských spoločností vyžaduje dosiahnutie tohto cieľa.

Z posúdenia vplyvu cieľa v oblasti klímy na rok 2040 vyplýva, že do roku 2040 by bolo potrebné zachytiť až 300 miliónov ton CO_2 a uložiť približne 200 miliónov ton CO_2, aby sa splnil navrhovaný cieľ znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2040 o 90 %. Do polovice storočia by bolo potrebné zachytiť približne 450 miliónov ton CO_2 a uložiť približne 250 miliónov ton CO_2. V stratégii priemyselného riadenia uhlíka sa stanovuje vízia a navrhuje zoznam opatrení na dosiahnutie týchto cieľov.

CO_2 sa dá zachytiť, aby sa zabránilo jeho uvoľňovaniu do atmosféry, a potom sa dá uložiť alebo použiť. Tieto postupy sú známe ako zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého (CCS) a zachytávanie a využívanie oxidu uhličitého (CCU). Väčšina CO_2, ktorý by sa mal zachytiť, by mala pochádzať z priemyselných procesov (napr. zo spaľovania odpadu alebo zo závodov na výrobu slinku).

Zachytený CO_2 môže byť aj biogénneho alebo atmosférického pôvodu. Biogénny CO_2 vzniká pri biologických procesoch a môže sa zachytávať napríklad v elektrárňach na biomasu alebo v zariadeniach na výrobu energie z odpadu. Atmosférický CO_2 sa prirodzene nachádza v atmosfére. Zachytávanie a trvalé ukladanie CO_2 biogénneho alebo atmosférického pôvodu je postup známy ako trvalé odstraňovanie uhlíka.

Graf 21: Systém zachytávania, využívanie a ukladania oxidu uhličitého

Stratégia priemyselného riadenia uhlíka je dôležitým krokom k homogénnejšiemu zavádzaniu zachytávania a ukladania oxidu uhličitého (CCS), zachytávania a využívania oxidu uhličitého (CCU) a trvalého odstraňovania uhlíka v Európe. Stratégiou sa podporuje vytvorenie jednotného trhu so službami prepravy a ukladania CO_2 v celej Európe do roku 2030.

Rámcom pre certifikáciu odstraňovania uhlíka prijatým koncom roka 2024 sa stanovujú pravidlá EÚ na meranie a overovanie vysokokvalitných činností odstraňovania uhlíka. Jeho cieľom je podporiť dobrovoľný trh a mohol by byť základom pre budúce začlenenie domácich trvalých odstraňovaní do systému EU ETS. V Dohode o čistom priemysle z roku 2025 sa spájajú ciele v oblasti klímy s konkurencieschopnosťou priemyslu, pričom sa v nej uprednostňuje zachytávanie, využívanie a ukladanie oxidu uhličitého v odvetviach náročných na znižovanie emisií a signalizuje sa možná zmena systému EU ETS s cieľom odmeniť trvalé ukladanie CO_2.

Od decembra 2024 musia členské štáty predkladať výročné správy o pokroku v oblasti zachytávania, prepravy a ukladania oxidu uhličitého. Súčasťou správy sú:

- prebiehajúce projekty zachytávania, ukladania a prepravy CO_2,
- zodpovedajúce potreby kapacít vtláčania a ukladania,
- vnútroštátne podporné opatrenia, stratégie a ciele v oblasti zachytávania CO_2.

Výročné správy všetkých členských štátov sú k dispozícii na webovej stránke o cieli ukladania uhlíka.

Cieľom EÚ je vytvoriť trh EÚ pre služby ukladania CO_2. Na dosiahnutie tohto cieľa sa v akte o emisne neutrálnom priemysle stanovuje cieľová kapacita vtláčania CO_2 pre EÚ vo výške najmenej 50 miliónov ton ročne do roku 2030 a 44 výrobcov ropy a zemného plynu v EÚ sa zaväzuje tento cieľ dosiahnuť. Títo výrobcovia musia do roku 2030 vytvoriť ročnú kapacitu vtláčania CO_2 v EÚ[44]. Od roku 2025 bude Európska komisia zverejňovať výročnú správu o pokroku pri dosahovaní tohto cieľa.

Do 30. júna 2025 museli výrobcovia predložiť Komisii podrobný plán, v ktorom vysvetlili, ako sa pripravujú prispieť k dosiahnutiu cieľa EÚ v oblasti kapacity vtláčania CO_2 do roku 2030. V týchto plánoch by sa mal potvrdiť objem nových kapacít ukladania a vtláčania CO_2, ktoré by mali mať pripravené do roku 2030, a mali by sa v nich uviesť metódy a priebežné ciele, ktoré sa použijú na dosiahnutie týchto kapacít. Od 30. júna 2026 musia výrobcovia ropy a zemného plynu každoročne podávať Komisii správy s podrobnými informáciami o svojom pokroku pri dosahovaní tohto cieľa. Komisia tieto správy sprístupní verejnosti.

[44] Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2025/1479 z 22. mája 2025, ktorým sa stanovujú pomerné príspevky subjektov, ktoré sú držiteľmi povolenia v zmysle vymedzenia v článku 1 bode 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, k cieľu EÚ do roku 2030, pokiaľ ide o kapacitu vtláčania CO_2.

6. Odolnosť proti zmene klímy a adaptácia na ňu

Najvýznamnejšie udalosti

- Klimatické nebezpečenstvá ohrozujú konkurencieschopnosť, bezpečnosť a prosperitu Európy. Odolnosť proti zmene klímy by sa mala urýchlene stať neoddeliteľnou súčasťou všetkých európskych politík.
- V súčasnosti sa pracuje na vytvorení integrovaného rámca EÚ pre odolnosť proti zmene klímy, ktorý má byť navrhnutý v roku 2026.
- Hlavnou zásadou je odolnosť už v štádiu návrhu. Znamená to, že všetky investície, ktoré sú zraniteľné alebo vystavené vplyvom klímy, musia byť navrhnuté tak, aby dokázali čeliť klimatickým rizikám, ktoré by sa mohli vyskytnúť počas ich životnosti, a odolali im bez toho, aby došlo k neprijateľnej strate ich hodnoty alebo užitočnosti.
- Členské štáty EÚ dosiahli v minulom roku významný pokrok v rozvoji politiky odolnosti a adaptácie, hoci ešte nedosiahli požadované transformačné zmeny.
- Príprave a realizácii adaptačných opatrení vo všetkých odvetviach je potrebné ďalej venovať značnú pozornosť.

Vplyvy zmeny klímy sú citeľné. Búrky, horúčavy, suchá, prírodné požiare a záplavy poškodzujú domy, cesty, prírodu, financie a hospodárstvo vo všetkých krajinách EÚ. V práve EÚ sa vyžaduje, aby EÚ a jej členské štáty dosiahli pokrok v týchto oblastiach:

- **budovanie adaptačnej kapacity:** zistiť, čo nás čaká, a podľa toho plánovať;
- **posilňovanie odolnosti:** pomáhať ľuďom, miestam a systémom odolať narušeniam a rýchlo sa z nich zotaviť; a
- **zníženie zraniteľnosti:** znížiť vystavenie komunít a majetku škodám spôsobeným zmenou klímy.

Hoci sa dosiahol pokrok, opatrenia na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni stále nedosahujú úroveň, ktorá je v tejto fáze potrebná.

6.1. Klimatické nebezpečenstvá a hospodárske straty

V roku 2024 agentúra EEA uverejnila prvé **európske posúdenie klimatických rizík**. Pri tomto posúdení sa zistilo, že 34 z 36 hlavných klimatických rizík v piatich skupinách rizík (ekosystémy, zdravie, infraštruktúra, potraviny, hospodárstvo a financie) by mohlo v tomto storočí pri scenároch vysokého otepľovania dosiahnuť kritickú alebo dokonca katastrofickú úroveň. Z výsledkov správy o stave klímy v Európe z roku 2024[45] takisto vyplýva, že tieto riziká ohrozujú životy, živobytie a blahobyt mnohých Európanov.

Od 80. rokov 20. storočia **sa Európa otepľuje dvakrát rýchlejšie ako celosvetový priemer**, čím sa stala najrýchlejšie sa otepľujúcim kontinentom. Rok 2024 bol podľa všetkých súborov údajov najteplejším rokom v Európe, pričom rekordné ročné teploty

[45] Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky údaje v tejto časti vychádzajú z tejto správy.

boli zaznamenané na takmer polovici (približne 48 %) kontinentu. Priemerná ročná teplota povrchu morí a jazier v Európe v roku 2024 takisto dosiahla najvyššiu zaznamenanú úroveň, ktorá mierne prevyšovala predchádzajúci rekord z roku 2023. Ľadovce v Škandinávii zaznamenali najväčší úbytok hmoty a najväčší na svete.

Extrémne horúčavy spôsobujú v Európe približne 95 % všetkých úmrtí súvisiacich s klímou[46]. Za posledných 20 rokov sa počet úmrtí v dôsledku horúčav zvýšil približne o 30 %, pričom najviac postihnutí boli obyvatelia husto obývaných miest v dôsledku efektu teplotného ostrova v mestách[47].

Pri prírodných požiaroch v roku 2024 zhorelo viac ako 400 000 hektárov (4 000 km²) v 21 z 27 krajín EÚ a postihli 42 000 ľudí. Je to mierne nad priemerom za obdobie 2006 – 2023, ale menej ako v predchádzajúcich troch rokoch[48]. Vážne prírodné požiare však vypukli na začiatku hlavnej sezóny v júli na niekoľkých gréckych ostrovoch a na portugalskej Madeire. Len za jeden týždeň spálili prírodné požiare v Portugalsku viac ako 100 000 hektárov pôdy, čo predstavuje približne 32 % celkovej spálenej plochy v Európe[49]. Celková zaznamenaná spálená plocha v Bulharsku bola najvyššia za posledných viac ako desať rokov, pričom pri 256 požiaroch zhorelo 45 000 hektárov pôdy. Do konca augusta 2025 zhorelo od začiatku roka takmer milión hektárov, čo je viac ako trojnásobok priemernej plochy 293 000 hektárov v rokoch 2006 – 2024[50].

Dlhodobý nedostatok zrážok na väčšine územia juhovýchodnej Európy mal popri vyšších ako priemerných teplotách vplyv na prietoky riek a ovplyvnil **poľnohospodárstvo, ekosystémy a výrobu energie**. Z informácií z viacerých zdrojov napríklad vyplýva, že začiatkom júla 2024 boli nádrže na Sicílii naplnené na úroveň nižšiu ako stav pohotovosti, pričom ich objem bol o 45 % nižší ako v predchádzajúcom roku[51]. Mnohé obce vydali nariadenia o šetrení vodou, pretože sucho spôsobilo straty v poľnohospodárskej výrobe. To vážne zasiahlo úrodu citrusových plodov, pšenice a viníc, pričom hospodárske škody sa odhadujú na 2,7 miliardy EUR[52].

Zatiaľ čo v roku 2024 juhovýchodná Európa zažila najsuchšie leto za posledných 12 rokov, v septembri bolo v strednej Európe najdaždivejšie počasie od roku 1979, a to v dôsledku **extrémnych zrážok** spôsobených búrkou Boris, ktoré spadli nad ôsmimi členskými štátmi. Následné rozsiahle silné záplavy postihli v roku 2024 podľa odhadov 413 000 ľudí, čo si vyžiadalo najmenej 335 obetí na životoch.

---

46 *Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe.* (Hospodárske straty spôsobené extrémami súvisiacimi s počasím a klímou v Európe).Domovská stránka Európskej environmentálnej agentúry.

47 *Extreme weather and human health* (Extrémne počasie a ľudské zdravie) | Copernicus.

48 Táto plocha predstavuje približne 80 % množstva zaznamenaného v roku 2023 a len polovicu celkového množstva zaznamenaného v roku 2022. *Advance report on forest fires in Europe, Middle East and North Africa 2024* (Predbežná správa o lesných požiaroch v Európe, na Blízkom východe a v severnej Afrike v roku 2024), Úrad pre vydávanie publikácií EÚ (s.10).

49 *Wildfires* (Prírodné požiare) | Copernicus.

50 EFFIS – Štatistický portál.

51 *Persistent droughts: critical water shortages and crops threatened* (Pretrvávajúce suchá: kritický nedostatok vody a ohrozenie úrody), Európska komisia.

52 *Persistent droughts: critical water shortages and crops threatened* (Pretrvávajúce suchá: kritický nedostatok vody a ohrozenie úrody), Európska komisia.

Odhaduje sa, že škody spôsobené búrkami a záplavami v Európe v roku 2024 dosiahli najmenej 18 miliárd EUR a poistné škody spôsobené záplavami v roku 2024 boli druhé najvyššie v histórii[53]. **Zo všetkých prírodných katastrof, ktoré postihli Európu v roku 2024, boli tri najnákladnejšie spôsobené povodňami**. Na základe celkových škôd spôsobila blesková povodeň v Španielsku škody vo výške 10 miliárd EUR, pričom poistená bola menej ako polovica majetku. Bleskové povodne v Nemecku, Poľsku, Taliansku, Rakúsku a Česku spôsobili celkové škody vo výške 5 miliárd EUR, pričom poistené boli len 2 miliardy EUR. Záplavy spôsobené búrkou Boris v Česku, Rakúsku, Poľsku, Taliansku, na Slovensku, v Rumunsku a Maďarsku spôsobili škody vo výške 4 miliárd EUR, z čoho poistená bola polovica[54]. Zmena klímy bola za posledných 20 rokov príčinou viac ako tretiny všetkých **poistných škôd súvisiacich s počasím**[55]. V roku 2023 bola v EÚ poistená len približne štvrtina hospodárskych strát a v niektorých krajinách EÚ bol tento podiel nižší ako 5 %[56].

Zvýšená frekvencia a intenzita mnohých z týchto extrémnych poveternostných javov predstavuje zvýšené riziko aj pre **vybudované prostredie a infraštruktúru** v Európe a pre služby, ktoré poskytujú. Zo štúdie Komisie vyplýva, že zmenou klímy sa urýchli korózia starších železobetónových budov, pričom náklady na ich opravu sa do roku 2100 odhadujú na 76 až 883 miliárd EUR.

Extrémne horúčavy a požiare, silné dažde a záplavy, výdatné sneženie a búrky sú vážnou skúškou odolnosti **dopravného systému**, majú vplyv na prevádzkovú a hospodársku funkčnosť a vedú k nehodám, incidentom a meškaniu alebo zrušeniu služieb železničnej dopravy[57]. Dlhé obdobia vysokej teploty morskej hladiny majú aj významné sociálno-ekonomické dôsledky, najmä pre odvetvia, ako je **rybolov, akvakultúra a cestovný ruch**. Zmena klímy má vplyv aj na špecifické skupiny ľudí a **kultúry** v Európe. Napríklad v severnej Európe má zmena klímy hlboký vplyv na životytie Saamov a ohrozuje kultúru a blahobyt pôvodných spoločenstiev v Európe.

Rozsah budúcich hospodárskych strát bude **závisieť od opatrení prijatých na zmiernenie vplyvov klímy, na realizáciu opatrení na adaptáciu na zmenu klímy a na zvýšenie odolnosti ohrozených aktív**. Vo všetkých scenároch by ročné straty EÚ mohli do roku 2070 dosiahnuť 2,2 % HDP a štvrtina regiónov EÚ by mohla zaznamenať straty HDP vyššie ako 5 %[58]. Ak by globálne otepľovanie trvalejšie prekročilo hranicu

---

53 *Hurricanes, severe thunderstorms and floods drive insured losses above USD 100 billion for 5th consecutive year, says Swiss Re Institute* (Hurikány, silné búrky a záplavy spôsobili poistné škody v hodnote vyše 100 miliárd USD už piaty rok po sebe, tvrdí Swiss Re Institute) | Swiss Re.

54 Informačný list Mníchovskej zaisťovne z roku 2024.

55 *Climate change accounts for over a third of insured weather losses this century and rising* (Zmena klímy predstavuje viac ako tretinu poistených škôd spôsobených počasím v tomto storočí a ich počet sa zvyšuje) Insure Our Future Global.

56 Spoločný dokument orgánu EIOPA a ECB: *Towards a European system for natural catastrophe risk management* (Na ceste k európskemu systému riadenia rizík prírodných katastrof), EIOPA.

57 *2024 Rail Environmental Report* (Správa o vplyve železničnej dopravy na životné prostredie z roku 2024) | Železničná agentúra Európskej únie (s. 76).

58 Skupina Svetovej banky, 2024. *Climate Adaptation Costing in a Changing World. Economics for Disaster Prevention and Preparedness* (Náklady na adaptáciu na zmenu klímy v meniacom sa svete. Ekonomika predchádzania katastrofám a pripravenosti na ne).

1,5 stupňa stanovenú v Parížskej dohode, kumulatívna dodatočná strata HDP EÚ by mohla v rokoch 2031 až 2050 dosiahnuť 2,4 bilióna EUR[59].

Európska komisia nedávno vypracovala štúdiu o stratách produktivity práce spôsobených rastúcim teplotným stresom v regiónoch EÚ. Zo štúdie vyplýva, že **teplotným stresom** spôsobeným zmenou klímy sa zníži produktivita práce a HDP v celej Európe, pričom najviac postihnuté budú južné a juhovýchodné regióny. Do roku 2050 môže strata produktivity dosiahnuť hodnotu približne 0,9 % a strata HDP až 0,7 % v najviac postihnutých regiónoch v porovnaní s budúcnosťou bez vplyvu teplotného stresu. Predpokladá sa, že do roku 2080 sa tieto straty prehĺbia, pričom strata produktivity dosiahne 2,5 % a strata HDP prekročí 1,5 %. Ak sa neprijmú adaptačné opatrenia a možnosti najnepriaznivejšieho vývoja v oblasti klímy sa stanú realitou, straty produktivity práce by mohli v niekoľkých regiónoch presiahnuť 6 % a straty HDP by mohli presiahnuť 4 %.

6.2. Opatrenia EÚ na zvýšenie odolnosti proti zmene klímy

Vzhľadom na širokú škálu klimatických nebezpečenstiev je nevyhnutné zvýšiť odolnosť proti zmene klímy v celom našom hospodárstve, spoločnosti a infraštruktúre, aby sa zachovali základné spoločenské funkcie a zabezpečil blahobyt ľudí. Odolnosť proti zmene klímy a riadenie rizík sú nevyhnutné pre konkurencieschopnú, bezpečnú a prosperujúcu EÚ.

Cieľom **Stratégie únie pripravenosti** je zvýšiť civilnú a vojenskú pripravenosť a pohotovosť EÚ na krízy v budúcnosti, aby boli všetci pripravení a schopní v prípade potreby rýchlo a účinne reagovať. Stratégia pomôže vnútroštátnym opatreniam v oblasti pripravenosti tým, že sa ňou posilní koordinácia a efektívnosť existujúcich stratégií a podporí sa kultúra odolnosti proti všetkým typom budúcich kríz.

V stratégii sa uznáva, že klimatické riziká sú súčasťou kľúčového krízového prostredia. Zdôrazňuje sa v nej význam predvídania a prevencie, ako aj potreba riešiť riziká a hrozby komplexným spôsobom a zohľadniť spôsob ich vzájomného pôsobenia a tvorby kaskádových účinkov. S týmto hlavným cieľom sa v stratégii ukladá povinnosť vypracovať komplexné medziodvetvové hodnotenie rizík a hrozieb na úrovni EÚ. V stratégii sa takisto výslovne stanovuje, že **do všetkých politík a opatrení EÚ sa má začleniť „odolnosť proti zmene klímy už v štádiu návrhu“ a „pripravenosť už v štádiu návrhu“.** Pomocou spoločných klimatických referenčných scenárov by sa zaistilo lepšie zabezpečenie odolnosti politík proti zmene klímy, aby sa predišlo budúcim krízam a posilnilo sa proaktívne riadenie rizík v oblasti klímy, životného prostredia a vody v celej EÚ.

V roku 2024 sa pozornosť zamerala na začatie prác na **integrovanom rámci pre odolnosť proti zmene klímy** vrátane verejnej výzvy na predkladanie podkladov. Európska environmentálna agentúra viedla prípravu druhého európskeho posúdenia

[59] ES. 2024. Európsky cieľ v oblasti klímy do roku 2040 a cesta k dosiahnutiu klimatickej neutrality do roku 2050, budovanie udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti

klimatických rizík. Integrovaným rámcom sa má zabezpečiť, aby všetky investície citlivé na vplyvy zmeny klímy boli koncipované tak, aby riešili klimatické riziká, ktoré by sa mohli vyskytnúť počas ich životnosti („odolnosť už v štádiu návrhu“).

V plnom súlade s uvedenými politikami sa **Kompasom konkurencieschopnosti** EÚ a členské štáty žiadajú, aby pravidelne aktualizovali posúdenia klimatických rizík a zlepšovali kritickú infraštruktúru na základe zásady odolnosti už v štádiu návrhu. V Kompase konkurencieschopnosti sa uvádzajú možnosti, ako zabrániť ohrozeniu dodávateľských reťazcov a výrobných miest nebezpečnými udalosťami, vrátane opatrení na začlenenie odolnosti proti zmene klímy do mestského plánovania, zavádzania riešení založených na prírode a rozvoja prírodných kreditov a adaptácie v poľnohospodárstve pri zachovaní potravinovej bezpečnosti.

Vo **Vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo v EÚ** je znázornený vplyv extrémnych poveternostných javov a meniacich sa prevládajúcich zrážok na poľnohospodárov. S cieľom znížiť ich zraniteľnosť a vystavenie rizikám sa zvýšia stimuly na financovanie adaptácie na úrovni poľnohospodárskych podnikov a na zdieľanie rizika prostredníctvom organizácií výrobcov alebo družstiev. V rámci stratégie sa budúca spoločná poľnohospodárska politika bude viac zameriavať na opatrenia a investície, ktorými sa zvýši odolnosť poľnohospodárskeho sektora proti meniacim sa podmienkam. Na miestach, kde súčasná výroba nie je dlhodobo udržateľná, budú potrebné ambicióznejšie transformačné zmeny, ktoré budú zahŕňať napríklad nové miestne stratégie, výskum a inovácie.

Ako sa zdôrazňuje v **stratégii pre odolnosť v oblasti vody**, ďalším dôležitým aspektom posilnenia odolnosti EÚ je podpora verejných orgánov, podnikov a verejnosti pri príprave na budúce klimatické riziká. To môže zahŕňať podporu využívania digitálnych nástrojov pre systémy včasného varovania a monitorovania v EÚ v reálnom čase. V stratégii sa vyzýva na prijatie opatrení, ktoré umožnia ľuďom a komunitám prispôsobiť sa rizikám a chrániť sa pred nimi. Prvým krokom k budovaniu odolnosti spoločnosti je zabezpečiť, aby boli široko dostupné informácie o konkrétnych rizikách, ktorým čelia ľudia, podniky, pôda a infraštruktúra. Hoci už existuje mnoho nástrojov na ochranu obyvateľstva pred katastrofami súvisiacimi s klímou alebo na zmiernenie ich vplyvu, nie vždy sú dostatočne známe alebo využívané. EÚ a členské štáty preto musia posilniť prepojenie medzi existujúcimi nástrojmi riadenia rizík na európskej úrovni (ako sú napríklad nástroje včasného varovania v rámci služby riadenia mimoriadnych situácií) a nástrojmi dostupnými na vnútroštátnej a miestnej úrovni.

Kľúčom k posilneniu odolnosti je aj začlenenie rizík súvisiacich s klímou do fiškálnej politiky. Keďže hospodárske a fiškálne náklady na zmenu klímy rastú a úsilie o transformáciu sa zrýchľuje, je nevyhnutné posúdiť makrofiškálne vplyvy zmeny klímy a začleniť ich do vnútroštátnych rozpočtových rámcov. Významný pokrok sa dosiahol v roku 2024 zmenami **smernice o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov**, ktorá bola prijatá ako súčasť revidovaného rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ. Od roku 2026 sa od všetkých členských štátov EÚ vyžaduje, aby vo svojich rozpočtových dokumentoch v čo najväčšej miere posudzovali to, ako môžu

makrofiškálne riziká vyplývajúce zo zmeny klímy ovplyvniť strednodobú a dlhodobú udržateľnosť verejných financií, podmienené záväzky súvisiace s katastrofami a zmenou klímy a fiškálne náklady vzniknuté v dôsledku katastrof a šokov súvisiacich s klímou a informovali o tom. Cieľom týchto ustanovení je posilniť chápanie a riadenie fiškálnych vplyvov súvisiacich s klímou, podporiť proaktívnejšie postupy tvorby rozpočtu vychádzajúce z informácií o rizikách a podporiť politické a investičné rozhodnutia založené na dôkazoch.

6.3. Pokrok členských štátov v oblasti politík a právnych predpisov týkajúcich sa odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu

Celkové prostredie a rámce politiky odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu sú v Európe dobre zavedené[60]**.** Členské štáty využívajú celý rad politík na riešenie klimatických rizík a zameriavajú sa na posilnenie odolnosti proti zmene klímy a adaptačných opatrení, ako sú:

- špecializované zákony o adaptácii na zmenu klímy;
- vnútroštátne právne predpisy v oblasti klímy a iné legislatívne akty s pravidlami adaptácie;
- národné adaptačné stratégie a plány a
- odvetvové a regionálne adaptačné plány.

Nemecko prijalo osobitný **samostatný zákon o adaptácii na zmenu klímy** a Litva v súčasnosti takýto zákon pripravuje. Čoraz viac krajín zavádza **pravidlá adaptácie** do svojich vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti klímy, aby mali adaptačné opatrenia vyššiu právnu silu. Trinásť členských štátov takto priznáva adaptácii plnú právnu silu.

Národné plánovanie adaptácie a aktuálne posúdenia klimatických rizík sú nevyhnutným predpokladom pre vykonávanie politiky. Právnymi predpismi EÚ sa vyžaduje, aby členské štáty prijali a vykonávali národné adaptačné stratégie a plány. V tejto oblasti sa dosiahol pokrok. V **roku 2025 majú všetky krajiny EÚ vypracovanú adaptačnú stratégiu alebo plán** (pozri graf 22). **V** rokoch 2023 – 2025 prijalo alebo aktualizovalo svoju stratégiu alebo plán 11 členských štátov.

Krajiny EÚ dosahujú pokrok pri vypracúvaní svojich **národných posúdení klimatických rizík**. Prijímajú opatrenia na vytváranie a aktualizáciu poznatkov o nebezpečenstvách, zraniteľnosti, vplyvoch a rizikách súvisiacich s klímou, čím posilňujú úsilie o tvorbu politík založenej na faktoch v oblasti adaptácie. Takmer všetky členské štáty sa zaoberajú klimatickými rizikami v určitej forme, od tematických alebo odvetvových analýz až po komplexné posúdenia klimatických rizík pre viaceré riziká a odvetvia.

Šesť členských štátov oznámilo, že dokončilo svoje nové alebo aktualizované vnútroštátne posúdenie klimatických rizík z rokov 2023 – 2025. Počet členských štátov,

[60] *From adaptation to action: insights into progress and challenges across Europe (Od adaptácie k činnosti: pohľad na pokrok a výzvy v Európe)*. EEA 2025.

ktoré majú k dispozícii komplexné a vnútroštátne posúdenie, sa zvýšil na 21. Trinásť členských štátov oznámilo, že plánujú alebo pripravujú nové komplexné vnútroštátne hodnotenia.

Najmenej jedna tretina členských štátov dokončila nové **tematické alebo odvetvové posúdenia klimatických rizík**. **Väčšina členských štátov má k dispozícii aspoň nejakú formu odvetvového alebo tematického hodnotenia klimatických rizík alebo zraniteľnosti**.

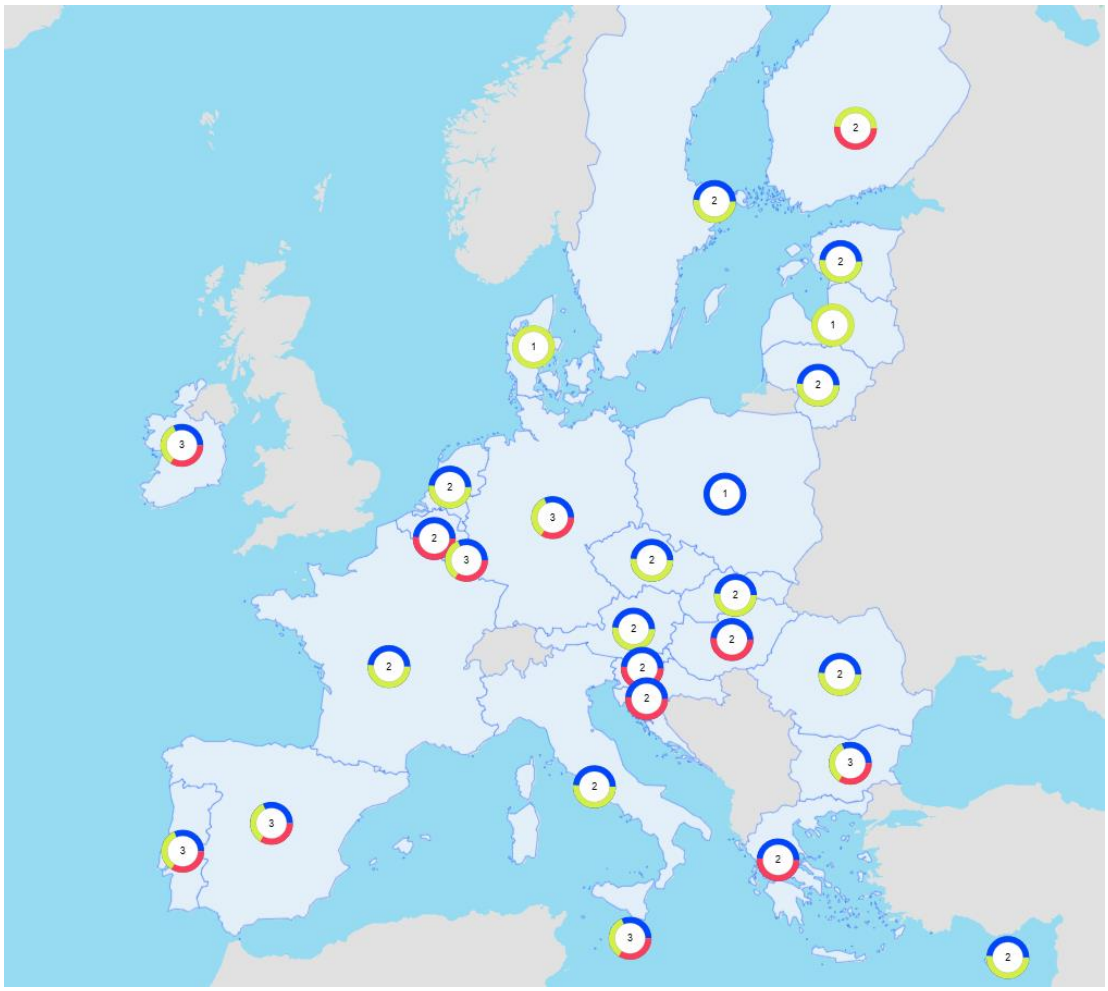
Aj keď sa úroveň pripravenosti politík členských štátov na vnútroštátnej úrovni neustále zvyšuje, na všetkých úrovniach **sú potrebné súdržnejšie politiky a rámce monitorovania, podávania správ a hodnotenia**. V súčasnosti nie sú k dispozícii ucelené údaje o vykonávaní adaptačných politík vo všetkých členských štátoch, ale z nedávnych hodnotení vyplýva, že vykonávanie a metódy hodnotenia účinnosti a efektívnosti adaptácie zaostávajú. Je veľmi dôležité **začleniť adaptáciu do odvetvovej politiky.** Napriek rastúcemu trendu odvetvových a tematických adaptačných politík na vnútroštátnej úrovni je potrebné prijať viac opatrení v oblasti odvetvových politík, napr. v odvetví zdravotníctva.

Celoštátne, regionálne a miestne vlády čoraz viac začleňujú spravodlivosť do tvorby politiky a plánovania v oblasti adaptácie. Podobne aj na regionálnej a miestnej úrovni sa pri adaptačnom plánovaní miest čoraz viac zohľadňuje spravodlivosť. V mnohých príkladoch v Európe sa pri tvorbe politík využívajú participatívne procesy. Napriek tomu je stále potrebné venovať pozornosť začleneniu zraniteľných skupín a spravodlivosti (ďalšie podrobnosti sú uvedené v kapitole 11 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Uvedený vývoj je v súlade s odporúčaniami Komisie a odpoveďami, ktoré na ne poskytli členské štáty. Komisia vo svojom posúdení v septembri 2023 zistila, že opatrenia členských štátov je často potrebné vylepšiť, aby boli viac v súlade s cieľmi EÚ a cieľmi medzinárodných dohôd na zabezpečenie trvalého pokroku pri zvyšovaní schopnosti adaptácie, posilňovaní odolnosti a znižovaní zraniteľnosti v súvislosti so zmenou klímy. Na základe posúdenia Komisia vydala 26 členským štátom prispôsobené odporúčania, ktoré sa týkali širokej škály aspektov v rámci celého politického cyklu (ďalšie podrobnosti sú uvedené v kapitole 11 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie).

Viac informácií o odolnosti proti zmene klímy a adaptácii na ňu vrátane profilov krajín, prípadových štúdií, usmernení, údajov a publikácií nájdete na portáli Climate-ADAPT.

Graf 22: Adaptačné stratégie, plány a právne predpisy v oblasti klímy s ustanoveniami o adaptácii v EÚ

Legenda: národná adaptačná stratégia | národný adaptačný plán | vnútroštátne alebo federálne právne predpisy v oblasti klímy s adaptačnými pravidlami

6.4. Regionálne a miestne opatrenia[61]

Regióny a mestá v celej EÚ zintenzívňujú svoju činnosť v oblasti odolnosti proti zmene klímy a adaptácie na ňu. Dosahujú pokrok v dvoch oblastiach:

- **Zákonné požiadavky** Čoraz viac členských štátov v súčasnosti zaväzuje regionálne a miestne orgány, aby pripravili a realizovali plány adaptácie na zmenu klímy. Krajiny, ktoré majú tieto právne požiadavky, majú často zavedené stratégie alebo integrujú odolnosť a adaptáciu do odvetvových programov, politík a predpisov a zavádzajú opatrenia prostredníctvom viacúrovňovej koordinácie.

[61] Predbežné posúdenie súboru údajov na základe nariadenia o správe z roku 2025/adaptácia na nižšej ako celoštátnej úrovni.

- **Dobrovoľné opatrenia** V krajinách bez právnych požiadaviek prijímajú regióny a mestá čoraz viac dobrovoľných opatrení, často v rámci národných adaptačných plánov alebo cezhraničných programov EÚ. Vlády to často podporujú stimulmi, usmerneniami a spoločnými iniciatívami.

Viacúrovňové inštitucionalizované siete sú čoraz bežnejšie a podporujú miestne, regionálne a vnútroštátne orgány pri výmene poznatkov a zosúlaďovaní politík. Fondy EÚ pomáhajú regiónom a obciam financovať projekty zamerané na odolnosť proti zmene klímy a adaptácia na ňu. (Viac informácií nájdete v kapitole 7).

Iniciatíva Dohovor primátorov a starostov, ktorá vznikla v roku 2008 a je podporovaná Európskou komisiou, združuje tisíce miestnych samospráv, ktoré sa snažia zabezpečiť lepšiu budúcnosť pre svojich občanov. Pripojením sa k iniciatíve sa miestne samosprávy dobrovoľne zaväzujú plniť ciele EÚ v oblasti klímy a energetiky. Táto iniciatíva je kľúčovým nástrojom pre miestne plánovanie adaptácie v celej Európe, pretože poskytuje nástroje, siete a vzájomnú podporu. Viac ako 10 000 miestnych samospráv sa zaviazalo prijať opatrenia v rámci troch pilierov dohovoru vrátane posilnenia odolnosti a zmiernenia energetickej chudoby.

7. Investície do opatrení v oblasti klímy

Najvýznamnejšie udalosti

- Investovať teraz znamená ušetriť zajtra. V rokoch 1980 až 2023 spôsobili extrémne udalosti súvisiace s klímou v EÚ hospodárske straty vo výške 738 miliárd EUR, z toho 162 miliárd EUR len v rokoch 2021 až 2023. Urýchlením zelených investícií sa znižujú budúce náklady, vytvárajú sa pracovné miesta a posilňuje sa odolnosť a energetická bezpečnosť Európy.
- Na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti klímy a energetiky sú potrebné významné investície. Ročné investície do energetického systému EÚ sa musia v rokoch 2021 – 2030 v porovnaní s rokmi 2011 – 2020 viac ako zdvojnásobiť na približne 565 miliárd EUR ročne.
- Na transformáciu je nevyhnutný súkromný kapitál. Rámec EÚ pre udržateľné financovanie mobilizuje významné súkromné investície do udržateľných činností, pričom emisie zelených dlhopisov v EÚ dosiahli v roku 2024 rekordnú hodnotu 314 miliárd EUR.
- V rozpočte EÚ sú opatrenia v oblasti klímy zahrnuté do všetkých programov. Približne 662 miliárd EUR (34 % rozpočtu na roky 2021 – 2027) je vyčlenených na ciele v oblasti klímy prostredníctvom programov, ako je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, politika súdržnosti, InvestEU a Horizont Európa.

7.1. Investičné potreby

V rokoch 1980 až 2023 spôsobili extrémne udalosti súvisiace s klímou v EÚ hospodárske straty v odhadovanej výške 738 miliárd EUR. Zarážajúce je, že 162 miliárd EUR (22 % všetkých strát) vzniklo len v rokoch 2021 až 2023[62]. Tieto rastúce náklady poukazujú na naliehavosť a dôležitosť prijatia opatrení na boj proti zmene klímy, na zníženie emisií skleníkových plynov a na prípravu na rastúce vplyvy klímy. Opatrenia v oblasti klímy prinášajú okrem zníženia vplyvov klímy aj širšie hospodárske a sociálne výhody. Medzi tieto výhody patrí čistejšie ovzdušie, lepšie verejné zdravie a nižšie náklady na zdravotnú starostlivosť. Je to zároveň investícia do strategickej nezávislosti EÚ – vďaka nej sa nielen šetria peniaze, ale zároveň sa znižuje závislosť EÚ od dovozu energie a jej vystavenie šokom. Prechodom na energiu z obnoviteľných zdrojov by EÚ mohla znížiť náklady na dovoz fosílnych palív v rokoch 2031 až 2050 o 2,8 bilióna EUR v porovnaní s priemerom rokov 2011 až 2020[63].

Budúce potreby

Je dôležité investovať do opatrení na zmierňovanie emisií skleníkových plynov, ako aj do budovania našej odolnosti proti rastúcim vplyvom zmeny klímy.

---

62 Európska environmentálna agentúra (2024). *Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe*. (Hospodárske straty spôsobené extrémami súvisiacimi s počasím a klímou v Európe).

63 Posúdenie vplyvu cieľa do roku 2040 [SWD(2024) 63 final].

Na obmedzenie zmeny klímy a splnenie cieľov EÚ v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 sa musia výrazne zvýšiť investície do energetického systému EÚ, aby v rokoch 2021 až 2030 dosiahli približne 565 miliárd EUR ročne, čo je viac ako 250 miliárd EUR ročne investovaných v predchádzajúcom desaťročí[64]. Nezahŕňa investície do dekarbonizácie odvetvia dopravy.

Odklon od fosílnych palív a uspokojenie rastúceho dopytu po elektrickej energii si vyžiada veľké investície do posilnených a modernizovaných nízkoemisných elektrických systémov. Investície do novej výroby elektrickej energie, najmä veternej a solárnej, a do modernizácie existujúcich elektrární sa budú musieť viac ako zdvojnásobiť, a to približne zo 45 miliárd EUR na 90 miliárd EUR ročne.

Najväčší nárast na strane ponuky je potrebný v energetických sieťach. Investície do prenosovej a distribučnej infraštruktúry sa musia strojnásobiť, aby sa zabezpečila spoľahlivá a efektívna dodávka elektrickej energie.

Na strane dopytu sa musia investície tiež viac ako zdvojnásobiť. Najvyššie absolútne potreby má sektor bývania, kde bude podľa odhadov potrebných 215 miliárd EUR ročne na obnovu budov a výmenu vykurovacích systémov a zariadení. To je takmer dvojnásobok priemerných investícií v rokoch 2011 – 2020.

Najvýraznejší relatívny nárast je potrebný v priemysle. Hoci sú ročné potreby v absolútnom vyjadrení nižšie a odhadujú sa približne na 40 miliárd EUR, predstavujú šesťnásobný nárast v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím. Investície sú potrebné najmä na modernizáciu a dekarbonizáciu energeticky náročných odvetví, ako sú oceliarsky, cementársky a chemický priemysel.

Odhad investičnej medzery v oblasti adaptácie na zmenu klímy si vyžaduje viac práce. V súčasnosti sa pri mnohých investíciách predpokladá, že historické klimatické podmienky budú pokračovať aj v budúcnosti. Je potrebný prístup, ktorým sa riadne zohľadní očakávaný budúci klimatický vývoj pre všetky investície vystavené fyzickým rizikám (zásada odolnosti proti zmene klímy už v štádiu návrhu, ako je vysvetlené v oddiele 6.2).

Tabuľka 3: Priemerná ročná potreba investícií do energetického systému (2023, v mld. EUR)

Odvetvie	2011 – 2020	2021 – 2030
Strana dodávky energie	80	200
Energetická sústava	20	60
Elektrárne	45	90
Iné	20	45
Strana dopytu po energii	170	365
Priemyselné odvetvie	5	40

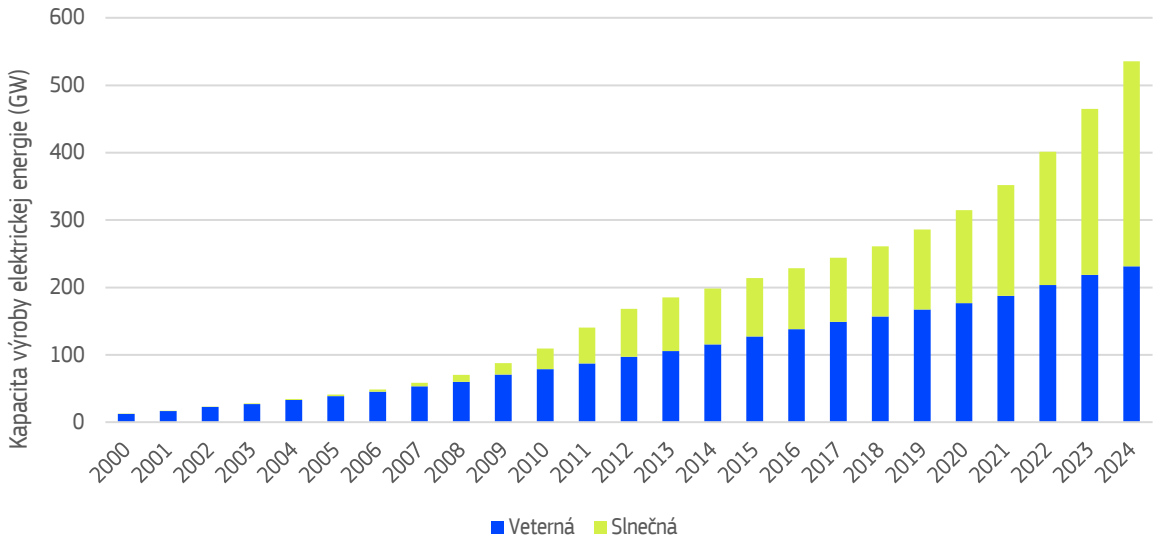
[64] Všetky údaje vychádzajú z posúdenia vplyvu cieľa do roku 2040 [SWD(2024) 63 final] a posúdenia vplyvu aktu o emisne neutrálnom priemysle [SWD(2023) 68 final].

Bývanie	115	215
Služby	30	80
Poľnohospodárstvo	15	30
Spolu	**250**	**565**

Dosiahnutý pokrok

Nedávne trendy naznačujú povzbudivé signály, že investície do klimatickej a energetickej transformácie sa zvyšujú. Celkový inštalovaný výkon výroby veternej a solárnej energie sa v rokoch 2010 až 2024 zvýšil takmer päťnásobne a v rokoch 2020 až 2024 o 70 %. Rýchlo klesajúce náklady na solárne panely viedli k ročnému nárastu inštalovaného výkonu o viac ako 20 % v rokoch 2022 – 2024 a k 15 % ročnému nárastu veternej energie v rovnakom období. V roku 2024 predstavoval kombinovaný inštalovaný výkon výroby solárnej a veternej energie 535 gigawattov, čo je približne 47 % celkového inštalovaného výkonu.

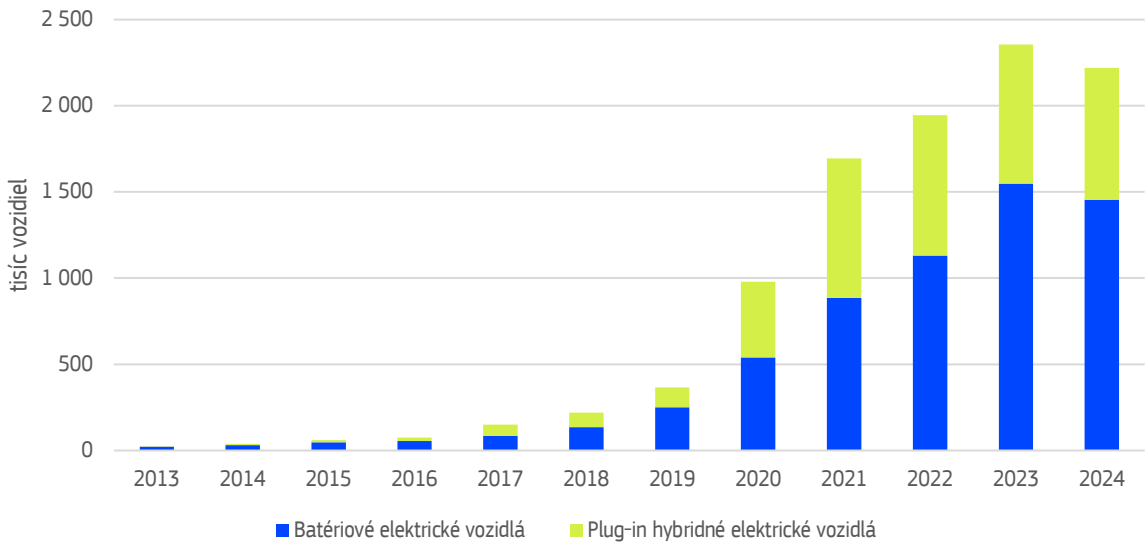
Graf 23: Kapacita výroby veternej a solárnej energie

Zdroj: Eurostat (IRENA za rok 2024)

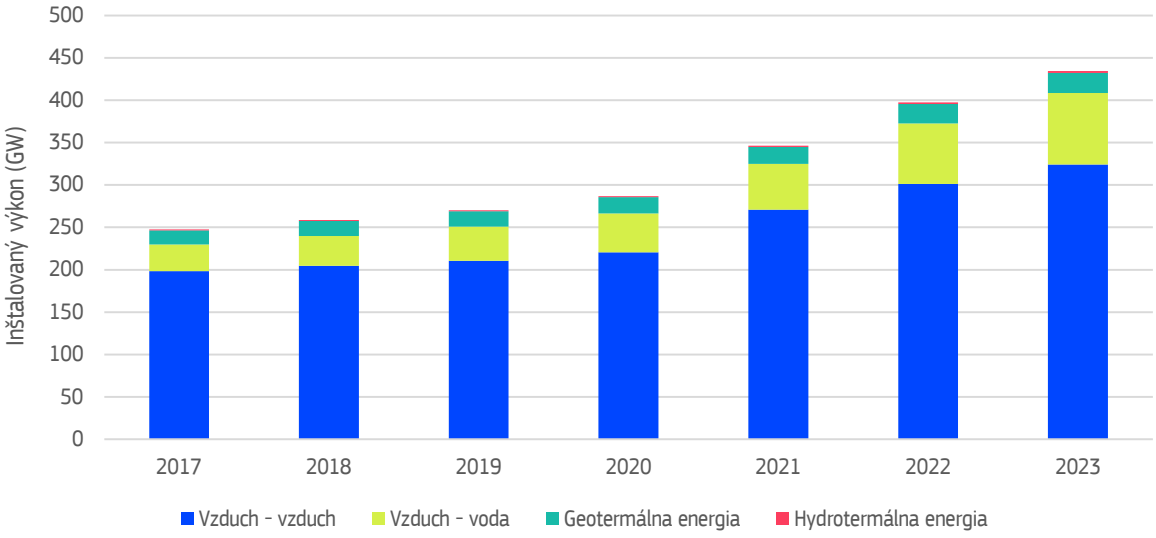
V posledných rokoch sa výrazne zvýšil aj počet nových registrácií **batériových elektrických vozidiel a plug-in hybridných elektrických vozidiel**, ktorý v roku 2024 dosiahol 1,5 milióna, resp. 0,8 milióna. Investície do tepelných čerpadiel sa v posledných rokoch takisto zrýchlili, hoci ich nárast nie je taký rýchly ako v prípade výroby solárnej a veternej energie, keďže prekážkou je okrem iného aj akceptácia zo strany spotrebiteľov a kapacita inštalácií.

Graf 24: Registrácie nových vozidiel (batériových elektrických vozidiel a plug-in hybridných elektrických vozidiel)

Zdroj: Eurostat

Graf 25: Inštalovaný výkon tepelného čerpadla

Zdroj: Eurostat

7.2. Mobilizovanie investícií súkromného sektora

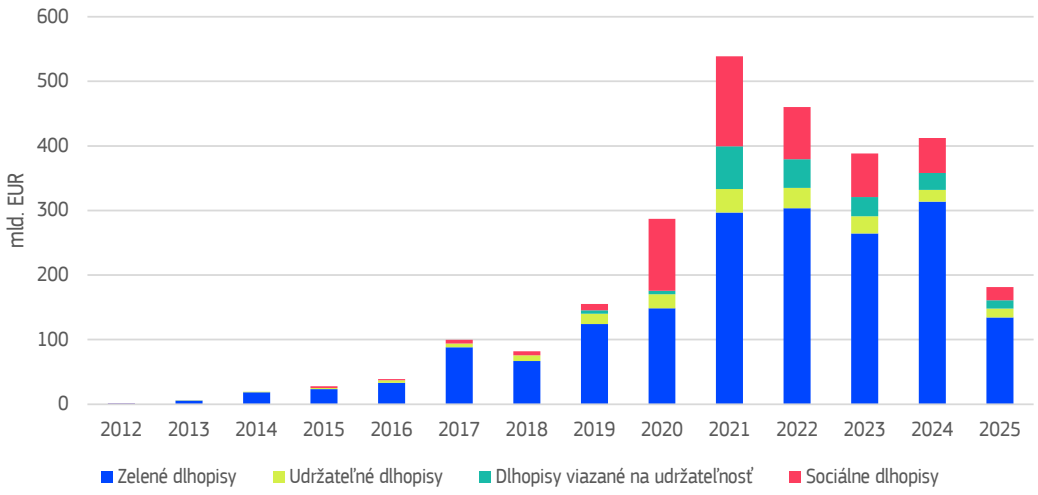
Vzhľadom na rozsah investičných potrieb musí súkromný sektor výrazne prispieť k financovaniu odolnosti proti zmene klímy a zmierňovania jej dôsledkov. Preto **EÚ vytvorila politický rámec, ktorého cieľom je uľahčiť investície súkromného sektora do udržateľných činností**. Rámec pre udržateľné financovanie poskytuje investorom spoľahlivé definície udržateľných činností (taxonómia EÚ) a stanovuje sa v ňom požiadavka, aby spoločnosti a banky zverejňovali svoj vplyv na životné prostredie a klímu (smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov, nariadenie o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb). **Pravidlá,**

ktorými sa riadi udržateľné financovanie, sa v súčasnosti zjednodušujú, aby sa znížila ich administratívna záťaž pre podniky a zároveň sa zvýšila funkčnosť a účinnosť tohto rámca. Vo februári 2025 Komisia predložila legislatívne návrhy na zníženie objemu správ o udržateľnosti a počtu podnikov, ktoré musia tieto informácie oznamovať. Komisia zvažuje aj ďalšie opatrenia na zjednodušenie.

V podnikovom a finančnom sektore sa v uplynulých rokoch vyčlenili značné prostriedky na ekologické ciele v EÚ. Napríklad podľa najnovšej správy platformy pre udržateľné financovanie **dosiahli kapitálové výdavky veľkých európskych spoločností kótovaných na burze zosúladené s taxonómiou v roku 2023 výšku 250 miliárd EUR**[65].

Vo finančnom sektore sa niektoré nástroje stali základným nástrojom mobilizácie súkromného kapitálu. Na grafe 26 sú znázornené ročné objemy **dlhopisov v environmentálnej oblasti, sociálnej oblasti alebo v oblasti správy a riadenia spoločnosti v EÚ** do prvej polovice júna 2025. Zelené dlhopisy (t. j. dlhopisy na financovanie zelených projektov) naďalej dominujú na trhu v environmentálnej, sociálnej a správnej oblasti. Objem **nových emisií zelených dlhopisov v roku 2024 dosiahol 314 miliárd EUR**, čo je najvyššia úroveň od prvej emisie zelených dlhopisov v roku 2007. Dlhopisy viazané na udržateľnosť (t. j. dlhopisy, za ktoré emitenti platia vyšší úrok, ak nesplnia vopred stanovené ciele „udržateľnosti“) naopak naďalej klesajú a v roku 2024 dosiahli len 26 miliárd EUR v porovnaní so 66 miliardami EUR v roku 2021 a 45 miliardami EUR v roku 2022. Tento pokles odráža prísnejší prístup investorov k udržateľnosti. Podobne sociálne dlhopisy (t. j. dlhopisy na financovanie sociálnych projektov) a dlhopisy týkajúce sa udržateľnosti (t. j. dlhopisy na financovanie kombinácie zelených a sociálnych projektov) zaznamenali pokles, čo posilňuje prevahu zelených dlhopisov.

Graf 26: Ročný objem emitovaných dlhopisov v EÚ – dlhopisy v environmentálnej oblasti, sociálnej oblasti alebo v oblasti správy a riadenia spoločnosti

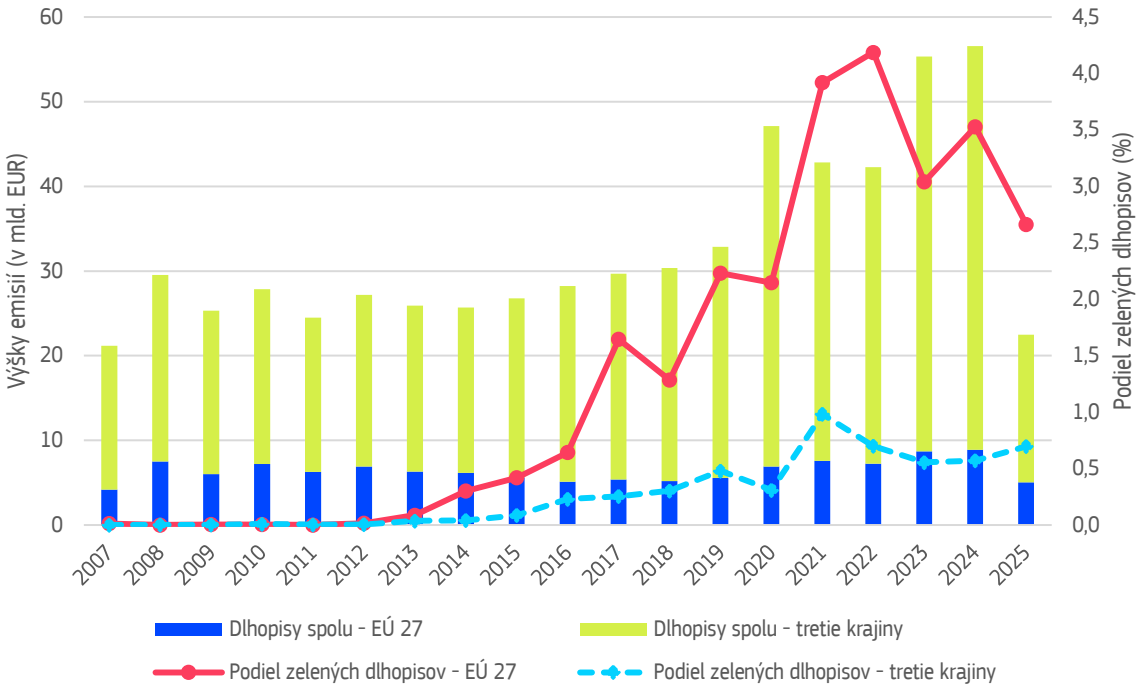

Zdroj: LSEG, výpočty JRC. Údaje k15. júnu 2025.

65 *Platform on Sustainable Finance report: Monitoring capital flows to sustainable investments* (Správa platformy pre udržateľné financovanie: Monitorovanie kapitálových tokov do udržateľných investícií).

EÚ je globálnym lídrom na trhu so **zelenými dlhopismi** (pozri graf 27). V každom roku od roku 2021 do roku 2024 predstavovali viac ako 3 % všetkých emisií dlhopisov (v polovici roku 2025 dosiahol ich podiel hodnotu 2,7 %), čo je pozoruhodne viac ako podiel zelených dlhopisov mimo EÚ, ktorý bol nižší ako 0,5 %.

S cieľom zvýšiť transparentnosť a dôveryhodnosť týchto finančných nástrojov prijala EÚ v decembri 2024 nariadenie o európskych zelených dlhopisoch, ktoré predstavuje dobrovoľný rámec pre emitentov, ktorí chcú svoje dlhopisy označiť ako európske zelené dlhopisy. Táto norma je založená na podrobných kritériách taxonómie EÚ na vymedzenie ekologických hospodárskych činností a zabezpečuje sa ňou úroveň transparentnosti, ktorá je v súlade s najlepšími trhovými postupmi. Takisto sa ňou zavádza dohľad nad spoločnosťami, ktoré vykonávajú preskúmania pred emisiou a po emisii na európskej úrovni.

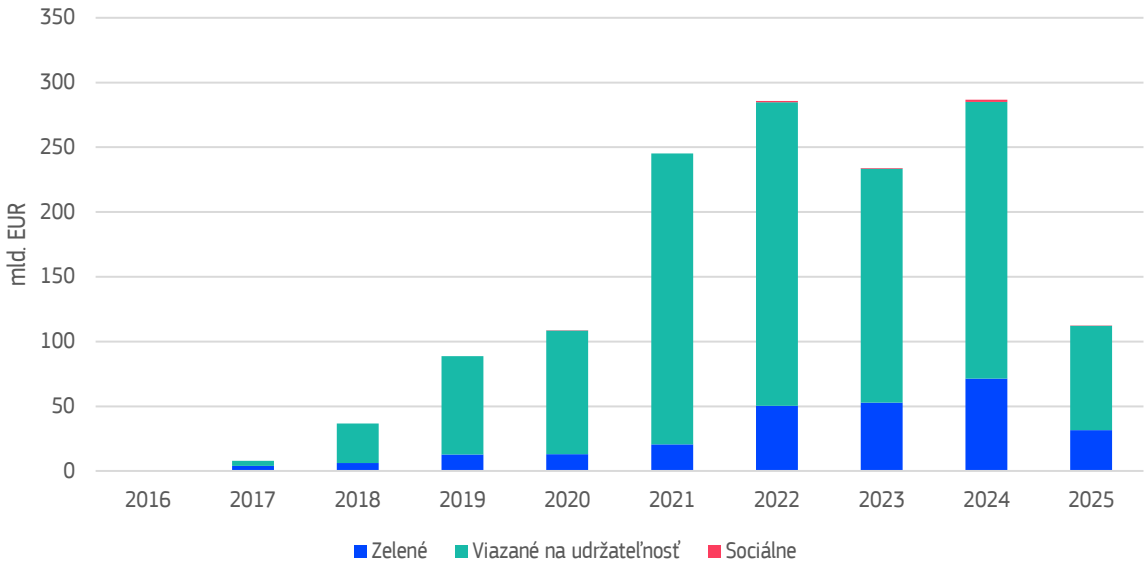
Graf 27: Ročný objem emitovaných dlhopisov a podiel zelených dlhopisov – všetky typy dlhopisov

Zdroj: LSEG, výpočty JRC. Údaje k 15. júnu 2025.

Trh s **úvermi v environmentálnej oblasti, sociálnej oblasti alebo v oblasti správy a riadenia spoločnosti** (definovaný ako klubový obchod, syndikácia alebo dvojstranná transakcia) je tradične menej dobre vymedzený ako trh s dlhopismi v environmentálnej oblasti, sociálnej oblasti alebo v oblasti správy a riadenia spoločnosti, pričom EÚ ho nereguluje. Emisie zelených úverov sa od roku 2016 neustále zvyšujú a v **roku 2024** dosiahli **71 miliárd EUR**, pričom v roku 2023 to bolo 53 miliárd EUR (pozri graf 28).

Graf 28: Ročné poskytovanie úverov v environmentálnej oblasti, sociálnej oblasti alebo v oblasti správy a riadenia spoločnosti v EÚ

Zdroj: LSEG, výpočty JRC. Údaje k 16. júnu 2025

S cieľom uľahčiť a urýchliť prechod podnikov na emisnú neutralitu Komisia vypracuje aj odvetvové spôsoby transformácie s priamym zapojením kľúčových priemyselných odvetví. Tieto spôsoby by mali umožniť informovanejšie investičné rozhodnutia a pomôcť mobilizovať viac kapitálu na túto transformáciu.

Pripravovaný integrovaný rámec pre odolnosť proti zmene klímy bude zahŕňať opatrenia na mobilizáciu financovania odolnosti proti zmene klímy, aby sa zabezpečilo, aby všetky investície, ktorých by sa mohli týkať vplyvy zmeny klímy, boli orientované na klimatické riziká, ktoré by sa mohli vyskytnúť počas ich životnosti („odolnosť už v štádiu návrhu“).

7.3. Financovanie zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami

Príjmy zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami využívajú na podporu čistých technológií, obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti tri fondy:

- Inovačný fond;
- Modernizačný fond a
- Sociálno-klimatický fond

Okrem toho je z príjmov zo systému ETS čiastočne financovaný Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti.

Inovačný fond

Inovačný fond je jedným z najväčších programov financovania na svete, ktorý slúži na zavádzanie nízkouhlíkových technológií. Cieľom je uviesť na trh nové čisté energetické a priemyselné technológie, aby EÚ mohla znížiť emisie, dosiahnuť klimatickú neutralitu

a udržať si konkurencieschopnosť. Odhadovaný rozpočet fondu na roky 2020 až 2030 je **40 miliárd EUR** (na základe ceny uhlíka vo výške 75 EUR za tonu). O podporu z fondu sa môžu uchádzať projekty z EÚ, Islandu, Lichtenštajnska a Nórska.

Od roku 2020 Komisia vyhlásila 11 výziev na predkladanie návrhov vrátane dvoch aukcií v rámci Európskej vodíkovej banky. Z Inovačného fondu sa v súčasnosti podporuje približne 190 veľkých a malých prebiehajúcich projektov s celkovým objemom finančných prostriedkov vo výške približne 10,8 miliardy EUR.

Výzvy na predkladanie návrhov v roku 2024

Komisia vyhlásila tri výzvy na predkladanie návrhov v decembri 2024 s rozpočtom 4,6 miliardy EUR.

- **Emisne neutrálne technológie** Táto výzva na predkladanie návrhov mala rozpočet 2,4 miliardy EUR a pri jej uzavretí v apríli 2025 bolo v rámci nej prijatých 359 návrhov z 28 krajín. Komisia práve zverejnila výsledky hodnotenia a zoznam projektov, ktoré boli predbežne vybrané na prípravu dohody o grante.
- **Batérie** Touto výzvou na predkladanie podkladov sa po prvýkrát podporí výroba batériových článkov pre elektrické vozidlá. Výzva mala rozpočet 1 miliardu EUR a v apríli 2025 bolo prijatých 14 návrhov z 8 krajín. V júli 2025 bolo oznámené, že **financovanie získalo šesť projektov: po dva z Francúzska a Nemecka a po jednom zo Švédska a z Poľska, ktoré spolu získali podporu vo výške 852 miliónov EUR**. Tieto projekty budú mať celkovú výrobnú kapacitu približne 56 gigawatthodín (GWh) batériových článkov pre elektrické vozidlá ročne.
- **Aukcia vodíka** Táto výzva na predkladanie návrhov sa týkala druhého kola aukcie Európskej vodíkovej banky na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov. Rozpočet mal výšku 1,2 miliardy EUR vrátane nových pridelených prostriedkov vo výške 200 miliónov EUR, ktoré boli osobitne vyčlenené na projekty v odvetví námornej dopravy. Aukcia bola ukončená vo februári 2025, pričom bolo predložených 66 ponúk z 11 krajín a podporu získalo 15 projektov v piatich rôznych krajinách. Tieto projekty by mali v priebehu 10 rokov **vyprodukovať takmer 2,2 milióna ton obnoviteľného vodíka**, čím sa zabráni vzniku viac ako 15 miliónov ton emisií CO_2.

Ako bolo uvedené v oznámení o Dohode o čistom priemysle, Inovačný fond koncom roka 2025 zverejní novú výzvu na predkladanie podkladov na podporu čistých technológií, výroby batérií a obnoviteľného vodíka. Zároveň spustí novú aukciu na dekarbonizáciu tepla v priemyselných procesoch.

Všetky projekty, prehľady o jednotlivých krajinách a interaktívne informačné panely sú k dispozícii v portfóliu projektov Inovačného fondu.

Služby Inovačného fondu

Inovačný fond poskytuje niekoľko služieb, ktoré umožňujú získať finančné prostriedky na ďalšie projekty aj po pridelení pôvodného rozpočtu v rámci výzvy na predkladanie návrhov.

Nemecko, Rakúsko a Španielsko prispeli v rámci mechanizmu **aukcie ako služba** a poskytli až 836 miliónov EUR na podporu sľubných projektov, ktoré nezískali finančné prostriedky v poslednej aukcii vodíka.

Komisia pracuje na vytvorení podobnej funkcie pre pravidelné výzvy na predkladanie návrhov s názvom **granty ako služba**.

Obe funkcie umožňujú členským štátom využiť postupy hodnotenia Inovačného fondu a vyhnúť sa zbytočnej administratívnej a finančnej záťaži pri vytváraní a prevádzkovaní nových systémov podpory pre rovnaké technológie.

Podpora z Inovačného fondu presahuje rámec verejného financovania. **Pomoc na rozvoj projektov** môžu získať najmä malé projekty alebo projekty z krajín s nižšími príjmami. Európska investičná banka ponúka prispôsobené technické a finančné poradenstvo s cieľom zlepšiť vyspelosť inovačných projektov a zabezpečiť vyvážené rozdelenie podpory z Inovačného fondu medzi regióny a odvetvia.

Modernizačný fond

Modernizačný fond využíva príjmy zo systému EU ETS na pomoc členským štátom s nižšími príjmami pri plnení ich cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2030. 13 členských štátov: Túto podporu môžu využiť Bulharsko, Česko, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

Z fondu sa financujú obnoviteľné zdroje energie, modernizácia energetických sietí, energetická hospodárnosť budov a energetická účinnosť priemyslu. Tieto investície urýchľujú prechod na čistú energiu a udržiavajú konkurencieschopnosť celej EÚ.

Odhadovaný rozpočet Modernizačného fondu na roky 2021 až 2030 je 57 miliárd EUR, pričom sa predpokladá priemerná cena uhlíka vo výške 75 EUR za tonu CO_2. Od roku 2021 už bolo 12 prijímajúcim členským štátom vyplatených 19,1 miliardy EUR.

Najnovšie vyplatené prostriedky zahŕňajú 2,7 miliardy EUR v decembri 2024 a 3,7 miliardy EUR v júni 2025. V tomto prípade ide o najvyššie vyplatené prostriedky od vzniku fondu. V rámci týchto nedávnych platieb boli vôbec prvýkrát investované finančné prostriedky v Slovinsku (december 2024) a Grécku (jún 2025).

Sociálno-klimatický fond

Sociálno-klimatický fond bol zriadený spolu s ETS2 (pozri kapitolu 2), systémom EÚ na obchodovanie s emisiami pre palivá používané v budovách, cestnej doprave a priemyselnej malovýrobe. Jeho hlavným cieľom je pomôcť znížiť sociálne

a hospodárske dôsledky tohto nového systému poskytnutím pomoci najviac postihnutým ľuďom, najmä domácnostiam a mikropodnikom, ktoré zápasia s vyššími nákladmi na energiu a dopravu. Spolu s povinným príspevkom členských štátov by sa v rokoch 2026 až 2032 mala z neho poskytnúť verejná podpora vo výške najmenej 87 miliárd EUR, čím sa zabezpečí, že pri prechode na zelenšie hospodárstvo sa na nikoho nezabudne.

Opis spôsobu použitia finančných prostriedkov zo Sociálno-klimatického fondu je obsiahnutý v sociálno-klimatických plánoch, ktoré majú prijať členské štáty a ktoré musí kladne posúdiť Komisia. V týchto plánoch sa musia identifikovať najzraniteľnejšie skupiny v súvislosti s energetickou a dopravnou chudobou, ako aj s vplyvom systému ETS2, a opísať opatrenia a investície na ich podporu. Pri navrhovaní svojich plánov musia členské štáty uskutočniť verejné konzultácie, do ktorých sa zapojí široký okruh zainteresovaných strán: regionálne a miestne orgány, zástupcovia hospodárskych a sociálnych partnerov, príslušné organizácie občianskej spoločnosti, mládežnícke organizácie atď. V pláne by malo byť zahrnuté aj zhrnutie konzultácií a vysvetlenie, ako boli vstupy zapracované. Zapojenie regionálnych a miestnych aktérov pokračuje pri realizácii investícií v praxi a počas celého obdobia trvania fondu, aby sa zabezpečili prispôsobené a účinné opatrenia.

Švédsko a Lotyšsko zatiaľ predložili Komisii svoje návrhy sociálno-klimatických plánov. Európska komisia začala plány skúmať a konečné rozhodnutie sa očakáva v zákonnej lehote piatich mesiacov od ich predloženia. Komisia je takisto v úzkom kontakte s ostatnými členskými štátmi, aby pomohla dokončiť a predložiť všetky plány.

Ak bude plán členského štátu kladne posúdený, financovanie sa môže začať 1. januára 2026. Prístup k fondu však budú mať len krajiny, ktoré plne premietnu systém ETS2 do svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

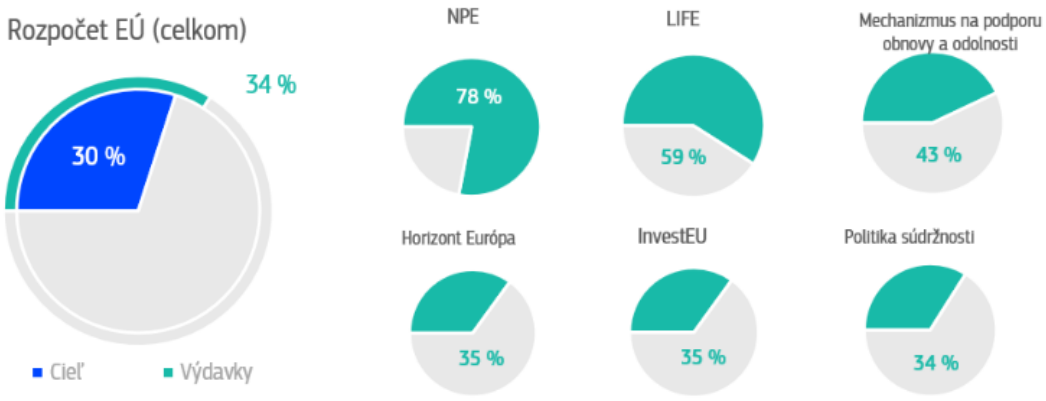
7.4. Výdavky na oblasť klímy v rozpočte EÚ

Rozpočet EÚ – viacročný finančný rámec EÚ na obdobie 2021 – 2027 aj nástroj na obnovu po pandémii COVID-19 *NextGenerationEU* – je kľúčovou hnacou silou zelenej transformácie.

Zo súčasných rozpočtových záväzkov vyplýva, že v rokoch 2021 – 2027 vynaloží EÚ na opatrenia v oblasti klímy približne 662 miliárd EUR. To je 34 % celého rozpočtu EÚ a viac ako cieľová hodnota 30 %.

Nástroj na prepájanie Európy (NPE), ktorého 78 % rozpočtu ide na oblasť klímy, má jeden z najvyšších podielov výdavkov na klímu spomedzi všetkých programov EÚ. Veľká časť rozpočtov programu LIFE a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa takisto vynakladá na projekty v oblasti klímy (pozri graf 29).

Graf 29: Očakávaný podiel rozpočtu EÚ a vybraných fondov a politík určený na oblasť klímy (v %, 2021 – 2027)

Zdroj: Rozpočtové záväzky v oblasti klímy. *Climate mainstreaming* (Zohľadňovanie problematiky zmeny klímy) – Európska komisia (europa.eu).

Všetky tieto fondy prinášajú hmatateľné výsledky. Napríklad:

- 45 gigawatthodín odhadovaných úspor energetickej účinnosti zo súkromných a verejných budov ročne;
- 98 miliónov ton ekvivalentu oxidu uhličitého ušetrených ročne, z čoho viac ako polovica bola dosiahnutá prostredníctvom investícií do zelených dlhopisov NextGenerationEU. Okrem toho sa od inovačného fondu očakáva zníženie emisií oxidu uhličitého o 452 miliónov ton počas prvých 10 rokov prevádzky.
- 543 dodatočných gigawatthodín inštalovaného výkonu energie z obnoviteľných zdrojov.

Návrhy Komisie z júla 2025 týkajúce sa viacročného finančného rámca na roky 2028 – 2034 obsahujú cieľ vynaložiť 35 % výdavkov na ciele v oblasti klímy a životného prostredia. Tým by sa zmobilizovalo viac ako 700 miliárd EUR na podporu zelených investícií. V návrhu sa takisto predpokladá uplatňovanie zásady „výrazne nenarušiť“ v celom rozpočte, aby sa zabezpečilo, že financovanie EÚ nebude v rozpore s cieľmi EÚ v oblasti klímy a životného prostredia. Návrh zahŕňa aj zásadu „odolnosti proti zmene klímy už v štádiu návrhu“, ktorá by sa po prvýkrát uplatnila na financovanie z prostriedkov EÚ.

Nástroj na prepájanie Európy

Nástroj na prepájanie Európy (NPE) je program EÚ na financovanie dopravnej, energetickej a digitálnej infraštruktúry. Celkový rozpočet nástroja je 33 miliárd EUR, z čoho 60 % je vyčlenených na opatrenia v oblasti klímy. Tento cieľ výrazne prekračuje, keďže 78 % rozpočtu, teda takmer 26 miliárd EUR, ide na investície súvisiace s klímou, ako je modernizácia prenosu elektrickej energie, miesta dodávok alternatívnych palív a nové alebo vylepšené železničné trate.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je dočasný fond a hlavná súčasť nástroja NextGenerationEU, plánu EÚ na obnovu po nedávnych krízach: pandémii COVID-19 a energetickej kríze vyvolanej ruskou inváziou na Ukrajinu. Má rozpočet až 650 miliárd EUR a umožňuje členským štátom výrazne zvýšiť investície súvisiace s klímou[66].

Všetky členské štáty sa zaviazali vynaložiť viac ako požadovaných 37 % na opatrenia v oblasti klímy, pričom niektoré členské štáty by mali vynaložiť na opatrenia v oblasti klímy výrazne viac ako polovicu pridelených prostriedkov. Členské štáty plánujú spoločne vynaložiť na opatrenia v oblasti klímy 42,5 % svojich pridelených prostriedkov (276 miliárd EUR). Do septembra 2025 dosiahli platby súvisiace s klímou 62 miliárd EUR.

Zaznamenal sa značný pokrok a v praxi sa podarilo dosiahnuť niekoľko úspechov. Keďže sa však v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti stanovujú lehoty na čerpanie tohto dočasného fondu (všetky platby sa majú uskutočniť do konca roka 2026), bude nevyhnutné urýchliť a dokončiť vykonávanie v nadchádzajúcom roku.

Program InvestEU

InvestEU využíva rozpočtovú záruku EÚ na pomoc medzinárodným a národným podporným bankám pri financovaní udržateľných investícií, inovácií a vytváraní pracovných miest. Jedným zo štyroch prioritných „okien“ je udržateľná infraštruktúra, ktorá podporuje ekologickú dopravu, energiu z obnoviteľných zdrojov, energetickú účinnosť a iné čisté technológie.

Cieľom programu je vynaložiť investície vo výške 372 miliárd EUR, z ktorých najmenej 30 % pôjde na opatrenia v oblasti klímy. Do konca roka 2024 sa už mobilizovala 300 miliárd EUR, z čoho 38 % sa týkalo klímy. V rokoch 2021 – 2027 sa očakáva, že do projektov v oblasti klímy sa z programu investuje 110 miliárd EUR, čo predstavuje približne 35 % všetkých investícií.

Program Horizont Európa

Rámcový program Horizont Európa je kľúčový program EÚ na financovanie výskumu a inovácie. Týmto programom sa rieši zmena klímy, pomáhajú sa dosahovať ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja a posilňuje sa konkurencieschopnosť a rast EÚ.

Celkový rozpočet programu Horizont Európa na celé obdobie 2021 – 2027 je 95,5 miliardy EUR. Aspoň 35 % výdavkov v rámci programu musí prispieť na ciele v oblasti klímy, čo predstavuje 34,8 miliardy EUR v období 2021 – 2027.

---

[66] V rokoch 2023 a 2024 členské štáty doplnili svoje plány obnovy a odolnosti o novú kapitolu *REPowerEU* v reakcii na energetickú krízu spôsobenú inváziou Ruska na Ukrajinu. Nové alebo rozšírené reformy a investície v členských štátoch, ktoré pomôžu postupne odstrániť závislosť EÚ od ruských fosílnych palív a urýchliť prechod na čistú energiu, sú podporené dodatočnou finančnou kapacitou (19 miliárd EUR v rámci nových grantov, prevodov z iných fondov a využitia zostávajúcich úverov NextGenerationEU).

Vzhľadom na rozpočet pridelený na oblasť klímy na roky 2021 – 2024 a odhady na roky 2025 – 2027 je program na dobrej ceste k splneniu celkového záväzku vo výške 35 %. Do konca roka 2024 bolo na činnosti výskumu a inovácií podporujúce opatrenia v oblasti klímy vyčlenených takmer 20 miliárd EUR[67]. To je dôkazom záväzku programu bojovať proti zmene klímy a presadzovať ciele udržateľnosti.

Programom Horizont Európa sa podporujú výskum a inovácie týkajúce sa klímy v oblastiach, ako sú klimatické vedy a adaptácia na zmenu klímy, energia z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie, dekarbonizácia priemyslu, obehovosť, udržateľná mobilita, modernizácia budov a riešenia využívajúce biologické materiály.

Program Horizont Európa zahŕňa niekoľko časovo ohraničených „misií“, ktoré sa zameriavajú na hlavné výzvy, ako je adaptácia na zmenu klímy, zlepšenie zdravia pôdy a vytvorenie klimaticky neutrálnych miest. Cieľom jednej z takýchto misií, adaptácia na zmenu klímy, je zabezpečiť, aby bolo najmenej 150 európskych regiónov a spoločenstiev do roku 2030 odolných proti zmene klímy. Doteraz poskytla 517 miliónov EUR na 61 projektov. Prenesením zdrojov a rozhodnutí na miestne a regionálne orgány sa misiou urýchľuje činnosť a stimulujú sa inovácie a prírodné, digitálne a iné systémové riešenia. Misiou klimaticky neutrálnych miest sa podporilo 92 miest prostredníctvom zmlúv, ktoré obsahujú záväzok, ako aj akčný a investičný plán.

Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE)

Program LIFE je fond EÚ pre životné prostredie, energetiku a klímu. Projekty LIFE sa zameriavajú na inovatívne priemyselné riešenia na zníženie emisií skleníkových plynov, odstraňovanie uhlíka v poľnohospodárstve a lesoch, adaptáciu na zmenu klímy v mestských a vo vidieckych oblastiach a lepšiu pripravenosť na extrémne poveternostné udalosti. Program LIFE s celkovým rozpočtom 5,4 miliardy EUR na obdobie 2021 – 2027 má osobitný podprogram zameraný na zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu.

61 % celkového rozpočtu by sa malo vynaložiť na opatrenia v oblasti klímy. Program je mierne pod týmto cieľom, a to na úrovni 59 %.

Od začiatku programového cyklu v roku 2021 sa v rámci podprogramu pre oblasť klímy financovalo 117 projektov v hodnote 367 miliónov EUR. V rámci výziev na predkladanie návrhov z roku 2024 bolo v rámci podprogramu udelených 23 projektov vrátane dvoch strategických integrovaných projektov v celkovej výške 25 miliónov EUR.

Politika súdržnosti

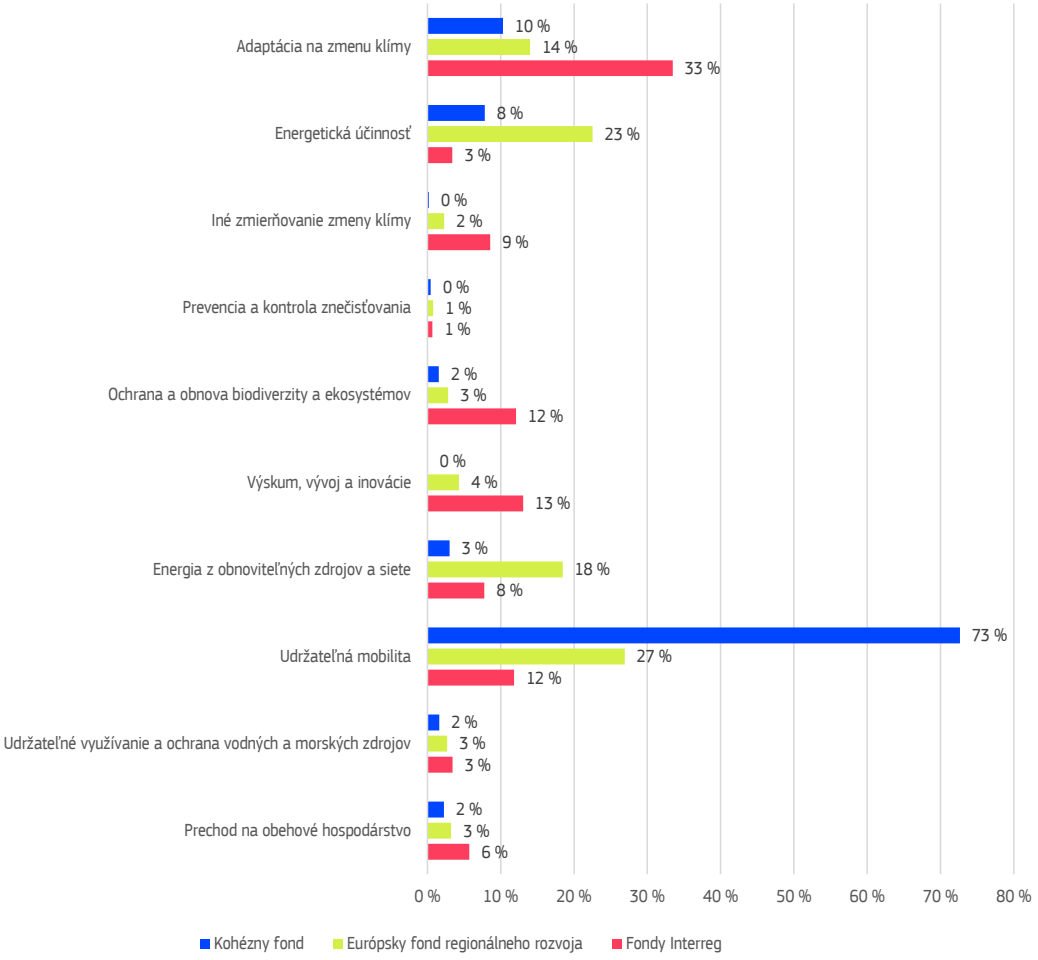
Politika súdržnosti je základom vyváženého a spravodlivého rozvoja v regiónoch EÚ. Jej hlavným cieľom je zabezpečiť, aby mal každý bez ohľadu na to, kde žije, rovnakú šancu uspieť. Je to dôležité, pretože to pomáha vytvárať spravodlivé príležitosti a znižovať nerovnosti v EÚ.

[67] Predbežné údaje.

Politika súdržnosti je takisto hnacou silou opatrení v oblasti klímy. V rámci nej sa financujú projekty, ktorými sa znižuje spotreba energie, podporuje sa energia z obnoviteľných zdrojov, zlepšuje sa verejná doprava, chráni príroda a posilňuje sa miestna a regionálna odolnosť proti extrémnym poveternostným podmienkam. Prepojením regionálneho rastu s čistými a ekologickými riešeniami pomáha politika súdržnosti EÚ dosiahnuť jej ciele v oblasti klímy a zároveň zabezpečiť, aby sa na žiadny región nezabudlo.

V septembri 2025 boli na základe preskúmania vykonaného Komisiou v polovici trvania prijaté nové pravidlá, ktoré majú členským štátom uľahčiť podporu strategických priorít EÚ. Nové pravidlá by napríklad umožnili Európskemu fondu regionálneho rozvoja financovať veľké podniky v kľúčových oblastiach, ako je dekarbonizácia alebo strategické technológie.

Graf 30: Podiel finančných prostriedkov politiky súdržnosti pridelených na opatrenia v oblasti klímy podľa tematickej oblasti

Všetky údaje, interaktívne grafy a ilustračné príbehy o politike súdržnosti sú k dispozícii na platforme otvorených údajov pre oblasť súdržnosti.

Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond a Interreg

Členské štáty vyčlenili na opatrenia v oblasti klímy približne 57 % (22,29 miliardy EUR) prostriedkov z Kohézneho fondu a 33 % (70,63 miliardy EUR) prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Okrem toho sa očakáva, že na podporu opatrení v oblasti klímy bude vyčlenených približne 24,5 % z 10,7 miliardy EUR z programov zameraných na európsku regionálnu spoluprácu (fondy Interreg) financovaných EÚ. Týmito investíciami sa spoločne nielen výrazne znížia emisie skleníkových plynov a podporí sa adaptácia na zmenu klímy, ale takisto sa vytvoria pracovné miesta, zvýši sa konkurencieschopnosť, posilní sa mobilita a zachová sa vyvážený regionálny rozvoj v celej EÚ. Na grafe 30 sú znázornené finančné prostriedky pridelené na oblasti politiky týkajúce sa klímy ako podiel na celkových výdavkoch z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu a programu Interreg na opatrenia v oblasti klímy.

Do 30. júna 2025 bolo na konkrétne projekty vyčlenených približne 45 % prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a 61 % prostriedkov z Kohézneho fondu na obdobie 2021 – 2027.

Fond na spravodlivú transformáciu

Fond na spravodlivú transformáciu poskytuje 19,7 miliardy EUR na pomoc ľuďom a regiónom najviac postihnutým prechodom ku klimatickej neutralite, napríklad v oblastiach, kde sa zatvárajú uhoľné bane alebo sa transformuje ťažký priemysel. V súčasnosti podporuje 96 uhoľných a uhlíkovo náročných regiónov prostredníctvom prispôsobených plánov spravodlivej transformácie, napríklad podporou diverzifikácie miestneho hospodárstva a pomocou ľuďom pri získavaní nových zručností. Opatrenie prinesie úžitok až 120 000 nezamestnaných a takmer 200 000 ľudí získa nové zručnosti.

Fond na spravodlivú transformáciu napreduje: do júna 2025 bolo na projekty pridelených 47 % fondu, pričom rok predtým to bolo 22 %. V pokroku sú výrazné rozdiely. Estónsko a Malta vybrali všetky projekty a Luxembursko, Švédsko a Holandsko vybrali takmer všetky projekty, ktoré sa majú financovať. Na druhej strane Belgicko, Maďarsko a Bulharsko vyčlenili menej ako 10 % celkového rozpočtu.

Európsky sociálny fond

V programovom období 2021 – 2027 sa z Európskeho sociálneho fondu plus investuje 5,7 miliardy EUR do zelených zručností a pracovných miest a do opatrení a reforiem na podporu ekologického hospodárstva. Patrí sem zvyšovanie úrovne zručností a preškoľovanie pracovníkov, podpora vysídlených pracovníkov alebo pracovníkov pracujúcich pre podniky, ktorých sa dotkla zelená transformácia, alebo odborná príprava zamestnaných a nezamestnaných v oblasti zelených zručností.

8. Medzinárodné opatrenie v oblasti klímy

Najvýznamnejšie udalosti

- EÚ zohrala na konferencii COP29 v Azerbajdžane dôležitú úlohu pri dosahovaní dohody o novom kolektívnom kvantifikovanom cieli vo financovaní klimatických opatrení po roku 2025 a pri finalizácii pravidiel Parížskej dohody pre medzinárodné trhy s uhlíkom.
- EÚ predložila svoju prvú dvojročnú správu o transparentnosti v novembri 2024, čím poskytla vzorový príklad v rámci posilnenej transparentnosti Parížskej dohody a v oblasti vykonávania ambicióznych opatrení v oblasti klímy.
- Ministri pre opatrenia v oblasti klímy EÚ sa dohodli na vnútroštátne stanovenom príspevku EÚ pred konferenciou COP30 s orientačným cieľom znížiť čistú bilanciu emisií skleníkových plynov do roku 2035 o 66,25 % až 72,5 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990.
- EÚ posilnila svoj dialóg o klíme s kľúčovými krajinami na celom svete vrátane Číny, Brazílie, Indie, Južnej Afriky a Kanady.
- V roku 2024 sa Komisia zaviazala poskytnúť 4,6 miliardy EUR na financovanie opatrení v oblasti klímy. Z tejto sumy bolo 27 % vyčlenených na adaptáciu, 46 % na zmierňovanie a 27 % na prierezové opatrenia zamerané na priority zmierňovania aj adaptácie.

EÚ zohráva významnú úlohu pri presadzovaní celosvetových opatrení na dosiahnutie cieľov Parížskej dohody prostredníctvom práce na medzinárodnej aj bilaterálnej úrovni. Jej vplyv zahŕňa finančnú podporu, rokovania ako súčasť Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) a Parížskej dohody, diplomatickú angažovanosť, budovanie kapacít a vedúce postavenie v oblasti regulácie.

8.1. Multilaterálna spolupráca

V uplynulom roku sa EÚ zúčastnila na niekoľkých **medzinárodných stretnutiach na vysokej úrovni a na technických stretnutiach** s cieľom presadiť vyššiu úroveň ambícií na globálnej úrovni v rámci rokovaní o klíme, zvýšiť transparentnosť, mobilizovať zdroje a vymieňať si poznatky o opatreniach v oblasti klímy v čoraz nestabilnejšom geopolitickom kontexte.

V októbri 2025 Komisia a vysoká predstaviteľka predstavili medzinárodnú stratégiu, ako zaistiť pozíciu Európy na svetových trhoch. Nová globálna vízia EÚ pre klímu a energiu je ponuka, ktorú EÚ predostiera svetu: diplomatickou cestou chrániť naše kľúčové záujmy, podporovať normy v prospech spravodlivého prechodu a pomáhať našim partnerom pri zostavovaní ich noriem, ako aj postaviť sa novým bezpečnostným hrozbám a výzvam, ktoré ohrozujú tak európske záujmy, ako aj záujmy našich partnerov.

Implementácia Parížskej dohody

EÚ sa na konferencii COP29 v Azerbajdžane konštruktívne zapojila do plnenia hlavných mandátov stanovených pre túto konferenciu. Zmluvné strany sa dohodli na novom **kolektívnom kvantifikovanom cieli** vo financovaní klimatických opatrení po roku 2025, v ktorom sa uvádza, že rozvinuté krajiny prevezmú vedúcu úlohu pri poskytovaní a mobilizácii najmenej 300 miliárd USD ročne do roku 2035 pre rozvojové krajiny na opatrenia v oblasti klímy zo širokej škály zdrojov, pričom rozvojové krajiny sa vyzývajú, aby prispievali dobrovoľne. Nový cieľ dopĺňa výzva všetkým aktérom, aby spolupracovali a umožnili rozvojovým krajinám zvýšiť objem finančných prostriedkov zo všetkých verejných a súkromných zdrojov aspoň na úroveň 1,3 bilióna USD ročne.

Ďalším kľúčovým výsledkom bolo dokončenie **súboru pravidiel pre trhy s uhlíkom** (podľa článku 6 Parížskej dohody). Podporovaním transparentnej a vysoko integrovanej spolupráce pomôžu tieto pravidlá krajinám zvýšiť a dosiahnuť ich ciele v oblasti klímy.

Dňa 21. novembra 2024 predložila EÚ svoju **prvú dvojročnú správu o transparentnosti**. V správe sa podrobne opisuje pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa do roku 2030 a pokrok pri hodnotení účinkov politík a opatrení EÚ v oblasti klímy na znižovanie emisií skleníkových plynov a budovanie odolnosti proti zmene klímy. Podrobne sa v nej opisujú aj dosiahnuté príspevky k budovaniu medzinárodných kapacít a financovaniu opatrení v oblasti klímy. Viac informácií nájdete v kapitole 5 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

Dvojročná správa o transparentnosti je k dispozícii na webovej stránke UNFCCC.

V rámci **pracovného programu** UNFCCC zameraného na **zmierňovanie zmeny klímy** sa EÚ podelila o najlepšie postupy a riešenia na zmierňovanie zmeny klímy v oblasti budov a mestských systémov (4. globálny dialóg a podujatia zamerané na investície v októbri 2024) a v oblasti lesného hospodárstva a nadväzujúcich odvetví (5. globálny dialóg a podujatia zamerané na investície v máji 2025). V rámci **pracovného programu spravodlivej transformácie** sa EÚ zúčastnila na dvoch dialógoch o spravodlivej transformácii s cieľom podeliť sa o skúsenosti a osvedčené postupy týkajúce sa spôsobov spravodlivej odolnosti proti zmene klímy a spravodlivej energetickej transformácie.

V oblasti adaptácie na zmenu klímy sa EÚ aktívne zapojila do spolupráce s ostatnými krajinami s cieľom dosiahnuť pokrok v rámci pracovného programu SAE-Belém o ukazovateľoch adaptácie. Je to potrebné na realizáciu **rámca Spojených arabských emirátov pre globálnu odolnosť proti zmene klímy**, ktorý bol prijatý na konferencii COP28 v roku 2023, a na dosiahnutie globálneho cieľa v oblasti adaptácie.

V rámci príprav na 30. konferenciu zmluvných strán (COP 30), ktorá sa uskutoční v novembri 2025 v Beléme, sa EÚ v rokovaniach konštruktívne zasadzuje za úspešné rozhodnutia o výsledkoch uvedených v mandátoch. Patrí k nim aj plnenie ukazovateľov

na sledovanie pokroku pri dosahovaní **globálneho cieľa v oblasti adaptácie**, dosiahnutie dohody o **akčnom pláne pre rodovú rovnosť** a aktívna účasť na diskusiách o **pláne z Baku do Belému** na dosiahnutie 1,3 bilióna USD, ktorého cieľom je zvýšiť financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy v rozvojových krajinách. EÚ sa naďalej zúčastňuje aj na práci orgánov zriadených na podporu zmluvných strán a medzivládneho procesu v rámci UNFCCC s cieľom dosiahnuť výsledky stanovené v mandátoch.

Implementácia výsledkov prvého globálneho hodnotenia a vnútroštátne stanovený príspevok EÚ

Na základe výsledkov prvého globálneho hodnotenia a s cieľom udržať dynamiku kľúčovej kolektívnej dohody o energetickej transformácii hrala EÚ poprednú úlohu pri založení **Globálneho fóra o energetickej transformácii** v januári 2025. Fórum združuje vedúcich predstaviteľov, ministrov a zainteresované skupiny a jeho cieľom je zabezpečiť, aby sa záväzky urýchliť prechod na čistú energiu strojnásobením kapacity obnoviteľných zdrojov energie a zdvojnásobením energetickej účinnosti začlenili do ďalšieho kola vnútroštátne stanovených príspevkov.

EÚ takisto súhlasila s predložením svojho vnútroštátne stanoveného príspevku pred konferenciou COP30 s orientačným cieľom znížiť čistú bilanciu emisií skleníkových plynov do roku 2035 o 66,25 % až 72,5 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990.

Zapojenie do iných multilaterálnych a plurilaterálnych fór

V rámci spolupráce EÚ s OSN a jej agentúrami sa pokračuje v presadzovaní prechodu na čistú energiu a vysokých ambícií v oblasti klímy. **Prijatie Paktu pre budúcnosť** na 79. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov potvrdilo potrebu ráznejších opatrení proti zmene klímy. Na 80. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov EÚ zdôraznila svoje záväzky a ambície v oblasti klímy na podujatí lídrov na vysokej úrovni o opatreniach v oblasti klímy a na globálnom samite o energii z obnoviteľných zdrojov sa podelila o svoju víziu zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov.

EÚ je naďalej hlavným účastníkom zasadnutí **G7 a G20** s cieľom prijať ďalšie opatrenia v oblasti klímy. Napriek geopolitickým tlakom sa na týchto fórach v uplynulom roku dosiahol pokrok. Skupina G7 vyzvala na rýchle a značné zníženie emisií v najväčších ekonomikách, a to aj prostredníctvom postupného ukončenia využívania uhoľnej energie v prvej polovici roku 2030, zatiaľ čo skupina G20 schválila **program zvýšených ambícií**, aby sa udržala dosiahnuteľnosť cieľa 1,5 °C. EÚ vyzvala obe fóra, aby sa dohodli na konkrétnych krokoch na realizáciu Parížskej dohody a globálneho hodnotenia.

EÚ je naďalej aktívna v **klimatickom klube**, fóre na vysokej úrovni pre dekarbonizáciu priemyslu. Činnosť klubu sa zameriava najmä na dekarbonizáciu výroby ocele a cementu. V roku 2024 klub spustil platformu Global Matching Platform, ktorej cieľom je urýchliť dekarbonizáciu priemyselných odvetví s vysokými emisiami v rozvíjajúcich sa

a rozvojových ekonomikách prostredníctvom prepojenia s technickými a finančnými riešeniami.

EÚ takisto spolupracovala s organizáciou **OECD** s cieľom ďalej podporovať opatrenia v oblasti klímy v členských a kandidátskych krajinách. Podieľala sa na práci v oblasti zmeny klímy v rámci viacerých orgánov, ako je Výbor pre environmentálnu politiku a pracovné skupiny pre zmenu klímy a pre financovanie a investície do environmentálnych cieľov. Zapojila sa aj do inkluzívneho fóra o prístupoch k zmierňovaniu emisií uhlíka a do platformy pre trh s uhlíkom, ktorú zriadila organizácia OECD ako fórum na voľnú diskusiu o politikách zmierňovania emisií a politikách stanovovania cien uhlíka a trhov s ním.

V rámci ministerskej skupiny pre čistú energiu Komisia spustila kampaň na podporu udržateľného životného štýlu a spravodlivosti pri znižovaní emisií, ktorej súčasťou je aj vyhlásenie na vysokej úrovni, ktoré schválilo niekoľko krajín, napríklad Čína, India a Brazília.

EÚ naďalej investuje do iniciatív zameraných na riešenie dôsledkov zmeny klímy a zhoršovania stavu životného prostredia, ktoré zvýrazňujú hrozby pre mier, stabilitu a bezpečnosť a riziká ohrozujúce európsku obranu. V roku 2025 EÚ zverejnila správu o pokroku pri vykonávaní spoločného oznámenia o klíme a bezpečnosti. V správe sa okrem iného zdôrazňuje, že vplyv zhoršovania stavu životného prostredia a zmeny klímy na mier, bezpečnosť a obranu je v súčasnosti dôležitou súčasťou výmen názorov s krajinami mimo EÚ, regionálnymi organizáciami a organizáciami, ako je NATO, a že toto nové zameranie vedie ku konkrétnym iniciatívam.

8.2. Bilaterálna spolupráca

Bilaterálna spolupráca vytvára príležitosti na výmenu informácií s tretími krajinami o tom, ako spoločne plníme ciele Parížskej dohody, na výmenu poznatkov a skúseností v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, na poskytovanie technických poznatkov vychádzajúcich z rozsiahlych skúseností EÚ s politikou v oblasti klímy vrátane stanovovania cien uhlíka. Otázky bezpečnosti v oblasti klímy sú takisto súčasťou bilaterálnej spolupráce EÚ a pravidelných kontaktov s regionálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou.

V rokoch 2024 a 2025 sa bilaterálna spolupráca s krajinami mimo EÚ sústredila na poskytnutie **nových** ambicióznych **vnútroštátne stanovených príspevkov do konania konferencie COP 30**, ktorá sa uskutočnila v novembri 2025. V Latinskej Amerike, Ázii a Afrike sa uskutočnilo niekoľko podujatí zameraných na výmenu informácií so zainteresovanými stranami a vládami krajín o modelovaní a ambíciách v oblasti NDC.

Stanovovanie cien uhlíka je základom politiky EÚ v oblasti klímy a jadrom diplomacie EÚ v oblasti klímy. Na základe svojich skúseností EÚ spolupracuje s partnermi na posilnení politík v oblasti stanovovania cien uhlíka, ako sú systémy obchodovania s emisiami alebo dane z uhlíka.

Po dokončení **súboru pravidiel pre trhy s uhlíkom** na konferencii COP29 sa EÚ takisto usiluje úzko spolupracovať s partnerskými krajinami, aby využila výhody vysoko integrovaných medzinárodných trhov s uhlíkom.

EÚ nadviazala spoluprácu s krajinami, ako je **Brazília**, ktorá v decembri 2024 prijala právne predpisy o trhu s uhlíkom, India, krajiny Združenia národov juhovýchodnej Ázie atď. Dopĺňa tak existujúcu spoluprácu s krajinami, ako sú Čína a Kanada, kde sú už zavedené systémy stanovovania cien uhlíka.

EÚ takisto spolupracuje s **krajinami, ktoré sú kandidátmi na vstup do EÚ**, s cieľom zabezpečiť, aby sa rýchlo prispôsobili právnym predpisom EÚ v oblasti klímy. Osobitný dôraz sa kladie na dosiahnutie pokroku v oblasti stanovovania cien uhlíka a zosúladenie s pravidlami systému EÚ na obchodovanie s emisiami. Proces rozširovania prebieha rýchlejšie ako kedykoľvek za posledných 15 rokov. V septembri 2025 EÚ oficiálne začala prístupové rokovania s Albánskom o ekologických a udržateľných politikách v oblasti pripojenia vrátane životného prostredia a klímy. Počas nahlasovacieho obdobia EÚ takisto preverila moldavské a ukrajinské právne predpisy, aby skontrolovala, do akej miery sú pripravené dodržiavať právne predpisy EÚ v oblasti klímy.

Pokrok sa dosiahol aj pri vykonávaní **existujúcich zelených aliancií** (Japonsko, Nórsko a Kanada) a **zelených partnerstiev** (Maroko a Južná Kórea) a posilnil sa dialóg a spolupráca v oblastiach relevantných pre zelenú transformáciu. V januári 2024 sa v Južnej Kórei začal realizovať štvorročný program zeleného partnerstva medzi EÚ a Kóreou. Cieľom programu je zintenzívniť zelenú diplomaciu EÚ, podporiť bilaterálnu spoluprácu a zároveň podporiť realizáciu zeleného partnerstva. Podobný program, nástroj zelenej aliancie, prebieha od júla 2024 aj v Japonsku.

V rámci dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Čínou o životnom prostredí a klíme si EÚ s **Čínou** vymenila názory na rôzne politiky na urýchlenie zelenej transformácie vrátane čínskeho systému obchodovania s emisiami (inšpirovaného systémom EÚ), na modelovanie emisií a vplyv zmeny klímy, meranie a kontrolu emisií metánu a stimulovanie financovania odolnosti. Prostredníctvom svojej diplomacie v oblasti klímy od najvyšších politických úrovní až po technické úrovne EÚ povzbudzuje Čínu, aby prispela svojím dielom k podpore globálnych opatrení v oblasti klímy. Po samite EÚ a Číny v júli 2025 bolo zverejnené spoločné vyhlásenie o klíme.

EÚ posilnila vzťahy s **Indiou** návštevou kolégia na jar 2025. To viedlo k zverejneniu nového **strategického programu EÚ a Indie v** septembri 2025, ktorý sa okrem iného zameriava na zelenú transformáciu, čisté technológie a odolnosť proti zmene klímy. Rozširuje sa aj technická spolupráca v oblasti stanovovania cien uhlíka a modelovania klímy.

V septembri 2025 sa uskutočnil prvý **ministerský** dialóg o klíme a životnom prostredí medzi EÚ a Združením národov juhovýchodnej Ázie. V dialógu sa potvrdil spoločný záväzok k multilaterálnej klimatickej agende a silná politická angažovanosť v spolupráci na ambicióznych opatreniach v oblasti klímy.

Mechanizmus spolupráce v oblasti financovania **partnerstvá pre spravodlivú energetickú transformáciu** získava v Indonézii pozitívne impulzy. Toto partnerstvo má podobu dohody v hodnote 20 miliárd USD, ktorej cieľom je dekarbonizácia indonézskeho hospodárstva využívajúceho uhlie. Doteraz sa schválila suma približne 1,2 miliardy USD vo forme pôžičiek a grantov vrátane podpory pre plávajúcu solárnu elektráreň v Západnej Jáve s výkonom 60 MW.

EÚ má rovnaké partnerstvo so Senegalom, Južnou Afrikou a Vietnamom. V rámci svojho partnerstva s vyčlenenou sumou 15 miliárd USD Vietnam takisto dosahuje pokrok s opatreniami v oblasti klímy a veľké projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie sú už takmer schválené.

V rámci **stratégie** EÚ **Global Gateway** sú klíma a energetika kľúčovými prioritami v Afrike. Prístup EÚ už prináša konkrétne výsledky. V marci 2025 EÚ spustila investičný balík vo výške 4,4 miliardy EUR na podporu projektov čistej energie v Južnej Afrike. EÚ takisto začala rokovania o novom type obchodnej a klimatickej dohody s Južnou Afrikou – **partnerstve pre čistý obchod a investície**. Tieto iniciatívy pomôžu spoločnostiam EÚ diverzifikovať ich ekologické dodávateľské reťazce, posilniť konkurencieschopnosť EÚ a podporiť Južnú Afriku pri znižovaní emisií.

V septembri 2025 sa na **druhom samite o klíme v Afrike** prezentoval záväzok EÚ spolupracovať s africkými partnermi na plnení cieľov Parížskej dohody a podpora EÚ pri zelenej transformácii Afriky a jej odolnosti proti zmene klímy. Zároveň sa pripravila pôda pre samit EÚ a Africkej únie, ktorý sa uskutoční v novembri 2025 v Angole.

Výzvy na intenzívnejšiu spoluprácu s cieľom zvýšiť opatrenia v oblasti klímy sú súčasťou programu a výsledkov všetkých dvojstranných samitov EÚ s tretími krajinami, ako sú samity EÚ – Kanada, EÚ – Japonsko, EÚ – Stredná Ázia v roku 2025.

Program Dialógy o **klíme** je kľúčovým nástrojom EÚ na podporu politického dialógu a spolupráce týkajúcich sa politiky v oblasti klímy medzi EÚ a zástupcami vlád, podnikateľskej sféry, akademickej obce a sociálnych a hospodárskych organizácií v krajinách mimo EÚ s konečným cieľom plniť záväzky vyplývajúce z Parížskej dohody. Nová fáza s pridelenou sumou 30 miliónov EUR sa začala v januári 2025 a bude trvať do polovice roka 2029, pričom sa počas nej budú podporovať rokovania o politike v oblasti klímy v 26 prioritných krajinách.

8.3. Financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy a medzinárodná spolupráca

Medzinárodné verejné financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy zohráva spolu s financovaním opatrení v oblasti zmeny klímy zo súkromných zdrojov dôležitú úlohu pri pomoci rozvojovým krajinám s vykonávaním Parížskej dohody.

Celkovo sú EÚ, jej členské štáty a finančné inštitúcie naďalej najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci a najväčším svetovým prispievateľom na financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy. Z ich fondov pochádza približne tretina svetového verejného financovania opatrení v oblasti zmeny klímy. V roku 2024 prispela EÚ a jej členské štáty

sumou 31,7 miliardy EUR na financovanie opatrení v oblasti klímy z verejných zdrojov a zmobilizovala ďalších 11,0 miliardy EUR zo súkromných zdrojov na podporu rozvojových krajín pri znižovaní ich emisií skleníkových plynov a prispôsobovaní sa dôsledkom zmeny klímy (s podielom 50/50 medzi zmierňovaním a prispôsobovaním sa). Dve tretiny finančnej podpory, ktorú EÚ poskytla priamo iným krajinám, boli poskytnuté za osobitných, výhodnejších podmienok, pričom takmer štvrtina z nich bola určená najmenej rozvinutým krajinám.

V roku 2024 sa Komisia zaviazala poskytnúť 4,6 miliardy EUR na financovanie opatrení v oblasti klímy. Z tejto sumy bolo 27 % vyčlenených na adaptáciu, 46 % na zmierňovanie a 27 % na prierezové opatrenia zamerané na priority zmierňovania aj adaptácie (pozri tabuľku 4).

Tabuľka 4: Záväzok financovania opatrení v oblasti klímy (2024)

	Súčet viazaných prostriedkov (v mil. EUR)	% z celkovej pridelenej sumy
Adaptácia na zmenu klímy	1 221	27 %
Prierezové opatrenia	1 252	27 %
Zmierňujúce opatrenia	2 087	46 %
Spolu	4 560	**100 %**

Komisia naďalej podporuje partnerské krajiny prostredníctvom svojich finančných nástrojov. Napríklad najmenej 30 % prostriedkov Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI – Globálna Európa) je určených na opatrenia v oblasti klímy. Patria sem aj opatrenia v nestabilnom prostredí a v prostredí zasiahnutom konfliktom, pričom sa uznáva komplexná prepojenosť medzi zmenou klímy, zhoršovaním životného prostredia, nestabilitou a konfliktmi.

Global Gateway je stratégia v hodnote 300 miliárd EUR na podporu inteligentnej, čistej a bezpečnej infraštruktúry v partnerských krajinách so zameraním na digitálnu, klimatickú, energetickú a dopravnú oblasť. V rámci nej sa investuje aj do ľudí, vzdelávania, výskumu a zdravia. Jedným z konkrétnych príkladov je EUROCLIMA, súčasť stratégie Global Gateway, v rámci ktorej sa vytvárajú partnerstvá medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom na podporu zelenej a spravodlivej transformácie.

Aj v nástroji predvstupovej pomoci (IPA III) je stanovený cieľ výdavkov na opatrenia v oblasti zmeny klímy na úrovni 18 %, pričom do roku 2027 sa má táto úroveň zvýšiť na 20 %. Ide o bezprecedentnú investíciu EÚ vo výške 4 miliárd EUR do znižovania emisií a pomoci kandidátskym krajinám pri budovaní odolnosti proti účinkom zmeny klímy.

S cieľom riešiť obavy malých ostrovných rozvojových štátov a najmenej rozvinutých krajín týkajúce sa financovania opatrení v oblasti klímy Európska komisia spolu so Spojeným kráľovstvom, Francúzskom, Írskom a Španielskom zorganizovala ministerský dialóg počas štvrtej konferencie o financovaní rozvoja v Seville (30. júna – 4. júla 2025). Ministri, vysokí úradníci a kľúčoví partneri určili základy dlhodobého partnerstva s cieľom zlepšiť objem a dostupnosť financovania opatrení v oblasti klímy pre tieto zraniteľné krajiny.

EÚ a jej členské štáty sú naďalej aktívne aj v oblasti podpory strát a škôd, pričom prisľúbili viac ako 400 miliónov USD do **Fondu na krytie strát a škôd**, pričom viac ako 25 miliónov USD poskytla Európska komisia. EÚ sa tiež aktívne podieľa na fungovaní fondu ako člen správnej rady.

V súčasnosti sa takisto vyvíja úsilie na podporu zapojenia súkromného sektora do opatrení v oblasti klímy prostredníctvom záruk Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj plus (EFSD+). EFSD+ poskytuje komplexný súbor nástrojov vrátane záruk, grantov a technickej pomoci na mobilizáciu investícií súkromného sektora do udržateľného rozvoja v partnerských krajinách. Okrem iného prispieva k zmierňovaniu zmeny klímy, adaptácii na zmenu klímy a k ochrane životného prostredia a environmentálnemu manažérstvu. EFSD+, ktorý ponúka rôzne nástroje na zdieľanie rizika v hodnote až 40 miliárd EUR, má potenciál zmobilizovať v rokoch 2021 – 2027 investície v hodnote viac ako pol bilióna EUR, a to prevažne zo súkromného sektora.

Komisia pokračuje v spolupráci v oblasti udržateľného letectva prostredníctvom špecializovanej podpory štúdií uskutočniteľnosti a realizácie podnikateľských zámerov v oblasti udržateľných leteckých palív v niekoľkých afrických krajinách a Indii. Okrem toho Komisia naďalej podporuje mnohé krajiny v Afrike a Latinskej Amerike v oblasti rozvoja čistej mestskej mobility vrátane podpory čistých a efektívnych dopravných technológií (železnice a autobusy). EÚ takisto podporuje budovanie kapacít v námornej doprave v rámci emisnej neutrálnosti Medzinárodnej námornej organizácie a podporuje vytváranie zelených námorných koridorov a skúmanie možností výroby a využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových palív v tomto odvetví.